

TANMENETEK

**az enyhe értelmi fogyatékos tanulók
neveléséhez**

1. osztály

Készítették a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola
Gyakorló Általános Iskolájának pedagógusai

Szakmai koordinátor: Tölgyszéky Papp Gyuláné

Konsept-H Kiadó

2081 Piliscsaba, Fő út 197.

Tel./fax: 06 26 373-367

Felelős kiadó: Simon István

Műszaki szerkesztő: Borbély Tamás

Nyomás és kötés: Stílus-Print Kft., Budapest

Felelős nyomdavezető: Telek István ügyvezető igazgató

Magyar nyelv és irodalom

Készítette: Ács Ágnes
Búrné Hupi Zsuzsanna

A tantárgy heti óraszám: 7

Éves óraszám: 259

A tantárgy főbb

témakörei:

Kommunikáció	25%
Nyelvi ismeretek	5%
Olvasás – szövegértés	40%
Írás- íráshasználat	30%

A témakörökre

szánt idő:

Tantárgyi koncentráció:

Környezetismeret: iskolai élet, család, évszakok, ünnepek

Matematika: téri tájékozódás, soralkotás, íráselemek, szín, forma

Technika: térbeli formák, anyagok megmunkálása különböző technikákkal

Művészetek: tér- és síkbeli tájékozódás, vonalvezetés különféle technikákkal, szín, forma, esztétikai élmény

Beépített közös követelmények:

Kommunikáció

Hon- és népismeret

Tanulás

Szükséges taneszközök:

Játékház tankönyvcsalád, betűkészlet, hívóképek, játéktárgyak

Javasolt taneszközök:

Én is tudok beszélni 1.

Én is tudok beszélni 3.

Gyengénlátók írásfüzete

Szabó Borbála: Mozdulj rá! Mozgással kísért verses mondókagyűjtemény (Logopédiai Kiadó GMK)

Rosta Katalin—Rudas Zsuzsanna—Kisházi Gergely: Hüvelykujjam (Logopédiai Kiadó GMK)

Kerekesné: Kisiskolások olvasókönyve (Konsept-H Kiadó)

A tanmenet a Meixner-féle dyslexia prevenciós módszer alapján készült. A tartalom kimunkálásánál felhasználtuk a Nyelvi – irodalmi – kommunikációs nevelés (alkotószere-

kesztő: Zsolnai József) egyes elemeit, valamint a Helyi tantervépítő és módszertani kézikönyv (RAABE) Magyar nyelv és irodalom tanmenetét.

4

A tervezéshez az alábbi taneszközöket vettük figyelembe:

Játékház Képes olvasókönyv NT 98488

Játékház Feladatlapok I. NT 98489/I.

Játékház Feladatlapok II. NT 98489/II.

Játékház Betűtanítás I. NT 98490/MT

A tanmenetben alkalmazott jelrendszer:

Témakörök:

I. Kommunikáció: K

II. Nyelvi ismeretek: Ny. i.

III. Olvasás – szövegértés: O

IV. Írás – íráshasználat: Í

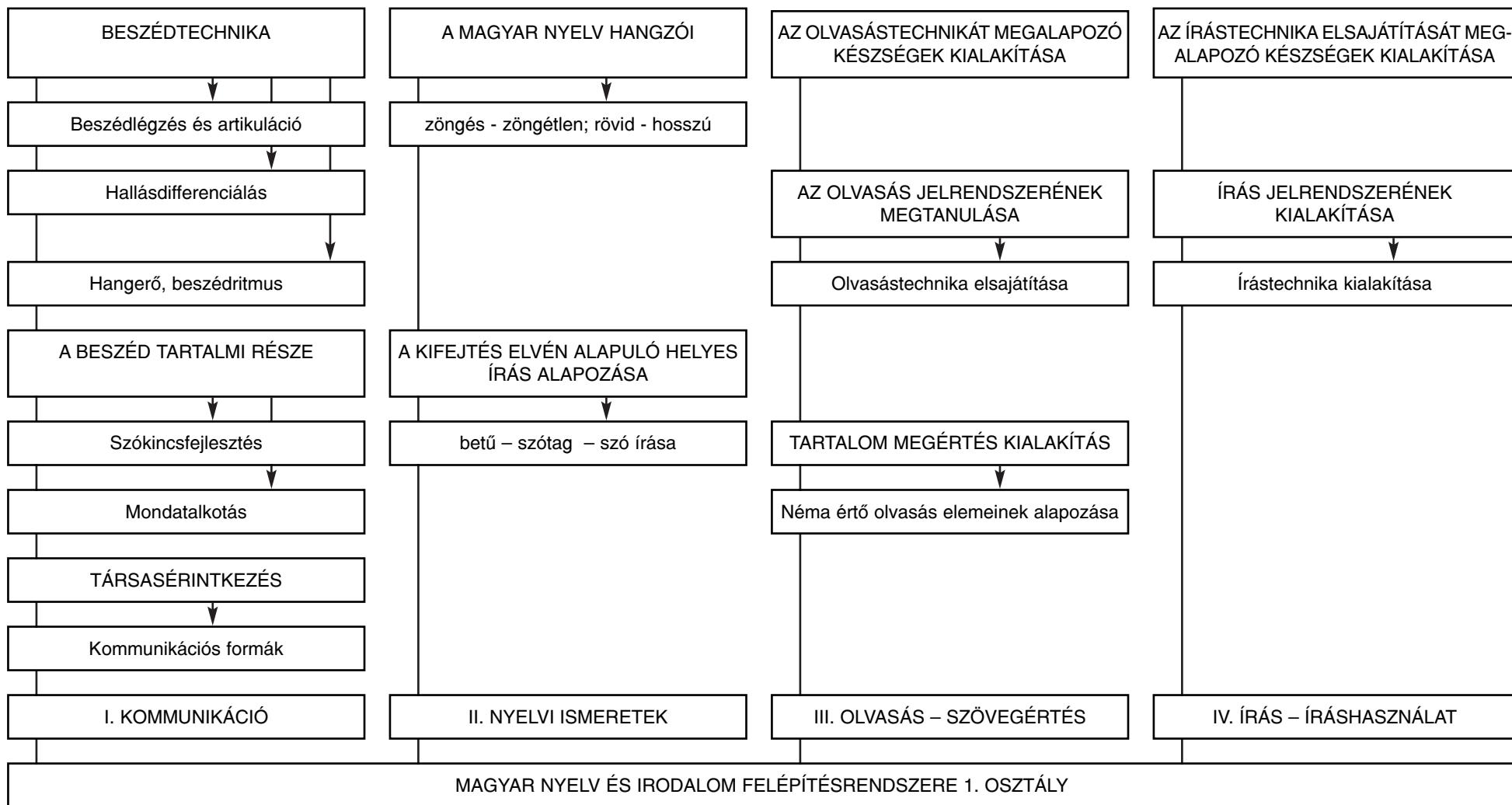
Eszközök:

Képes olvasókönyv: K. o.

Feladatlapok I.: F. I.

Feladatlapok II.: F. II.

Betűtanítás I.: B. I.

	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
KOMMUNIKÁCIÓ										
Érti-e a tanító utasításait?										
Képes-e a mondatalkotásra?										
Beszélgetésbe képes-e bekapcsolódni kortárs csoportban?										
Meg tudja-e mondani a nevét?										
Tud-e a napszaknak megfelelően köszönni?										
Betartja-e a társas érintkezési formákat?										
Megfelel-e a kifejezőkészsége?										
OLVASÁS – SZÖVEGÉRTÉS										
HANGOS OLVASÁS										
Tudja-e a tanult betűt, betűkapcsolatot olvasni?										
Képes-e helyesen olvasni a tanult szótagokat, szavakat?										
SZÖVEGÉRTÉS										
Érti-e a szavak, egyszerű mondatok jelentését?										
Képes-e bizonyítani az olvasottak megértését?										
ÍRÁS – ÍRÁSHASZNÁLAT										
Képes-e a tanult betűk esetében a szabályos betűalakításra, kapcsolásra?										
Tud-e írottól másolni szavakat?										
Tud-e látási, hallási előkészítés után szavakat leírni tollbamondás után?										
Motivált-e a tiszta, rendezett írásképre?										
Képes-e a sorváltásra?										

Megjegyzés:

Az iskola helyi pedagógiai programja határozza meg a konkrét értékelési formát és módot. Ez a szóveges értékelési rendszer ajánlásul szolgál.

Az adott időszakban feldolgozott tananyag értékelése ötfokú skálán történik pontozással.

Az értékelési lap pontszáma alapján elért minősítési fokozatok a következők:

- Megfelelt minőségi fokozatot kap az a tanuló, aki 35% fölött teljesít.
- Jó minősítést kap az a tanuló, aki 51–79% között teljesít.
- Kiváló minősítést kap az a tanuló, aki 80–100%-ig teljesít.

Helyi tantervünk az olvasás-írás teljes jelrendszerének megtanítását 2 tanévre tervezi. Az első osztályos tanmenetünk tananyag-feldolgozása, haladási üteme – tapasztalatainkra építve – teljesíthető. Helyi adottságoktól, a tanulók fejlettségi szintjétől függően lassúbb, illetve gyorsabb haladási ütem is elképzelhető. A második osztály tanmenetének kell tartalmaznia a fennmaradó tananyagot. A tantárgyi követelmény is csak a 2. év végén jelenik meg. Ez tartalmazza az elsajátítandó ismeretek, jártasságok, képességek, készségek, attitűdök területén megkívánt elvárásokat, szinteket.

Módszertani ajánlás a tantervi témakörökhöz

I. A kommunikáció

A kommunikáció tanításának elsődleges célja köznyelvi kiépítés normáinak elsajátítása, a nyelvi szabályszerűségek megismerése, a másnak szóló üzenetközvetítés normáinak, formáinak megtanulása. Természetes, hogy ez egy folyamat és nem várható el egy első osztályos tanulótól, hogy mindezt egy tanév alatt elsajátítsa.

A kommunikáció legfontosabb egységei:

- a beszédtechnika,
- a beszéd tartalom,
- a társas érintkezés.

1/1. A beszédtechnika több fontos összetevőre bontható – mint beszédlevegzés, artikuláció, beszédritmus, hangerő, hangsúly.

A beszédlevegzés gyakorlatainál arra szükséges figyelni, hogy a beszéd szervek aktívan részt vegyenek a gyakorlatokban.

A pedagógusnak szükséges elsajátítania, hogy miként fejlessze a tanulók légzéstechnikáját. Három mozzanatra kell jobban figyelnie:

- a hangadás előtt mindenkor elsőbbséget élvez az alaplevegővétel és annak egy másodpercnyi visszatartása;
- laza, de nagy álléjtással adjanak középerős hangot a tanulók;
- az egymást követő ismétlések alkalmával fokozatosan növeljék a hangerőt egészen az erős hangadásig.

A légzéstechnikai gyakorlatoknak része az egy hang ejtése hosszan, a szósorok, rövid szövegek, versek mondása kilégzéskor – utánmondással.

1/2. A beszéd tartalmi része:

E fejezet alatt a beszédfejlesztés, beszédértés alapozását értjük. A beszéd tartalmi részének felmérésére a spontán beszéd megfigyelése a kiindulási alap. Ezután irányított helyzetben mérjük fel szókincsüket, pl.: tárgyak megnevezése, cselekvések felismerése, tulajdonságok meghatározása. A mondatalkotás szintjéről, eseményképről történő spontán és irányított beszélgetés alapján alkotunk képet. A minőségi értékelés szempont-

jai: a tanuló felsorolást ad; tömondatot, egyszerű vagy bővített mondatot használ; képes-e összefüggések felismerésére, megfogalmazására. Ezek kapcsán figyeljük meg a nyelvhelyességi problémákat. Az artikulációs hibákat a logopédussal együttműködve oldjuk meg.

A tanév folyamán a szókincsfejlesztést és a mondatalkotást a Játékház tankönyvcsalád szisztematikusan felépített beszédfejlesztés, beszédművelés anyagára építjük. Pedagógiai feladatok: tartsuk szem előtt, hogy használja a tanuló a tanult szavakat, a kérdésekre helyes toldalékot alkalmazzon, névutókkal fejezzen ki viszonyokat, és ezeket használja mondataiban is. Figyeljünk arra, hogy ez beépüljön a szókincsébe és a mindennapi beszédhelyzetekben is alkalmazza helyesen.

1/3. A társas érintkezés tanításával a leggyakrabban használt nyelvi formákat, és viselkedési szabályokat sajátítatjuk el sok alkalmazással, folyamatos gyakorlással az iskolai élet minden területén. A gyakorlás kiterjed a mindennapi élethelyzetekre, amelyet eljátszhat a csoport, mesterséges környezetben, szituációkban alkalmazhat. A társas érintkezés fontos eleme a köszönés, a megszólítás, a bemutatkozás, a szándéknyilvánítás, a kérés, a tudakozódás, de a véleménynyilvánítás, az elbeszélés, a leírás is.

Az első osztályban nagyobb hangsúlyt kap az iskolásérettel összefüggő köszönés, megszólítás, bemutatkozás, kérés és tudakozódás.

A tanítás fontos eleme a szerepjáték, mert ezáltal az összes variációt gyakoroltathatjuk játékos, motiváló formában.

– A köszönés tanítása kiterjed a napszakokhoz kötött köszönési formákra, az ismerős és ismeretlen köszöntésére, a gyerek – gyerek közötti köszönési módokra, a gyermek – felnőtt köszönési mintáira, a különböző helyzetekben alkalmazható köszönésekre.

A köszönés tanításához kell kötni az ide vonatkozó illemszabályokat, a nem nyelvi kommunikációs eszközöket.

– Az elsős tanuló gyakran félénk, visszahúzó, így nehezen szólít meg bárkit is. Nehézséget okoz számára a megszólítás nyelvi formáinak alkalmazása.

Oldható a tanulók merevsége, tartózkodása, ha szituációs játékok keretében segítséget kapnak nehézségeik leküzdéséhez.

A megszólítás tanításának ki kell térnie az

- illemszabályokra;
- a nyelvi formákra, – ismerős, idegen, felnőtt, gyerek megszólításának szabályaira, nyelvi megjelenítésére. A bemutatkozás sok játékos elemmel tarkítható, így a bábbal történő bemutatkozással, a szituációs játékokkal, az iskolán belüli helyzetek kihasználásával. Olyan feltételeket kell teremteni, ahol a bemutatkozás illemszabályai egyértelműek, gyakorolhatók. A tanulók előtt tisztázni kell olyan fogalmakat mint: név, családi név, becenév, gúnynev, névkártya.

Az első osztályos tanuló is tanulja meg, hogy mikor és miként kell (illik) kezét nyújtani.

Az iskolai élet bővelkedik olyan helyzetekkel, amikor a tanulóknak kérni kell és azt érthetően ki kell fejezniük. A kérésnél a magázó, a tegező formákat is el kell sajátítani. A legnagyobb nehézséget a pontos nyelvi megfogalmazás jelenti, amit több éven át szükséges gyakorolni, mint: Kérem szépen a ...., Tessék szíves lenni nekem ...., Légy szíves ...., Szeretném elkérni ...., Segíts ...., Mondd meg nekem .... .

A kéréshez tartozik a helyes megköszönés, a pontos udvarias köszönetnyilvánítás is.

Bármely kommunikációs területet tanítjuk, nem feledkezhetünk meg a helyes testtartás, a szemkontaktus, a testközelség bemutatásáról, gyakoroltatásáról sem.

II–III. Módszertani ajánlás az anyanyelvi ismeretek és az olvasás – szövegértés tanításához

Az anyanyelvi ismeretek (II.) és az olvasás – szövegértés (III.) módszerének részletes leírása az alábbi szakkönyvekben található meg:

Meixner Ildikó: A dyslexia prevenció, redukáció módszere

Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Budapest, 1995. Kiadás szervezés

Meixner Ildikó: Én is tudok olvasni c. olvasó és feladatlapok használatához készült ÚTMUTATÓ Nemzeti Tankönyvkiadó Bp.1992.

Meixner Ildikó—Justné: Az olvasástanítás pszichológiai alapjai Pszichológia a gyakorlatban sorozat Bp. 1967.

Ványi Ágnes: Olvasástanítás dyslexia prevenciók módszerrel Országos Közoktatási Intézet Bp. 1994.

„Így is lehet” Válogatás a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolája szakmai műhelymunkáiból

Szerkesztette: Tölgyszéky Papp Gyuláné

Kriska Györgyné: A Meixner-féle dyslexia prevenciók módszer alkalmazása az első osztályban Nemzeti Tankönyvkiadó Bp. 1994.

IV. Módszertani ajánlás az írás tanításához

1. Az írástanulás első szakaszában a legfontosabb feladat a lassú tempóban végzett mozgáskoordináció-fejlesztés:

- az irányok közötti pontos eligazodás – jobb, bal, fel, le, fent, lent, előtt, mögött, között, mellett, közel, távol;
- az íráshoz szükséges helyes testhelyzet kialakítása, (az iskolabútor alkalmazkodjék a tanulóhoz!);
- az írószer fogásának megtanítása, írószertartás automatizálása;
- az írásmozgás ritmusának megéreztetése – a laza csuklómozgás kialakítása;
- az írófelület és a kézmozgás, a folyamatos kézcsúztatás;
- pontos tájékozódás az írófelületen (füzet, rajzlap, írólap, munkalap): a lap széle, sarka, közepe, a sor, a sor eleje, a vége, a sorköz, a vonalköz, a kezdőpont, a végpont, haladási irány.

Pedagógiai feladatok:

- az írás megkezdése előtt a tanulók testhelyzetét ellenőrizzük – laza, könnyed testtartással üljenek, izmaikat ne feszítsék meg, a törzs, a fej egyenes tartásban legyen;
- a füzet, az írófelület 20-30 cm távolságban legyen, bal alkar az asztalon legyen, rögzítse vele a papírt, a jobb alkar 45 fokos szögben az asztalon támaszkodjék;
- írószerfogást ellenőrizni, igazítani, úgy, hogy a tanuló középső ujjpercére fektessük az írószert, a hüvelyk

és mutatóujjával fogja, irányítja;

- megfelelő tér biztosítása a padon – a csukló, az alkar balról, jobbra halad, csúszik a papíron – ezt a mozgást ne akadályozza semmi a tanulóasztalon – ezért a tárgyak, tanszerek helyes, kívánatos elhelyezését biztosítsuk.

2. Írómozgás, írás az írófelületen

Az íráselemek, a betűk bemutatása táblán – függőleges síkban:

- az írómozgás elemzése – a mozgás szóbeli megerősítése többször, folyamatosan, a kézmozgás irányára, lendületére, a csukló csúsztatására felhívni a figyelmet;
- a bemutatást követően a tanulók a levegőben nagy mozgással utánozzák a vázolatot;
- a függőleges síkban a táblai ráírással gyakorolják a mozgás irányát, lendületét, dinamikáját.

Az íráselemek, a betűk vázolása vízszintes síkban:

- az íráselem, a betű nagyalakú előrajzolt formájára ráírás, átírás;
- a forma vázolása szélesebb vonalközben előírással;
- ugyanezen forma írása a munkalapon, a füzetben előírással, mintával;
- az elemek, a betűk közötti távolság kijelölése kezdetben mutatóujj segítségével;
- a sor elején kijelöljük az első elem vagy betű helyét, hasonlóan a sorvégének megjelölése.

Pedagógiai feladatok:

- Az íráshoz, az írott betű felismeréséhez a pontos megfigyelésre kell törekedni. Az íráselemek emlékezetbe véséséhez az apró részletekig menő megkülönböztetésre van szükség.
- Minden foglalkozás előtt figyelem és emlékezet fejlesztő gyakorlatokat végeztessünk, pl. tárgyak sorbarendezése – letakarás – emlékezetből felsorolás, sorrend megváltoztatása, felsorolás visszafelé, tárgyak rajza, betűk, formák valamilyen rendszerének bemutatása írásvetítővel, felsorolás, megnevezés, letakarás – emlékezetből történő felsorolás, a megtekintés idejének csökkentése, a változás észrevételése.

3. Íráshasználati módok, az írástechnikák fejlesztése

Az alapozás, az előkészítés időszakában a legfontosabb íráshasználati mód: a másolás.

- A másolás technikáját el kell sajátíttatni a tanulókkal lépésenként, a betűket (betűelemeket), szavakat elolvassuk, értelmezzük, elemezzük (ez ne legyen több 3-4 betűnél vagy szónál az első időszakban);
- megfigyeltetjük a betűk elhelyezését a vonalközben, formájukat, az ékezetet, az egymásutániságot, a betűközöket;
- hasonlóan járunk el a szavak esetében is, de szükség esetén hangokra bontjuk, számláljuk, szótagokra bontjuk a több szótagból álló szavakat, tapsoljuk, számláljuk;
- elemezzük a szavak helyesírását, felhívjuk a figyelmet az ékezetekre;
- a leírás előtt engedjük a megtekintést, a betű, a szó leírása alatt ne tekintsenek a táblára, a szövegre;
- több betű vagy szó másolásánál a sorrendet mutathatjuk is, hangoztatva a másolandót;
- közös ellenőrzés, a hibák elemzése, javítása zárja a másolást.

Pedagógiai feladatok:

- A másolás akkor segíti az írástechnika fejlesztését, ha nem gyötrő, unalmas, fárasztó munkát jelent a tanulóknak. Kevesebb szöveget (vagy betűt) másoltassunk, de aprólékos korrigálásra törekedjünk. A hibát értelmezzük és tanítsunk meg minden tanulót a korrigálásra. A másolás alkalmas a lendület, az írás ritmusának tanítására is. Ezzel egy időben sajátíttatjuk el a sorkihasználást, a megfelelő szóköz kihagyását, az egyenletességet, az írástempót.
- Javítsuk a túl erős nyomatékú írást, de a nyomaték nélküli, túl laza ceruzahasználatot is. A korrigálást is meg kell tanítani - a radírozás sok kárt okoz a füzetben. A radírozás technikáját és célszerű használatát tanulóknak mutassuk be és gyakoroltassuk. Az írómozgáshoz szükséges izmok fejlesztése

1. A nyak-, váll- és hátizmok mozgatása

1. Mindkét váll felhúzása, laza leejtése.

2. Egyik váll felhúzása, leengedése, majd ugyanez a másik vállal.

3. Mindkét váll hátrafesztése, majd előre húzása a hátizmok feszítésével.
  4. Vállkörzés előre, hátra egyik, majd mindkét vállal.
  5. Nyújtózkodás, a kar magasban tartása.
  6. Nyújtott karral támasz a pad írólapján, domborítás, homorítás („cicahát”). (Ülve végezhető gyakorlat.)
  7. Fejfordítás jobbra, majd a nyakizmok nyújtásával.
  8. Fejkörzés jobbra, majd balra lassú ütemben (kétszer).
  9. Mindkét kéz a tarkón, könyökhúzás hátra, majd lazítás a kar leengedésével.
  10. Mindkét kézzel a váll érintése, könyökkörzés előre, hátra.
  11. Kulcsoló fogás a hát mögött, emelés a váll hátrahúzásával.
  12. Karfogás a mell előtt, emelés fej fölé, húzás hátra a fej mögé.
2. A karizmok mozgatása
1. Karrázás mélytartásban.
  2. Oldalsó középtartás, tenyérfordítás vállból.
  3. Oldalsó középtartás felfelé néző tenyérrel. Könyök-hajlítás vállérintéssel, majd nyújtás.
  4. Oldalsó középtartás lefelé néző tenyérrel, alsó kar hajlítása, mellhez tartás, majd nyújtás kiindulóhelyzet-

- be. (A felső kar vízszintes marad.)
5. Oldalsó középtartás, tölcserkörzés előre, hátra, felfelé és lefelé néző tenyérrel.
  6. Válltartás ökölbe szorított kézzel, karnyújtás megstartásba, válltartás mélytartás.
  7. Mellhez tartás, könyökhúzás hátra kétszer, majd karhúzás oldalsó középtartásban hátra kétszer.
  8. Kulcsolás tenyérrel felfelé, nyújtózkodás.
  9. Oldalsó középtartás, erőteljesen visszafeszített tenyérrel. Karhúzás hátra többször.
  10. Karkörzés előre, hátra a test mellett mindkét, majd váltott karral.
3. Kézizmok mozgatása
- A) Utánzásos mozgások
1. Vízcsep kinyitása, elzárása mindkét kézzel (erőteljes csuklóforgatás jobbra-balra).
  2. Rongycsavarás (ellentétes irányú csuklóforgatás).
  3. Szőlőcsipegetés (egyenletes mozgás két-két ujjal).
  4. Virágnylás (összetett ujjbegyek lassú kinyitása nyitott tenyérig, csak a csukló ér össze).
  5. Furulyázás (ujjak gyors mozgatása).
  6. Zongorázás (ujjak mozgatása az asztallap érintésével).
  7. Pantomimjáték képzeletbeli üvegkalitkában (visz-

- szafeszített tenyérrel a kalitka minden oldalának végigtapogatása) **9**
8. Papírsodrás (sodró mozdulat az ujjakkal).
  9. Cicakarmolás (ujjpercek hajlítgatása).
- B) Kéz- és ujjtorna
1. Csukló- és ujjrázás lazán.
  2. Ökölbe szorítás, gyors ujjnyújtás tenyérfeszítéssel.
  3. Ujjak egyenkénti hajlítgatása („bemutatkozás”).
  4. Dobálás ujjbeggyel az asztallapon (esőcsepp utánzás).
  5. Ujjbegyek egymáshoz támasztása, feszítés, nyomogatás nyújtott ujjakkal.
  6. Pöckölés minden ujjal, mindkét kézzel.
  7. Ujjak masszírozása (ötujjas kesztyű igazgatása ujjanként).
  8. Ujjkörzés mindkét irányban.
  9. Csuklókörzés mindkét irányban.
  10. Két-két ujjbegy összeérintése kör formálásával („szemüveg”).

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
1.	1—2.	K	Előkészítő időszak a) Ismerkedés, bemutatkozás Ismerkedés, berendezkedés Iskolai szituációhoz szoktatás Az iskolai szokásrend megismertetése Az iskolai viselkedésre vonatkozó illemszabályok tanítása	osztályterem, pad, tábla, cse- getés, figyelem, fegyelem, tanszer, mosdó, zsebongó	tanszerek, taneszközök	<i>Az iskolai magatartásforma bevezetése</i>
	3—4.	K	Spontán beszélgetés Énekes, mozgásos közös játékok, versek mozgással kísérése Játék megfigyelése Szabadon választott játékokkal tevékenységek végzése	mese és játéksarok	mesesarok, báb játékpólcról játékvá- lasztás	<i>Spontán megnyilvánulások megfigyelése</i> <i>Közösségi viselkedés, szocializációs szint</i> <i>felmérése</i>
	5—6.	ÍK	Szabadrajz készítés Emberrajz – családrajz Gyurmázás: spontán Irányított: lapítás, gömbölyítés, sodrás	család – családtagok	zsírkréta, színes ceruza, rajzlap, fénykép, színes gyurma	<i>Manipuláció, finommozgás megfigyelése</i>
	7.	K	Ismerkedés a tankönyvekkel, kezelésük, használatuk, helyük Padrend kialakítása A tanulás célja, ráhangolás az iskolai munkára Saját nevének ismerete névkártyáról	tankönyv, Játékház olvasókönyv fel- adatlap, melléklet, írásfüzet füzet pad – padrend család és keresztnév	taneszközök névkártya	<i>Figyelem, szándékos tanulás alapozása</i>
2.	8—9.	K	b) Az alapkészségek felmérése, megalapozása Eseménykép – olvasás Hangforrások felismerése Téri tájékozódás: a tanteremben valós helyzetek lejá- tásza, játékos formában	ember, állat, tárgy hangja előtt, mögött, mellett, alatt, felett	eseménykép csengő, kulcs, po- hár, ceruza, bábok, magnetofon felvétel tantermi berendezés	<i>A beszédkészség felmérése</i> <i>Akusztikus figyelem felmérése</i> <i>Téri tájékozódás felmérése</i>
	10—11.	K	Testséma; játékos versekkel, testrészek megnevezése Jobb – bal irányok megjelölése	fej, nyak, kar, láb, test, has jobb – bal	szív, kéz-jel beve- zetése a tanulópadon és a táblán azonos jel alkalmazása	<i>Testrészek ismerete; testséma</i> <i>Verstanulás, verbális emlékezet felmérése</i> <i>Tájékozódás az irányok ismeretéről, az el- nevezések tudatosítása</i>

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
2.	12—13.	O	Soralkotások Vizuális emlékezet fejlesztése észlelés	sorrend azonos – különböző	tanulókkal és apró játéktárgyakkal azonos – különböző tárgyak; feladatlap	<i>Emlékezet felmérése</i> <i>A haladási irány tudatosítása</i> <i>Megfigyelőképesség felmérése</i>
	14.	Í	Papír – ceruza feladatok Sablonok kiszínezése, előrajzolt formák mintáinak átírása		sablon, rajzeszköz	<i>Ceruzafogás, írásmozgás lendületességének megfigyelése, vonalkövetés</i>
	15—16.	K O	Olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása Artikulációs gyakorlatok á - a - ó - ú Szavak szótagolása tapsolással Betűtanulás a i Házikós feladatok segítségével tájékozódási gyakorlatok vonalközben	Gyakorlatok a logopédiai szakkönyvek és a Zsolnay program alapján a - i betű – hang, szájjálás. A képanyagban szereplő főfogalmak értelmezése pince – szoba – padlászint	K. o. 4-5. betűkártyák, fólia hívókép tárgyak, tárgyképek a megfelelő szintekre, báb	Törekedjenek a hangok tiszta ejtésére <i>Az előforduló új szavak jelentésének értelmezése, magyarázattal, képpel, mimetizálással, cselekvéssel</i> A hármas asszociáció kialakítása a betűtanításban. Hívóképek használata <i>A továbbiakban ez a szempont érvényesül minden betű tanításánál, síkba helyezés, szintek megnevezése</i>
3.	17—18.	K O Í	Íránygyakorlatok Szavak szótagolása tapsolással Mondatalkotási gyakorlatok Képek csoportosítása főfogalom alapján a - i olvasási gyakorlat Íráselemek – álló egyenes l	mondat évszak: ősz betűsor leolvasása sorban haladás, együttes szem- és kézmozgással kísérvé, álló egyenes, helyes testtartás, helyes ceruzafogás, ceruza – csukló – könyök folyamatos együttmozgásának csúsztatásának tudatosítása	K. o. 6. Az ősz K. o. 7. írólap, tábla, víz B. I. 3.	<i>Az íráselemek vázolása, írása a megfelelő módszertani lépések szerint történik</i> A síkban való tájékozódás verbális megfogalmazással kísérése <i>A továbbiakban ez a szempont érvényesül minden íráselem vázolásánál, írásánál</i>
	19—20.	K O Í	Artikulációs gyakorlatok Mondatalkotás Játék a névkártyákkal, bemutatkozás Szótagolás tapsolással Betűsor olvasása, kirakása a - i gyakorlása Íráselemek vázolásának gyakorlása füzetben	bemutatkozás, névkártya sorban haladás és sorváltás	K. o. 8. névkártya F. II. 4. K. o. 8. betűkártya, füzet	<i>Kezdetben ajánljuk a gyengénlátók számára készült speciális nagy vonalközű füzetet</i>
	21.	Í	Íráselemek vázolása 	kapuvonal	írólap	<i>A jelkép funkciójának kiemelése és színezése</i> <i>B. I. 3. oldaltól kezdődően</i>

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
4.	22—23.	Ny. i. K O Í	Íránygyakorlatok Artikulációs gyakorlatok i - a - e - ó Hosszú-rövid hang differenciálása (futás-járás) Mondatalkotás képekről Betűsor kirakása, olvasása Íráselemek írása	Színezd ki az egy irányba tartót! (autó) egy irányú szín és irány hosszú és rövid hang Kapuvonal kicsi, nagy	F. II. 5. K. o. 9. B. I. 4.	<i>Hangjelzés eszközökkel is, mozgásváriációk</i>
	24—25.	K Ny. i. O Í K	Artikulációs gyakorlatok a - ó - i Íránygyakorlatok (maci színezése) Hangutánzó gyakorlatok Zöngés – zöngétlen – Morog? (piros) – Nem morog? (zöld) Új betű ismertetése Íráselemek gyakorlása füzetben I Felnőttek, gyermekek megszólítása	Színezés jobb-bal szín – irány egyeztetés zöngés – zöngétlen morog, nem morog ó – betű – hang magázás, tegezés	F. II. 6. K. o. 10. K. o. 10.	A beszédmozgás játékos érzékeltetése, megfigyeltetése, jelhez kapcsolása piros – zöld színű pálcikával ritmikus sor kirakása a hangoknak megfelelően
	26—27.	K O Í	Íránygyakorlatok névutókkal Légzőgyakorlatok Mondókák Mondatalkotás képről Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor kirakása, olvasása Íráselemek gyakorlása 	előtte, mögötte, mellette, alatta, fölötte légzőgyakorlat mozgásos versek, játékok segítő kérdések: Mit csinál?	Valós tárgyak, játékok, berendezési tárgyak K. o. 11. K. o. 11. B. I. 4.	<i>Betűutca használata a vonalközben való tájékozódás megtanulása érdekében: a melléklet színes lapocskáiból (3 szín – 3 méret) színes rúdból sormintát képzünk a betűutcára. Később a betűkártyák behelyezése, vonalköz szintjeinek megnevezésével minden új betű esetében</i>
	28.	Í O AK K	Íráselemek gyakorlása Hangutánzó gyakorlatok Betűfelismerési gyakorlatok Mondatalkotás képekről Társas érintkezésben használt kommunikációs formulák folyamatos gyakorlása	zöngés – zöngétlen mondat balra, jobbra, le, fe	B. I. 5. F. II. 7. K. o. 12.	Társas érintkezés normáinak folyamatos elsajátítása. Pozitív példák megerősítése
5.	29—30.	Ny. i. O Í	Artikulációs gyakorlatok Hosszú-rövid hangdifferenciálási gyakorlatok Képolvasás, szótagolás tapssal Főfogalom keresés Íránygyakorlatok (lufik) Betűsor olvasása a - i - ó differenciálása Íráselemek vázolásának gyakorlása Íráselemek írása füzetbe	főfogalom: edény, madár, étel, irány és szín egyeztetés összekötés, leolvasás haladási iránya	OK. 13. F. II. 9. F. II. 8. B. I. 5.	<i>Betű – hang differenciálása; a keresett hang hallási megfigyeltetése; a jelhez kapcsolás technikájának megtanítása</i>

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
5.	31—32.	Ny. i. O K	Artikulációs gyakorlatok Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetésének gyakorlása Íránygyakorlatok Mondatalkotás eseményképről: „Iskolás játék otthon” Képolvasás tapssal Főfogalom keresése Új betűk ismertetése m t s Köszönés a napszaknak megfelelően	Mit jelent: iskolást játszani? m, t, s – betű, hang napszak	K. o. 14. K. o. 15. maci, autó, vonat, báb	<i>Játéktár megteremtése, hívóképpel azonos formában</i>
			K O í	Íránygyakorlatok Artikulációs gyakorlatok Szókincsfejlesztés Mondatalkotási gyakorlatok képekről Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása Íráselemek vázolása 	lent, fent főfogalom: állat, szerszám, gyümölcs sorváltás csészevonal nagy, kicsi	F. II. 10. K. o. 16. írólapon
	35.	O	Íránygyakorlatok – Merre mutat a tárcsa, a nyíl? Mondatalkotás képekről Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása s - t - m differenciálása	jobb, bal, lent, fent cselekvések megnevezése, mimitizálása, mondatba foglalás különbség	F. II. 11. K. o. 17. F. II. 11.	<i>A szavak jelentéstartalmának tisztázása</i>
6.	36—37.	Ny. i. O	Artikulációs gyakorlatok Légzőgyakorlatok: „léggömb”-fújás Zöngés-zöngétlen hangok gyakorlása Íráselemek gyakorlása Új betű ismertetése v Íránygyakorlat (tulipán színezése) Hanganalízis: v - m - s - t	légzéstechnika csészevonal v – hang, betű írány és szín egyeztetése	B. I. 6. K. o. 18. hívókép kutya – tárgy v betűkártya, F. II. 12.	
			O í	Összeolvasás: am im óm Mondatalkotás Hanganalízis Íráselemek írása füzetbe	összeolvasás, szótagolás szó eleje, közepe, vége	K. o. 18. szótagkártyák K. o. 19. K. o. 18.
	40—41.	í O K	Íráselemek vázolásának gyakorlása Összeolvasási gyakorlatok Partnerhez alkalmazkodó kérés Játék névkártyákkal	kettős kapuvonal kérés társak neve	B. I. 7.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
6.	42.	O	Íránygyakorlatok (kacsák) Artikulációs gyakorlatok Új betű ismertetése [e] – Melyik hangot hallod a szóban? e - ó - i Szótag taps: (a betű kimarad)	Írány és szín egyeztetés e – betű, hang	F. II. 13. K. o. 20-21. hívókép K. o. 20.	
7.	43–44.	Í O K	Íráselemek vázolója ∪ e - i - ó differenciálása Betűsor olvasása, gyakorlása Szótagok olvasása, gyakorlása Artikulációs gyakorlatok Hangutánzó gyakorlatok Íránygyakorlatok	kettős csészevonal a szavak jelentésének és tartalmá- nak tisztázása zöngés – zöngétlen	B. I. 7. F. II. 13. K. o. 22. pálcika	
	45–46.	O Í O K	Íránygyakorlatok (hernyók) – Melyik hangot hallod a szóban? e - ó - i Íráselemek vázolója ~ Szótagok olvasása, gyakorlása Kérés	fent – lent megkülönböztetés hullámvonal	F. II. 14. K. o. 22. B. I. 8.	
	46–47.	Ny. i. O	Íránygyakorlatok (kelj fel) Zöngés – zöngétlen hangok megkülönböztetésének gyakor- lása Új betű ismertetése [I] I (a betű visszajön, e betű ezen az órán elmarad)	jobb – bal I – hang, betű	F. II. 15. K. o. 23. hívókép liba-tárgy I – betűkártya	
	49.	O	Betűsor olvasása, gyakorlása Szótag olvasás gyakorlása Íráselemek vázolója / 1	szó eleje, hang keresés egyed	K. o. 23. B. I. 9.	
8.	50–51.	O K O Í	a - e differenciálása Szótagolvasás gyakorlása Eseménykép: Őszi piac – szókincsfejlesztés Szótag – kép egyeztetése Borítékos feladat fele – 6 kép Íráselemek vázolója	megkülönböztetés ajakállás – betű- kép alapján ősz, piac, gyümölcsök szó – első szótagjának leválasztása hármaskapu, egyes	K. o. 24. K. o. 25. F. I. 3. B. I. 10.	<i>Akusztikus, vizuális és kinesztikus differen- ciálás folyamatos</i> Melléklet technikájának megismertetése, bevezetése <i>Szó – szótagolása – első szótag leválasz- tása – egyeztetése a szótagkártyával</i>

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
8.	52—53.	K O í	Mondatalkotási gyakorlatok Iránygyakorlatok Hangdifferenciálási gyakorlatok - t - m - s - v Betűsor olvasása Szótagsor olvasása (ismétlés) Szótag – kép egyeztetése Íráselemek vázolósa	cselekvést jelentő szavak használata jobb – bal a szavak jelentésétartalmának tisztázása szómagyarázat: pl. esküvő, istálló fekvő egyenes, hármás csésze	K. o. 26. F. II. 16. teherautó F. II. 15 K. o. 24. F. I. 3. borítékos feladat másik fele – 6 kép B. I. 11.	<i>Tudatosítjuk, hogy az első szótag a szónak része, az eleje</i>
	54—55.	Ny. i. K O í	Iránygyakorlatok (kislányok) Zöngés – zöngétlen hangok megkülönböztetésének gyakorlása Artikulációs gyakorlatok Új betű ismertetése [ü] (elmarad az ó) Betűsor olvasása, gyakorlása Szótag olvasás Hanganalízis ú - a - e Tanult íráselemek gyakorlása a füzetben	irány és szín egyeztetése ú – hang, betű pince, szoba, padlás szint sorban haladás, sorváltás	F. II. 17. K. o. 27.	<i>Az iránygyakorlatok színezésénél mód nyílik a feladatmegoldás differenciálása</i>
	56.	K í	– Hol? -ban, -ben gyakorlása „Hol van a labda?” Íráselemek gyakorlása ʃ	hol? -ban, -ben keresztvonal	K. o. 29. B. I. 12.	<i>Toldalékos szavak használata</i>
9.	57—58.	K O í	Artikulációs gyakorlatok Mondatalkotás gyakorlása – Jelzős szerkezet gyakorlása: „zöld alma” Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Hangdifferenciálási gyakorlatok a - ú - e Íráselemek vázolósa, gyakorlás	milyen? színek ismerete szómagyarázat: pl. kút	K. o. 28. K. o. 28. F. II. 17. B. I. 13.	<i>A szótagsorok kezdeti időszakban függőlegesen, később vízszintesen is olvastathatók</i>
	59—60.	K O í	Iránygyakorlatok (kesztyű) Artikulációs gyakorlatok Szókincsfejlesztés: – Mit csinálnak a képen? (egy szóval) ú - ó differenciálása Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Íráselemek vázolósa ll	kesztyű: a bal kézre való hüvelykujja jobbra néz és fordítva Mit csinál? segítség – ember – állat felső hurokvonal	F. II. 18. F. II. 18. K. o. 30. B. I. 14.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
9.	61—62.	K Ny. i. O í	Artikulációs gyakorlatok Íránygyakorlatok (levelek) Zöngés – zöngétlen hangok megkülönböztetésének gyakorlása Új betű ismertetése p (a t elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása p - m - s analízis Írása vonalközbe	bal – jobb p – hang, betű	F. II. 19. pálcika hívókép, pipa, p – betűkártya K. o. 31., füzet	
	63.	K Ny. i. O	Artikulációs gyakorlatok Hosszú – rövid hangok megkülönböztetésének gyakorlása Megfordulnak a szótagok (mássalhangzó – van elől) ma me mi Szótagolvasási gyakorlatok	hosszú – rövid megfordulnak a szótagok, bukfenc, betűsorrend	maci, kutya, vonat, liba K. o. 32.	<i>Játékos szituációban játéktárgy és betűkártyák segítségével visszük, bukfenceztetjük a magánhangzó elé a mássalhangzót</i>
10.	64—65.	K O í	Mondatalkotási gyakorlatok – Hol van az alma? -ban, -ben Szótagolvasási gyakorlatok (mássalhangzó elől) Szótag – kép egyeztetése, borítékos feladat Hanganalízis gyakorlása: p - v - l - s - m Íráselemek vázolása Λ	hol? -ban, -ben szavak jelentéstartalmának tisztázása: pl. patkó, vagon háztető	OK. 33. OK. 32. F. I. 4. F. II. 19. B. I. 15.	
	66—67.	O Ny. i. í	Új betű ismertetése: c (t betű elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Íránygyakorlatok (vitorlás) Zöngés – zöngétlen hangok megkülönböztetésének gyakorlása Hanganalízis szóban c - m - v Íráselemek vázolása, gyakorlás	c – betű, hang szómagyarázat: pl. mosdó, vetítő	hívókép, egér – tárgy, c betűkártya K. o. 34. F. II. 20. K. o. 34. B. I. 16.	
	68—69.	Ny. i. O	Artikulációs gyakorlatok Hosszú-rövid hang felismerésének gyakorlása c - t differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Összeolvasás – szóolvasás ma - ma Szótag – kép egyeztetés	hosszú – rövid hangképzés megfigyeltetése szóolvasás	K. o. 35. szóképek, tárgy- képek F. I. 4. folyt.	<i>Az értő olvasás kezdete: a szótagokból összeolvasott szó jelentésének értelmezése Szó – tárgy – kép – személy egyeztetése</i>
	70.			Íráselemek vázolása cc	cés kötés	B. I. 17.

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
11.	71—72.	O	Betűsorok olvasása Szótagsorok olvasása Szavak értelmezése – egyeztetése képpel	rövid – hosszú betűk jelölése	betűkártya, szótag- kártya, K. o. 35. szókártya – kép	<i>Magánhangzók időtartalmának jelölése</i>
	73—74.	Í O	Íráselemek gyakorlása Új betű ismertetése [k] (t betű elmarad) Betű olvasása Szótagsor olvasása Szóolvasás	k – betű, hang	B. I. 18. hívókép, kakas – tárgy, k – betűkártya OK. 37.	
	75—76.	O K Í	Szótag – kép egyeztetése Mondatalkotási gyakorlatok – Hol ül a maci? -on, -ön, -en, -án Íráselemek vázolása	szómagyarázat: pl. sí, liba, kacsa, címer hol? -on, -ön, -en, -án kör alakítása balra indulva	F. I. 6. K. o. 36. B. I. 19.	
	77.	O	k - t differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó olvasása: 2 + 2 Hanganalízis szóban: k - t - v - m	szómagyarázat: pl. koszorú, teme- tő, mécses	K. o. 39. K. o. 39.	
12.	78—79.	O Í	Olvass! Rajzol! Új betű ismertetése: [á] (a betű elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szóolvasás 2 + 2 Íráselemek gyakorlása	a kiolvasott szó értelmezése, meg- jelenítése rajzban á – betű, hang név és kezdőbetű jelölése	F. II. 21. K. o. 40. B. I. 20.	
	80—81.	K O Í	Íránygyakorlatok (kalapács) Hanganalízis: á - e - i Mondatalkotási gyakorlatok – Hol van? Szótag – kép egyeztetése borítékos feladat Szótagsor olvasása Szóolvasás gyakorlása 2 + 2 Íráselemek vázolása S	fent – lent szómagyarázat: pl. elem, retesz Hol? -ban, -ben, -on, -en, -ön szavak értelmezése kacsaringó	F. II. 21. K. o. 40. K. o. 41. F. I. 7. K. o. 40. B. I. 21.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
12.	82—83.	K O	Artikulációs gyakorlatok Íránygyakorlatok (színezz! vonat) Hangdifferenciálás ú - i - ó - e Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szóolvasás 2 betű, 2 + 2	jobb – bal szómagyarázat: pl. porol, totyog, forog olvasott szó értelmezése, egyeztetése a képpel: tele	F. II. 22. F. II. 22. K. o. 42.	
	84.	K	Mikulás-ünnepség	ajándékozás		
13.	85—86.	K O í	Íránygyakorlatok (gyerekek) Mondatalkotási gyakorlatok – Mi hol van? á - a differenciálása Betűsor olvasása Hanganalízis szóban á - a Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 2 + 2 Íráselemek vázolása ff	jobbra – balra -ban, -ben az á - a megkülönböztetése szájlál- lás és betűalak alapján szómagyarázat: pl.pata, bálavaku, koca, páva, cápa cseppvonal	F. II. 23. K. o. 43. K. o. 44. K. o. 44. B. I. 22.	
	87—88.	O í	Szótag – kép gyeztetése Hang differenciálása á - a Szó – kép egyeztetése – Kösd össze! Íráselemek vázolása, gyakorlás	szómagyarázat: pl. vívó, torony, ta- licska, patak az olvasott szó megértésének bizonyítása összekötéssel	F. I .8. F. II. 24. B. I. 23.	<i>A F. II. 24 típusú feladatok technikai meg- oldásának bevezetése: szóoszlopok kép- pel összekötése</i>
	89—90.	K Ny. i. O í	Artikulációs gyakorlatok Zöngés – zöngétlen hangok megkülönböztetésének gyakor- lása Új betű ismertetése f (t, v betű elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 2 + 2 Hanganalízis szóban f - k - m Íráselem gyakorlása	zöngés – zöngétlen f – betű, hang falu – magyarázat és összekötés szómagyarázat: pl. kulacs, kerék	 K. o. 45. hívókép, f-betűkártya, moz- gás – hangutánzás K. o. 45. B. I. 24.	
	91—92.	O í	Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása (ismétlés) Tanult íráselemek gyakorlása a füzetben	az eddig tanult szavak értelmezése	tanulói betűkártya K. o. 45. füzet	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
14.	92—93.	Ny. i. K O Í	Íránygyakorlatok (nyuszi) Zöngés – zöngétlen hangok megkülönböztetésének gyakorlása Mondatalkotás – Hol? Mondatalkotás eseményképekről: „Konyha” Szótag – kép egyeztetése, kirakása Íráselemek füzetbe írása	jobb – bal zöngés – zöngétlen hol? -on, -en, -ön szókincsfejlesztés: konyhai eszközök és cselekvések: pl. fúró, korona, pedál	F. II. 25. K. o. 46. K. o. 47. F. I. 9.	
	94—95.	O Í	Szó – kép egyeztetése: – Kösd össze! Betűsor olvasási gyakorlat Szótagsor olvasása Szósor olvasása 2 + 2 Hangdifferenciálás f - t Hanganalízis f - t Kis, írott betű vázolása <i>it</i>	szóolvasás megértésének bizonyítása szómagyarázat: pl. fakó, totó, fele pl. fogó, tekercs í alakítása írott – nyomtatott betű	F. II. 25. K. o. 48. K. o. 48. F. II. 26. B. I. 25.	<i>A betűalakításnál a formaelemzés, szóbeli megfogalmazása, az alakítás tudatosítása, a vonalközbe helyezés részletes megbeszélése lépésről-lépésre kell, hogy történjen</i>
	96.	K O Í	Mondatalkotási gyakorlatok Szó – kép egyeztetése, memória í í írása	hol? memóriajáték	K. o. 49. F. I. 10. B. I. 25.	<i>A memóriajáték technikájának elsajátítása Az F. I. 8-as típusú táblát többféle módon lehet a későbbiekben gyakorlásra felhasználni: szóolvasásra, képpel egyeztetésre, szó-kép dominóra és memóriafejlesztésre, növekvő elemszámmal</i>
	97—98.	K	Irodalmi óra: Karácsony	ünnepe		
15.	99—100.	K	Artikulációs gyakorlat ó - a - e; i - á - ú Hanganalízis f - v Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor kirakása, olvasása Szavak olvasása Szó – kép egyeztetése összekötéssel Kis, írott betű vázolása <i>a</i>	szavak jelentéstartalmának értelmezése szómagyarázat: pl. savó, ufó, fólia, kiló a alakítása	K. o. 50. K. o. 50. F. II. 27. B. I. 26.	
	101—102.	O Í	Íránygyakorlatok (helikopter) Szótagból szóalkotás – képpel egyeztetése, első rész a írása füzetbe	szótagokból szavak összeállítása, képpel egyeztetése	F. II. 26. F. I. 11.	<i>Fontos a kép megnevezése, letapsolása szótagolással, ennek alapján a szótag kikeresése a szótaghalmazból. A hangoztatás és a szótagok helyes sorrendje alapján történjen a szó kirakása</i>

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
15.	103—104.	O í K	Új betű ismertetése [h] (k betű elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása az új betűvel Szósr olvasása 3 betűs szó Hanganalízis gyakorlása – Hol hallod az új betű hangját? Tollbamondás a i Egyszerű üzenetek átadása	h – betű, hang betű – tollbamondás üzenet	hívóképek, h – betűkártya, hang, mozgás K. o. 51. K. o. 51.	<i>Látási – hallási előkészítés után történjen a betűk tollbamondás utáni írása</i>
	105.	í	Iránygyakorlatok Írott kisbetű vázolása m	m alakítása	B. I. 27.	
16.	106—107.	K O K í	Artikulációs gyakorlatok ú - e - i; á - a - ó Szósr olvasása: 2 + 2. Szótag olvasása 3 betűs szósr Mondatolvasás Mondatalkotási gyakorlatok – Hova? kérdésre történet elmondása Írott kisbetű alakítása e	mondatkezdés, befejezés szavak + szóköz Valakiről, valamiről megtudunk valamit e alakítása	K. o. 52—53. mondatcsíkok K. o. 52—53. B. I. 28.	<i>Tudatosítjuk, hogy a mondat szavakból áll és egy gondolatunkat tudjuk kifejezni vele A mondat tartalmának megértését rákérdezésekkel tudjuk ellenőrizni</i>
		O í	Szótagból szóalkotás, második rész Rajz készítése mondatról <i>Alternatív feladat:</i> Kérdő mondat összerakása szavakból – Mit les a cica? Az eddig tanult kisbetűk alakításának, kapcsolásának gyakorlása Tollbamondás	szómagyarázat: pl. hegedű, horog mondatolvasás megértésének bizonyítása rajzzal a szavak logikus egymásutánisága adja a mondatot betűk összekapcsolása, írásban, kapcsolóvonal, kéz csúsztatása	F. I. 11. F. II. 28. F. I. 12. B. I. 29. füzet	<i>A csoport fejlettségi szintjétől függően javasoljuk most vagy a későbbiekben megvalósítani A kapcsolóvonal szerepének tudatosítása A folyamatos írás biztosítása megfelelő kézmozgással</i>
	110—111.	K O O	Iránygyakorlatok Mondatalkotási gyakorlatok Új betű ismertetése [z] (s, c, v elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása az új betűvel Mondatolvasás ó - ú differenciálása	jobb – bal hol? -ban, -ben z –betű, hang	F. II. 27. csésze K. o. 54. K. o. 55. hívókép méh – figura z – betűkártya K. o. 55.	
		112.	í	Kis, írott betű alakítása t	t alakítása	B. I. 30.

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
17.	113—114.	K K O í	Artikulációs gyakorlat i - á - ú; e - i - ó Mondatalkotási gyakorlatok – Hol van az autó? névutók használatának gyakorlása s - z differenciálása Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása Szótag-, szósor olvasása (3 betűs) t írása füzetbe	előtt, mögött, mellett, fölött, alatt	K. o. 56—57. K. o. 57.	
	115—116.	O í K	Iránygyakorlatok (hal) Szó – kép összekötése Szó – kép egyeztetése szótagokból, első rész Kis, írott betű alakítása <i>l</i> Tollbamondás Mondatalkotási gyakorlatok – Hol van a katica?	főnt – lent szóolvasás megértésének bizonyítása rajzzal szómagyarázat: pl. huzal, malom, lemez, kazal l alakítása között	F. II. 28. F. II. 29. F. I. 13. B. I. 31. K. o. 58.	
	117—118.	K O í	Iránygyakorlat Artikulációs gyakorlatok a - c - ú; á - ő - ú Új betű ismertetése <i>ő</i> (ő elmarad, v visszajön) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása az új betűvel Szóisor olvasása 2 + 2 Mondat olvasása Írásgyakorlás füzetbe	ő – betű, hang szómagyarázat: pl. velő, tőke, váz	szájkép – hívókép K. o. 59.	
	119.	K í	Iránygyakorlat (mókus) Mondatalkotás eseményképről: Pályaúdvár Szókincsbővítés Írott kisbetű alakítása <i>u</i> <i>ú</i> Tollbamondás	mivel? -val, -vel hová? u, ú alakítása	F. II. 30. K. o. 61. B. I. 32.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
18.	120—121.	O Í	z - c differenciálása Betűfelismerés gyakorlása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása: elöl áll a magánhangzó (ismétlés) Szóolvasás: 2 betűs Mondat olvasása eseményképről Hanganalízis gyakorlása ő - á - a - i Az eddig tanult kis írott betűk alakításának, kapcsolásának gyakorlása	megkülönböztetés betűsorrend tudatosítása szómagyarázat: pl. csőr, tőr, bőr	K. o. 60. K. o. 60. K. o. 61. F. II. 30. B. I. 33.	
	122—123.	K O Í	Iránygyakorlatok színezéssel (esernyő) Mondatalkotás gyakorlása (jelzős szerkezetek: számj., minőségj.) Betűsor olvasásának gyakorlása Szó sor olvasása: 3 betűs, 1 + 2 betűs Mondat olvasásának gyakorlása Írott kisbetű alakítása z	bal – jobb mi? mennyi? milyen? szómagyarázat: pl. eke, vám, vicc z alakítása	F. II. 31. K. o. 62. K. o. 62. B. I. 34.	
	124—125.	K O Í	Iránygyakorlatok (babakocsi) Artikulációs gyakorlatok e - ó - a - i; ó - ú - á Új betű ismertetése [d] (t, p, ő elmarad, ó ismétlés) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása: 3 betűs Mondat olvasásának gyakorlása kiegészítéssel: felszólító mondat Hanganalízis gyakorlása – Hol hallod az új betű hangját? Tollbamondás	jobb – bal d – betű, hang szómagyarázat: pl. hód, delfin, kard, darú szó eleje, közepe, vége betűtollbamondás	F. II. 32. hívókép dob – tárgy d – betűkártya K. o. 63. K. o. 63. füzet	
	126.	O Í	Értő olvasás gyakorlása – Húzd alá, ami jelent valamint! (3 betűs) Írott kisbetű alakítása d	értelmezés, válogatás, aláhúzás d alakítása	F. II. 31. B. I. 36.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
19.	127—128.	K O	Íránygyakorlatok (nyíl) Mondatalkotás képről ő - ó differenciálása Betűfelismerés gyakorlása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 3 betűs, 2 + 2 Kérdő mondat olvasása Szótag – kép egyeztetés, második rész d gyakorlása füzetben Tollbamondás	képsor – cselekvéssor – esemény- sor segítségadás szómagyarázat: pl. dóm, dokk, deci szómagyarázat: pl. denevér, demi- zson, darázs	F. II. 33. K. o. 64—65. K. o. 64. F. I. 13.	<i>A két oldal alsó képsora összetartozik, egy eseménysort alkot. Ilyen a továbbiakban is előfordul.</i>
	129—130.	K O	Artikulációs gyakorlatok ó - e - ő; á - ó - a - i d - t differenciálása Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 3 betűs, 2 + 1 Mondat olvasása Hangdifferenciálási gyakorlatok d - t Írott kisbetű alakítása <i>h</i>	nyelvállás megfigyelése felszólítás; jele szómagyarázat: tarisznya, deszka, dia h alakítása	K. o. 65. K. o. 65. F. II. 33. B. I. 35.	
	131—132.	K O	Íránygyakorlatok Mondatalkotási gyakorlatok Szó sor olvasásának gyakorlása 3 betűs Olvasott szóösszetételek értelmezése, mondatba foglalása Szóalkotás szótagokból – szótagkártyákkal Írott kisbetű alakítása <i>o, ó</i>	mivel? szómagyarázat: pl. kos, sicc, máz, lak, mez, fok o, ó alakítása	önálló feladatlap K. o. 66. szótagkártyák B. I. 37.	
	133.	K Í	<i>Alternatív feladat:</i> Kérdő mondat alkotása szavakból 2. rész Az eddig tanult kis, írott betűk alakításának, kapcsolásának gyakorlása	szavakból mondatok alkotása	F. I. 14. B. I. 38.	<i>Lásd a F. I. 12.</i>
20.	134—135.	K O	Artikulációs gyakorlatok o - ö - e - u Új betű ismertetése [ö] ö - o; p - d differenciálása Betűsor olvasása Szótag, szó sor olvasása Kérdő mondat olvasása (2 és 3 betűs), képpel egyeztetés Hanganalízis gyakorlása ö - o Tollbamondás	ö – betű, hang (ékezet, időtartam) képzés helye és a betűforma kü- lönbsége, száraz iránya szómagyarázat: pl. töm, köd betűtollbamondás	K. o. 67. füzet	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
20.	136—137.	O Í O	– Rajzolj! Írott kisbetű alakítása ◊ Olvaságyakorlás Szótag – kép egyeztetés első rész ö - ő; o - ó differenciálása	szavak értő olvasása s alakítása szómagyarázat: pl. dobogó	F. II. 34. B. I. 39. F. I. 14.	
	138—139.	Ny. i. K O Í	Íránygyakorlatok Zöngés – zöngétlen megkülönböztetésének gyakorlása Mondatalkotás gyakorlása: – Mivel? (hasonulással) Új betű ismertetése [j] (t, f, l elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 2 és 3 betűs Szóösszetételek olvasása Tollbamondás: tanult betűk írása a füzetbe	zöngés – zöngétlen mivel? j – betű, hang	önálló feladatlap K. o. 69. hívókép hang – mozdulat – pinokkió j – betűkártya K. o. 68.	
	140.	Í	Írott kisbetű vázolása ~	p alakítása	B. I. 40.	
21.	141—142.	O Í	Íránygyakorlatok színezéssel (lámpák) j - t - l differenciálása Betűfelismerési gyakorlatok Betűsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs, 1 + 3 Mondatolvasás. Értő olvasás Szóalkotás szótagokból p írása füzetbe	jobb – bal formák irányának különbözősége szómagyarázat: pl. pej, váj, alap kérdés – válaszadás hangsor, szó betűsor (szótagsor) szótagok – teljes szó + jelentés	F. II. 35. K. o. 70. F. II. 35. F. I. 15.	<i>Hangoztatás, letapsolás után a szótagok kiválasztása, szótagokból megfelelő sorrendben szó összeállítása</i>
	143—144.	K O Í	Mondatalkotás gyakorlása – Mivel játszik? Új betű ismertetése [é] (e, á elmarad) f - j differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs Mondat olvasása Az eddig tanult kis, írott betűk alakításának, kapcsolásának gyakorlása	mivel? é – betű, hang szómagyarázat: pl. tép, héj, lék, gép d, t, p, itt, edd	K. o. 71. szájkép – hívókép K. o. 72. K. o. 72. B. I. 41.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
21.	145—146.	K O Í	Artikulációs gyakorlatok é - i - ő - a - ú Mondatalkotás gyakorlása – Mivel játszik a bohóc? Hanganalízis é - a - ó Szó – kép egyeztetés (memória) Írott kisbetű alakítása <i>e</i>	mivel? memória a 3 betűs szavakból é alakítása	K. o. 73. K. o. 72. F. I. 16. B. I. 44.	
	147.	O Í	Betűfelismerés gyakorlása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs, 2 + 3 betűs szavak é betű füzetbe írása	szómagyarázat: pl. tömés, vitéz	K. o. 74.	
22.	148—149.	K O Í	Íránygyakorlatok színezéssel (buszok) Mondatalkotás gyakorlása – Milyen? (mellékszínec) Értő olvasás gyakorlása – Rajzolj a szövegeknek megfelelően! Írott kisbetű vázolósa <i>ö, ő</i>	jobb – bal milyen? mondat értelmezése ö, ő alakítása	F. II. 36. K. o. 74. F. II. 36. B. I. 42.	
	150—151.	K Ny. i. O Í	Artikulációs gyakorlatok e - é - i - ó - a Zöngés – zöngétlen hangok megkülönböztetésének gyakorlása Szóalkotási gyakorlatok Szóolvasás 3 betűs Mondatolvasás Értő olvasás gyakorlása ö, ő írása füzetbe	megértés bizonyítása, összekötése	szótagkártyák K. o. 75.	
	152—153.	Í O	Írott kisbetű alakítása <i>c</i> Tollbamondás Mondat – kép egyeztetése Mondatok olvasása a tankönyvből	c alakítása kisbetűs szavak egy képhez egy mondat	B. I. 43. F. I. 17. K. o. válogatás	
	154.	Í	Tanult betűk gyakorlása		B. I. 45.	
23.	155—156.	O K Í	Íránygyakorlatok színezéssel (madarak) Új betű ismertetése n (m, h, t, l, d elmarad, e ismétlése, é két órán elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs, 2 + 3 Mondat olvasása Mondatalkotási gyakorlatok – Mivel? Kivel? Írott kisbetű vázolósa <i>n</i>	bal – jobb n – betű, hang szómagyarázat: pl. kakukk, kanóc, kajak, kenu, karaván mivel? kivel? n alakítása	F. II. 37. hívókép, mentőautó – tárgy, n – betűkártya K. o. 76. K. o. 77. B. I. 46.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
23.	157—158.	K O	Artikulációs gyakorlatok ő - e - ú - i; ó - e - a n - l; n - t differenciálása Szóalkotási gyakorlatok Betűsor olvasása Szótagsor, szavak olvasása 2 + 3 Mondat olvasása Értő olvasás gyakorlása n írása a füzetbe	nyelvállás megfigyelése szómagyarázat: pl. kelep, cölöp értelmes szavak jelölése, válogatása	 K. o. 78. F. II. 37.	
	159—160.	O	Íránygyakorlatok színezéssel (roller) Értő olvasás: – Rajzolj! Szóalkotás szótagokból	jobb – bal mondatértelmezés összefüggő mondatok, viszonyok jelzése hallás után szótagokból szavak összeállítása	F. II. 38. F. II. 38. F. I. 18.	
	161.	Í	Írott kisbetű alakítása ~	v alakítása	B. I. 47.	
24.	162—163.	O	e - é; d - n differenciálása Betűsor, szótagsor olvasása Hanganalízis gyakorlása, e - é differenciálása Szótag – kép egyeztetés Történet elmondása képről Szóolvasás 3 betűs, 2 + 2, 2 + 3 Összefüggő mondatok olvasása v írása füzetbe	szómagyarázat: pl. nyereg, fék, mér e - é megkülönböztetése sorrend, összefüggés értelmezés képolvasással egyeztetve	K. o. 79. F. II. 39. F. I. 19. K. o. 78—79. K. o. 79.	
	164—165.	O	Szóalkotás szótagokból á - é differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szóor olvasása, 3 betűs Kérdő mondat – válasz Írott kisbetű alakítása j	2 + 3 ajakállás szerint szómagyarázat: pl. táp, lép, vél megértés bizonyítása összekötéssel j alakítása	F. I. 20. K. o. 80. B. I. 48.	
	166—167.	O O Í	á - é differenciálása Hanganalízis á - é - e Mondat – kép egyeztetés Írott kisbetűk gyakorlása Tollbamondás	szómagyarázat: pl. lék, rák, gép, mécset, lé értő olvasás bizonyítása 1 kép = 1 mondat betűk és kisbetűs szavak	F. II. 40. K. o. 80. F. I. 21. B. I. 49.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
24.	168.	K O	Íránygyakorlatok Artikulációs gyakorlatok n - m - h differenciálása Hangdifferenciálási gyakorlatok m - n Kép – szó egyeztetés Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása Kérdő mondat – kép egyeztetése	szómagyarázat: pl. nád, műtő, muskátli értő olvasás bizonyítása megértés bizonyítása összekötéssel szómagyarázat pl. moha, puma	önálló feladatlapon K. o. 81. F. II. 41. F. II. 41. K. o. 81.	
25.	169—170.	O Í	Zöngés – zöngétlen megkülönböztetésének gyakorlása Szótag – kép egyeztetése első rész Írott kisbetűk gyakorlása Másolás nyomtatottról írottra, önálló szóírás: kép neve	n – m megkülönböztetése nyomtatott betű – írott betű, vonal- közbe helyezés, kapcsoló-vonalak	Fl. I. 23. B. I. 50.	
	171—172.	O Í	Mondat – kép egyeztetése Szóalkotás szótagokból második rész Írott kisbetűk gyakorlása Másolás írott és nyomtatott szavakról	1 kép = 2 összefüggő mondat hallás után	Fl. 22. Fl. 23. táblán azonos ele- mekből	
	173—174.	Ny. i. O	Íránygyakorlatok Zöngés – zöngétlen megkülönböztetésének gyakorlása Szósor olvasásának gyakorlása 2 + 2 + 2 Kérdő mondat olvasása Összefüggő 2-2 mondatos történet olvasása	szómagyarázat: pl. lakoma, palota, lavina, cicoma, patika a megértés bizonyítása összekötés- sel	táblán azonos ele- mekből K. o. 82.	
	175.		Szabadon felhasználható: gyakorló óra szükség szerint			
26.	176—177.	O Í	Új betű ismertetése sz (s, z, c elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs, 2 + 2 Mondat olvasása Hanganalízis – Hol hallod az új hangot? Szótag – kép egyeztetése Tollbamondás a füzetbe	sz – betű, hang szómagyarázat: pl. szita, szel, szíj, hisz, szemafor, szobrász, kereszt	hívókép, kígyó – tárgy, sz – betűkártya K. o. 83. K. o. 83. F. I. 24.	
	178—179.	O Í	Értő olvasás gyakorlása – Kösd össze! Írott kisbetű vázolása <i>öz</i>	szavak – mondatolvasás, értelmezés sz alakítása	F. II. 42. B. I. 51.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
26.	180—181.	K O	Iránygyakorlatok Mondatalkotási gyakorlatok: – Mivel? (eszközhatározó gyakorlása) Betűsor olvasása mgh. – msh. Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 2 + 3 Kérdő mondat 3 összefüggő mondat olvasása Szóalkotás szótagokból Írott kisbetű vázolása á	mivel? szómagyarázat: pl. notesz, kamasz, kószál, méhész megértés bizonyítása értelmezés szótagsorrend alakítása	önálló feladatlap K o. 84. K. o. 85. F. I. 25. B. I. 53.	
	182.	O í	Mondat – kép egyeztetése Írott kisbetűk gyakorlása	mondatértelmezés	F. I. 26. B. I. 52.	
27.	183—184.	O í	sz - s differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 2 + 3 Két-két összefüggő mondat olvasása Hanganalízis gyakorlása sz - s – Hol hallod az sz, s hangot? Szóalkotás szótagokból Írásgyakorlatok a fűzetbe	szómagyarázat: pl. kalász, halász, szimat köszörűs, bűvész sz - s megkülönböztetés	K. o. 86. F. I. 27.	
	185—186.	Ny. i. O	Iránygyakorlatok Zöngés – zöngétlen megkülönböztetésének gyakorlása Betűsor olvasása: msh Szóolvasás 3 betűs 2 + 2 Kérdőmondat – kép összekötése Szólasmondás Mondat – kép egyeztetése	sz - s a szavakban szómagyarázat: pl. Tisza, szike, suta 1 kép = 2 mondat összefüggő	önálló feladatlap K. o. 87. F. I. 28.	
	187—188.	O í	Iránygyakorlatok sz - z differenciálás Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 3 + 2 3 összefüggő mondat olvasása Hanganalízis sz - z szóban, írásban Írott kisbetűk írásának gyakorlása	szómagyarázat: pl. holló, szipka, tepsi, zuzmó, kajszai fejsze, jászol, zuhany zöngés – zöngétlen megkülönböztetése	önálló feladatlap K. o. 88. K. o. 88. F. II. 43. B. I. 54.	
	189.	K	Tavaszi ünnep: húsvét. Népszokások	locsolkodás, tojásfestés		

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
28.	190—191.	O í	Szótagolás, szótag – kép Értő olvasás – Kösd össze a képpel a szót! Írott kisbetűk írásának gyakorlása Másolás Tollbamondás	sz - z megkülönböztetése sz - z a szavakban	F. I. 29. F. II. 43. füzetben	
	192—193.	K O í	Artikulációs gyakorlatok: e - é - a; i - ő - ú Új betű ismertetése g (k, d elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs, 2 + 2 Mondat olvasása Hanganalízis – Hol hallod az új hangot? Írott kisbetű vázolósa <i>g</i>	g – betű, hang szómagyarázat: pl. gőz, gát, heg, vég, gaz, gége, géz, guriga, gong, galagonya g alakítása	hívókép, liba – tárgy, g – betűkártya K. o. 89. B. I. 55.	
	194—195.	O í	Íránygyakorlatok 3 betűs szósor olvasásának gyakorlása Kérdő mondat – kép egyeztetése Mondatalkotás Szóalkotás Írott kisbetűk gyakorlása Másolás Tollbamondás	szómagyarázat: pl. zúg, gög, góc, gém, gitt, szén, púp, mondatértelmezés szóalkotás szótagokból, szótagsorrend hallás után	feladatlap önállóan K. o. 90. F. I. 30. füzet	
196.	O	Íránygyakorlatok Hanganalízis g - d - k - p g - k - d differenciálása Szósor olvasása, gyakorlása Mássalhangzótorlódásos szavak olvasása: folt, volt (vízszintes olvasás) 2-2 összefüggő mondat gyakorlása g - k differenciálása	szómagyarázat: pl. paróka, gödör, szak, szag, vak, must, szánt, kong értelmezés kéve, gól	feladatlap önállóan K. o. 91. K. o. 91. F. II. 44.		
29.	197—198.	K O í	Íránygyakorlatok Artikulációs gyakorlatok Mondatalkotás eseményképről: „Házépítés” Szótag – kép, mondat – kép Összefüggő szöveg olvasása Szósor olvasása 2 + 2 Közmondás értelmezése Tollbamondás	képolvasás, mondatalkotás k - g megkülönböztetése kép – összefüggő mondatok – története szómagyarázat: pl. vonó, kopó, gida, kupa, széna	feladatlap önállóan K. o. 92. F. I. 31. K. o. 93. füzet	<i>Mondatok olvasása a tanulók olvasási fejlettségi szintjének megfelelően választható</i>

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
29.	199—200.	O Í O	Olvadás gyakorlása tankönyvből Írott kisbetűk gyakorlása: Másolás Tollbamondás Szó – kép egyeztetés (memória) 3 + 2	olvasástechnika gyakorlása szavak memóriajáték	 füzet F. I. 32.	
	201—202.	K O Í	Íránygyakorlatok Mondatalkotás gyakorlása – Honnan? Szósor olvasása szótagolás jelölése nélkül Összefüggő mondatok olvasása Szólás értelmezése Írott kisbetűk gyakorlása Másolás Tollbamondás	honnan? -ból, -ből a szótagolva tanult szavak szóké- pes olvasása képolvasással történet értelmezése	feladatlap önállóan K. o. 94. K. o. 95. füzet	<i>A szóképes olvasást segíti, ha még a szótaghatárnál az olvasásban megáll Fokozatosan kell kialakulnia a betűsornak, a szó képének globális észlelésének</i>
	203.	O Í	Mondat – kép egyeztetése Írott kisbetűk gyakorlása Másolás Tollbamondás	1 kép = 1 mondat	F. I. 33. füzet	
30.	204—205.	K O	Íránygyakorlatok Mondatalkotás gyakorlása – Honnan? ö - o ő - ó differenciálásának ismételése Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 + 2 Kérdő mondat – kép Közmondás értelmezése Szövegértés szerinti színezés	honnan? -ból, -ből, -ról, -ről szómagyarázat: pl. kampó, dongó, donga, penge, kölni mondatértelmezés válasz össze- kötéssel értő olvasás	feladatlap önállóan K. o. 96. K. o. 97. F. II. 45.	<i>Differenciált segítségadás</i>
	206—207.	O Í	Íránygyakorlatok Új betű ismertetése [r] (l, j, n elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs, 2 + 2 3 összefüggő mondat olvasása Hanganalízis – Hol hallod az új betű hangját? Írott kisbetű alakítása, kötése ˘	r – betű, hang szómagyarázat: pl. rom, rég, rés, réz, fura, dara, póré, kóró, túra, bűvár r alakítása	feladatlap önállóan hívókép, motor – tárgy, r – betűkártya K. o. 98. K. o. 98. B. I. 56.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
30.	208—209.	K O O	Artikulációs gyakorlatok a - ú - ő - i; é - ó - á - e Szó – kép egyeztetése Szósor olvasása 3 betűs 3 + 3 (n betű visszajön) Kérdő mondat – kép egyeztetés Írott kisbetűk gyakorlása Másolás Tollbamondás Közmondás értelmezése	szótagokból összeállítva szómagyarázat: hárfa, vidra, varsa, zerge, egres, mustár, pásztor, ter- mosz, karton állatok hangjainak felismerése udvariasság, segítőkészség	F. I. 34. K. o. 99.	
	210.	Ny. i. O	Íránygyakorlatok Zöngés – zöngétlen megkülönböztetésének gyakorlása Színezz rajzolj!	értő olvasás, szöveg szerinti munka	feladatlap önállóan F. II. 46.	
31.	211—212.	Í O K	Írott kisbetűk gyakorlása Tollbamondás Szó – kép egyeztetés Anyák napja: versek, köszöntők	fűzetbe szótagokból – szó szülő, anya, szeretet, ajándék	B. I. 57. F. I. 35.	
	213—214.	K O	Íránygyakorlatok Artikulációs gyakorlatok í - ő - a - ú; ő - ó - é - e r - n - l differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 2 + 2 mássalhangzótorlódás pl. mert, part 2 + 3 szavak olvasása Nemzeti jelképek Szó – kép egyeztetése Í Írott kisbetűk alakításának, kapcsolásának gyakorlása	szómagyarázat: pl. roló, muri, kuli, szán, húr, lég, rúg, híg, szörf, perc, lavór, liter címer, zászló szótag – szó – kép n - r - l megkülönböztetése	feladatlap önállóan K. o. 100. F. I. 36. B. I. 58.	
	215—216.	Ny. i. O	Íránygyakorlatok Zöngés – zöngétlen megkülönböztetésének gyakorlása Szósor olvasásának gyakorlása 1 + 3 Mondat olvasása Értő olvasás gyakorlása. Válaszolj a kérdésre a szöveg alapján! Szólasmondás értelmezése Í Írott kisbetűk alakításának, kapcsolásának gyakorlása	szómagyarázat: pl. agár, iker, örök képhez mondat kiválasztása összefüggő szövegtartalom értelmezés, válaszadás jószándékú – rosszakaró	K. o. 101. K. o. 101. B. I. 58.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
31.	217.	O	Szóalkotás Mondat – kép	r - l megkülönböztetése hallás után szótagokból 1 kép = 2 összefüggő mondat értő olvasása	F. I. 38. F. I. 37.	
32.	218—219.	Ny. i. O í	Iránygyakorlatok Hosszú – rövid hangok gyakorlása Új betű ismertetése [ū] [ü] (ő, ő; u, ú elmarad) Betűsor olvasása Szósor olvasása 2 + 2, a két szótagtípus összekapcsolása pl. erre, ajtó Hanganalízis gyakorlása ü - ú Írott kisbetűk vázolására, kapcsolására üü	időtartalom érzékeltetése ü, ú – betű, hang betűsorrend a betűcsere kiküszöbölésére szómagyarázat: pl. rügy, (kemence) ü, ú alakítása	feladatlap önállóan ajakkép, hívókép K. o. 102. K. o. 102. B. I. 59.	
	220—221.	O Ny. i. í	Iránygyakorlatok Szó – szótag – kép Hosszú – rövid ejtési gyakorlatok ü ú írása a füzetbe	ü, ú gyakorlása	feladatlap önállóan F. I. 39. füzet	
	222—223.	O í	Szósor olvasása hosszú mássalhangzóval pl. menni, vissza Rövid szövegek olvasása Szólás Írott kisbetűk vázolásának, kapcsolásának gyakorlása	időtartam érzékeltetése – betűket-tőzés fogalmának összekapcsolása képpolvasás – értelmezés – tartalom-megbeszélés önzetlenség, segítőkészség	K. o. 103. B. I. 60.	
	224.	O	Iránygyakorlatok Mondatalkotási gyakorlatok – Honnan? Értő olvasás – Rajzolj! Jelzős szerkezet	honnan? -ról, -ről megértés bizonyítása	feladatlap önállóan K. o. 104. F. II. 47.	
33.	225—226.	O í	Betűsor olvasása Szósor olvasása hosszú mássalhangzóval Rövid szöveg olvasása Szóalkotás szótagokból Másolás Tollbamondás	felszólítás értelmezése tartalom megbeszélése szótagsorrend	K. o. 105. F. I. 40. füzet	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
33.	227—228.	O K Í	Értő olvasás: Rajzolja! Íránygyakorlatok Mondatalkotási gyakorlatok – Honnan? Írásgyakorlás a füzetbe	megértés bizonyítása rajzzal, rajz kiegészítése honnan? -ról, -ről	F. II. 48. feladatlap K. o. 106. füzet	
	229—230.	O Í	Buborékjáték Új betű ismertetése b (p, d, h elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szóisor olvasása 3 betűs Hanganalízis gyakorlása Összefüggő szöveg olvasása Írott kisbetű kapcsolása <i>l</i>	b – betű, hang szómagyarázat: pl. bér, bár, bél, bán, bog, búb, rab bogáncs képpolvasás alapján szövegértelmezés b alakítása	szappanbuborékfújó hívókép buborékfú- jó – tárgy, b – betű- kártya K. o. 107. B. I. 61.	
	231.	O Í	Szótag – szó – kép b írása füzetbe	szótagokból szavak összeállítása	F. I. 41. füzet	
34.	232—233.	Ny. i. O	Íránygyakorlatok Zöngés – zöngétlen gyakorlása Szóisor olvasásának gyakorlása magánhangzóval kezdő- dő 2 + 2 Kérdő mondat – kép olvasása Szöveg olvasása Szóalkotás	szómagyarázat: pl. album, árbóc, ostor, abrak, abrosz mondatmegértés bizonyítása összekötéssel összefüggő történet értelmezése szótagokból hallás után szóalkotás	feladatlap önállóan K. o. 108. F. I. 42.	
	234—235.	O Í	b - p differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szóisor olvasása 3 + 2 Mondat olvasása Vers olvasása Szó – kép egyeztetése Írott kisbetűk vázolásának, kapcsolásának gyakorlása	zöngés – zöngétlen, fent – lent szómagyarázat: pl. bibi, bika, balta, pálma, bálna, posztó, rámpa, pom- pa, zabla, pózna, paszta, kombi, bucka, bárka szótag – szókép b - p megkülönböztetése	K. o. 109. F. I. 43. B. I. 62.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
34.	233—237.	K Ny. i. O	<p>Iránygyakorlatok Artikulációs gyakorlatok Zöngés – zöngétlen gyakorlása ú - ű differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 3 betűs, 1 + 3 Mondat olvasása Hosszú – rövid gyakorlása</p> <p>Hanganalízis u - ú - ü - ű</p> <p>Értő olvasás gyakorlása</p>	<p>szómagyarázat: pl. hús, túr, szúr, szúk, bűg, üteg, üzem, üzen mondatértelmezés kiválasztása, képhez kötés időtartam érzékelése és ékezzettel jelölése történet értelmezése, együttérzés, segítőkézség</p>	<p>feladatlap önállóan</p> <p>K. o. 110.</p> <p>F. II. 49.</p> <p>K. o. 110.</p>	
	238.	O I	<p>Szó – kép Írott kisbetűk vázolásának gyakorlása</p>	<p>memóriajáték</p>	<p>F. I. 44. B. I. 63.</p>	
35.	239—240.	K O I	<p>Artikulációs gyakorlatok i - é - ő - á Új betű ismertetése gy (g, d, j elmarad) Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 3 betűs, 2 + 2 Mondat olvasása – Hol hallod az új hangot? Közmondás értelmezése Írott kisbetű alakítása <i>gy</i></p>	<p>gy – betű, hang</p> <p>szómagyarázat: pl. gyár, gyúr, gyér, begy, gyep, gyom, gyapot, nagyító, agyar, kagyló gy alakítása</p>	<p>hívókép hang – moz- dulat, gy – betű- kártya K. o. 111.</p> <p>B. I. 64.</p>	
	241—242.	O I	<p>Iránygyakorlatok Szó – kép Írott kisbetű vázolása</p>	<p>szótag – szó – kép egyeztetés gy alakítása</p>	<p>feladatlap F. I. 45. B. I. 65.</p>	
	243—244.	O	<p>ő - ű differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szó sor olvasása 3 betűs, 2 + 3</p> <p>Kérdő mondat olvasása – válaszkérés Iránygyakorlatok (nyilak) – Hol hallod az ű, ű, ő ő hangot?</p> <p>Szó – kép gy írása a fűzetbe</p>	<p>szómagyarázat: pl. gyötör, gyűrött, gyalul értelmezés – képpel összekötés lent, fent, jobbra, balra tűdő, üstökös, teknős szótag – szó rövid-hosszú ő, ő, ű, ű érzékelése</p>	<p>K. o. 112.</p> <p>F. II. 50. K. o. 112. F. I. 46.</p>	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
35.	245.	O K Í	Szó – kép egyeztetése Mondatalkotás képről – Mit? – Mivel? Írásgyakorlás	memóriajáték mit? mivel?	F. I. 47. K. o. 113. B. I. 66.	
36.	246—247.	O Í O	Íránygyakorlatok (nyilak) – Merre mutat a nyíl? gy - j - d differenciálása (b elmarad, d visszajön) Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs, 1 + 3 Szöveg olvasása Mondat befejezésének gyakorlása Írott kisbetűk vázolásának, kapcsolásának gyakorlása Értő olvasás gyakorlása – Színezz!	jobb – bal, fönt – lent szómagyarázat: pl. vāj, vágy, ajak képpolvasás + szövegértelmezés mondatkezdés értelmezése és a befejező szó kiválasztása gy, j utasításnak megfelelő színezés	F. II. 51. K. o. 114. B. I. 67. F. II. 50.	
	248—249.	O Í	Szó – kép Szóalkotás felső rész Írásgyakorlás a füzetbe	szótagsorrend	F. I. 48. füzet	
	250—251.	O Í	Íránygyakorlatok d - b differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 3 betűs, 2 + 2 Szöveg olvasása Közmondás értelmezése Hanganalízis d - b – Hol hallod? Szó – kép, szóalkotás Írott kisbetűk vázolásának, kapcsolásának gyakorlása	jobb – bal írány szerinti megkülönböztetés szómagyarázat: pl. bér, dér, zab, had, bogyó, deka, Buda, fűtő, fűző krokodil, dudu, barlang, billentyű, bányász szótagokból szóalkotás d - b	valós helyzetek K. o. 115. F. II. 51. K. o. 115. F. I. 49. B. I. 68.	
	252.	Í O	Írott kisbetűk vázolásának, kapcsolásának gyakorlása é - á differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 1 + 3 Felszólító mondat olvasása Szöveg olvasása	szómagyarázat: pl. öböl, arasz, őröl, üdül, idébb felszólítás jele cselekvéssel értelmezés képpolvasás, tartalom megbeszélés	füzet K. o. 116.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Eszközök	Megjegyzés
37.	253—254.	O Í	gy - g differenciálása Betűsor olvasása Szótagsor olvasása Szósor olvasása 2 + 3 Mondatok, szöveg olvasása Felsorolás emlékeztetőből Felszólító mondat olvasása Hanganalízis: gy - j - g differenciálása Írott kisbetűk kapcsolásának gyakorlása	szómagyarázat: pl. ragad, ragyog, gágog, gitár cím közlekedés pl. kengyel, gyökér, juhász szavak írása g - gy kapcsolása	K. o. 117. F. I. 52. B. I. 69.	
	255—256.	O Í	Szóalkotás Mondat – kép Másolás nyomtatotról	szótag – szó, g – gy 1 kép = 2 mondat összefüggő értő olvasás	F. I. 51. F. I. 50 B. I. 69.	
	257—258.	O Í Ny. i. K	Év végi felmérések	felmérés	feladatlap	Javasolt feladattípusok a felméréshez OLVASÁS: hangos olvasás az 1 perc alatt elolvasott szótag- és hibaszám alapján; néma olvasással a tanult típusú szavak olvasása, képpel egyeztetése; utasítás alapján színezés; mondatolvasás , megértés bizonyítása rajzzal; kérdő mondat értelmezése, bizonyítás rajzzal; mondat-tartalom képegyeztetés ÍRÁS: betűtollbamondás; írott szavak másolása
	259.	O Í Ny. i. K	Évi munka értékelése			

Matematika

Készítette: Dr. Bernáthné Nagy Ágnes

A tantárgy heti óraszám: 4
Éves óraszám: 148

A tantárgy főbb témakörei:

Gondolkodási műveletek alapozása	9%
Számтан – algebra	62%
Geometria, mérések	20%
Összefüggések, függvények, sorozatok	9%

A témakörökre szánt idő:

Tantárgyi koncentráció

Életvitel és gyakorlati ismeretek:

- Testek építése, síkidomok egyeztetése, megnevezése, csoportosításuk
- Soralkotás tárgyakkal
- Tájékozódás térben, síkon
- A mérés technikájának gyakorlása

Anyanyelv: Megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása
Művészetek: Színek, formák egyeztetése, formaérzékelés fejlesztése
 Építés szabadon és minta után

Beépített közös követelmények

Tanulás: A matematikai eszközök használatának megtanítása
 Változatos tevékenységek biztosítása a tapasztalatszerzéshez, a pontos képzetek kialakulásához
Kommunikációs kultúra: A matematikai jelrendszer felfogása, tartalmi megértése, használata
 A matematikai nyelv egyre pontosabb alkalmazása

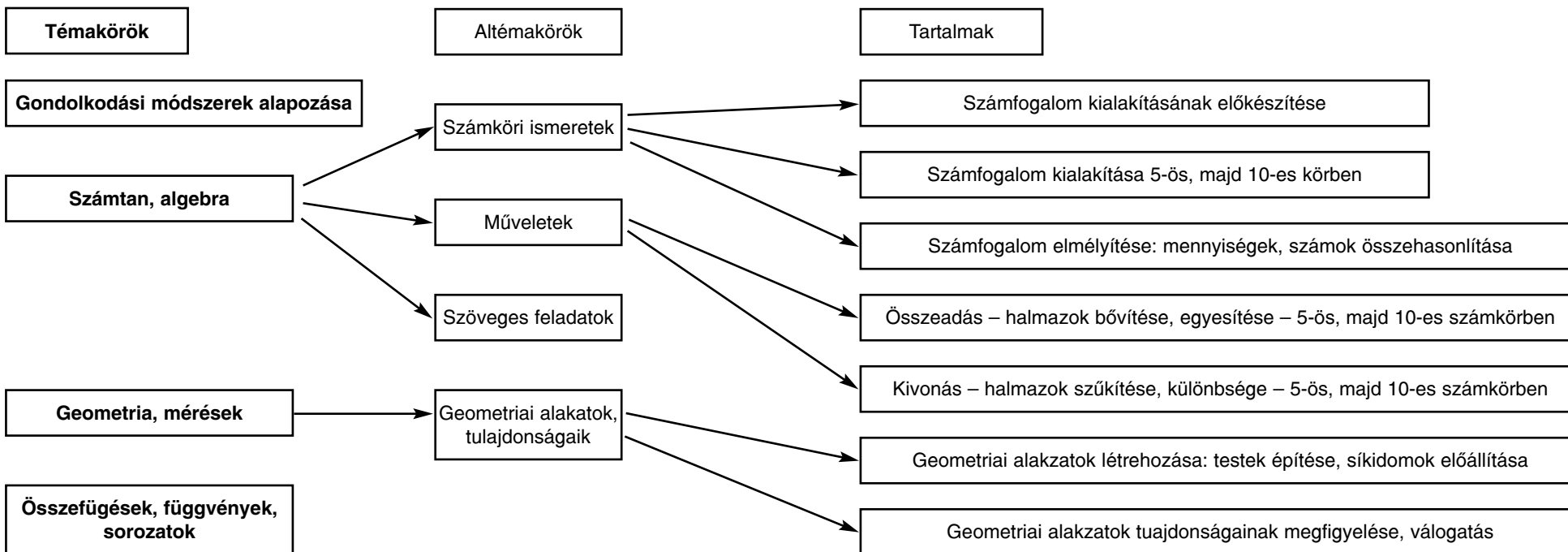
Szükséges taneszközök

Mennyiség-, tér- és formaismeret; Dr. Janza Károlyné Matematika 1. osztályosoknak; Janza Károlyné–Tarnai Ot-tóné (Konsept-H Könyvkiadó, 2001.)
 Egyéni korrekció 1.

Szám- és jelkártyák
 Logikai játék
 Számolókorong, pálcikák
 Játékpénz
 Színes rúdkészlet
 Applikációs képek

Javasolt taneszközök (kiadványok)

Számok világa 1. – Könyv és munkafüzet (Nemzeti Tankönyvkiadó 1992.)

A matematika tantárgy értékelésének szempontjai

	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
egyeztetés – a tárgyak egyeztetése azonosság alapján – mennyiség, számnév, számkép, számjegy egyeztetése										
csoportosítás – tárgyak csoportosítása azonosság, majd azonos tulajdonság alapján – mennyiségek, számok csoportosítása										
összehasonlítás – nagyságukban eltérő tárgyak összehasonlítása – mennyiségek, számok összehasonlítása										
sorbarendezés – nagyságukban eltérő tárgyak sorbarendezése – mennyiségek számsorba rendezése										
térbeli helyzetek – felismerése – megnevezése – létrehozása										
számköri ismeretek – mennyiségi állandóság kialakulása – számlálás ritmusának kialakulása – globális mennyiségfelismerés – tájékozódás a számsorban										
műveletfogalom – műveletvégzés eszközzel, eszköz nélkül – egyszerű szöveges feladat mennyiségi változásának megjelenítése										

A harmadik évfolyam félévéig ötfokú skálán pontozni kell. A harmadik évfolyam félévétől vezetjük be az osztályozást. Amíg nem osztályzatot kapnak a tanulók, addig a pontszámok alapján szöveges értékelés szükséges. Ezeket az értékeléseket negyedévenként célszerű a szülőhöz eljuttatni. Az értékelési időszakok között a tanár egyéni elgondolás szerint alkalmazhat dicsérő jeleket.

Megfelel: a felsorolt tevékenységekre, műveletekre kapott pontok a maximális pontszám 35%-át érik el.

Jó: ha a kapott pontok a maximális pontszám 51—79%-át érik el.

Kiváló: ha a tanuló a maximális pontszám 80—100%-át kapja.

Külön dicséretben részesülhetnek a tanulók, ha hosszabb ideig, folyamatosan kiválóan teljesítenek.

Módszertani ajánlás

A *gondolkodási műveletek alapozása* témakörön belül a színek és formák tanításakor a következő sorrendet szükséges követni:

- színek (formák) egyeztetése,
- színek (formák) felismerése megnevezés után,
- színek (formák) megnevezése.

A nagyságbeli viszonyok tanításakor kezdetben csak egy tulajdonságban eltérő, szemléltető, illetve manipulációs eszközöket használunk. Például a hosszú–rövid viszony-szavak tanításakor olyan szalagokkal, zsinórokkal stb. dolgozzunk, amelyek színben, szélességben megegyeznek, csak hosszúságukban különböznek.

Később már két vagy több tulajdonságban eltérő tárgyakat is összehasonlíthatunk.

A téri tájékozódás fejlesztésekor a tárgyak helyzetét először a tanulók saját testhelyzetükhöz viszonyítva határozzák meg. Ezután ennek fordítottja következik, saját testük helyzetét határozzák meg az adott tárgyhoz viszonyítva.

A *számtan – algebra* témakörben mind a számköri ismeretek, mind pedig a műveletek tanításakor valós helyzetekből indulunk ki. A tárgyakkal való manipuláció után egyre elvontabb matematikai eszközöket használunk. Ezek után térhetünk rá a tankönyvek, munkafüzetek, feladatlapok, füzetek használatára.

Az összeadás és a kivonás három formája közül a halmazok összehasonlítása: valamennyivel több, valamennyivel kevesebb – csak a második évfolyamon kerül elmélyítésre, s művelettel való lejegyzésre.

Az 5-ös számkör apró lépésekben történő feldolgozása követendő minta a 10-es számkörben is (pl. rajzos ábrázolás).

Természetes számfogalom kialakítása

Határozott halmazok, több-kevesebb

Eleinte az érzékszervi benyomások, tapasztalatok útján, becslésszerűen végeztessünk összehasonlításokat. A két halmaz elemeinek száma között eleinte nagy eltérés legyen, hogy a gyermekek ránézésre megállapíthassák a különbséget. Kezdetben azonos anyagú tárgyak összehasonlítását végeztessük.

Csoportosítások azonos tulajdonság alapján

Kezdetben egy tulajdonságban, később több tulajdonságban eltérő tárgyakat figyeltetünk meg (pl. szín, forma, nagyság).

Mennyiségi viszonyok változtatása

Tálban almák, beleteszünk, illetve elveszünk belőle.

A cselekvéseket valóságosan is elvégezzük, a tapasztalatot megfogalmazzuk:

hozzáteszünk – több lesz,
elveszünk – kevesebb lesz.

A tapasztalatokat szóban is megfogalmazzatjuk.

Relációk mennyiségek között: értelmezzük a több, kevesebb fogalmát, majd megismertetjük a relációs jelet (pipicsőr).

Tárgyakkal:

a) két halmaz elemeinek összehasonlítása, relációs jel alkalmazása

pl. melyik tálban van több dió?

b) relációs jel szerint halmazképzés

pl. a piros tálban több dió legyen, mint a kékben

Applikációval:

a) két halmaz összehasonlítása, relációs jel használata

b) instrukcióra több, kevesebb elemű halmaz alkotása

Rajzzal:

a) rajzolt mennyiségek (ábrák) összehasonlítása

relációs jel rajzolása

b) jel utasítására rajz készítése

Mennyiség-állandóság

Hosszadalmas, sok tapasztalással teli gyakorlóidőszak után jut el oda a gyermek, hogy a tárgyak, rajzok elhelyezkedésétől, egyéb tulajdonságaitól elvonatkoztatva csak azok darabszámát figyelje.

Valóságos tárgyak mennyiségét a megfelelő számú koronggal, tapssal, dobbantással stb. jelöltessük. A számkép állandó formátuma segít a globális felismerésben. Értelmezzük a gyermekkel, hogy a természetes szám olyan halmazok közös tulajdonsága, amelyeknek ugyanannyi elemük van. Megismerik a szám nevét, a számjegyet.

Számlálás

A kisgyermek megtanul sorban számolni, de hiába tanulja meg bizonyos számok nevét, mindig az derül ki, hogy újabb és újabb számok vannak, amelyeknek nevét nem ismeri. A számok egymás utáni elmondását tartalommal kell megtölteni.

Számlálás során személyekkel, tárgyakkal számláltatunk. A szám nevének kimondásával egyidőben érintse meg a tanulót a megszámlálható személyeket, tárgyakat. Számlá-

laskor a mozgás és a beszéd összhangban legyen. Rajzos ábrák megszámlálásakor a szám kimondásával egyidőben tegyenek egy-egy kis pontot az ábrába.

Számegyenes

Mennyiségek sorbarendezése során, majd a számnév és számjegy hozzárendelésénél kialakul a növekvő sor. A kialakult számsort egy képzeletbeli, de valóságosan ábrázolt egyenesen elhelyezhetjük a növekvő sorrendnek megfelelően. A számegyenesen minden szám állandó hellyel rendelkezik. Kialakítjuk a számszomszéd fogalmát.

Számfogalom megerősítése bontással

A bontás adott mennyiség két, illetve több részre bontását jelenti. Az összmennyiség nem változik. A bontásokat tárgyakkal, applikációs képekkel végeztessük.

Leolvasható a bontás színezéssel történő megvalósításnál is. A bontásokat szóban megfogalmazzatjuk, összeg alakban leírhatjuk.

Az egyes tanítási órák tananyagánál a hangsúlyos témakörök jelennek meg. Fontos, hogy a domináns témakörököz más témaköröket is kapcsoljunk. A többi témakör ismereteit eszközként használjuk. Lehet előkészítő, gyakorló, elmélyítő, új ismeret feldolgozását segítő szerepe.

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
	1.	GMA	Tájékozódás a tanulók személyekre és tárgyakra vonatkozó ismereteiről Személyek, tárgyak összehasonlítása	tanulók neve taneszközök, tanszerek megnevezése; <i>összehasonlítás</i>	Ismerkedjenek meg egymással, tanulják meg tanáraik és egymás nevét	
	2.	GMA	Tárgyak csoportosítása azonosság alapján	pontosan ugyanolyan <i>csoportosítás</i>	Több azonos tárgy közül ismerje fel az azonosakat	
	3..	GMA	Tárgyak csoportosítása színek szerint Színek egyeztetése csak színükben különböző tárgyakkal Színezés – a ceruza helyes tartása	színek megnevezése <i>egyeztetés</i>	Ismerjék fel az azonos színű tárgyakat	
	4.	GMA SzA	Tárgyak csoportosítása színek szerint, egyéb tulajdonságokat figyelmen kívül hagyva Megnevezés után a színek kiemelése Tájékozódás a tanulók mennyiségfogalmáról	piros, sárga, kék, zöld <i>csoportosítás</i>	Ismerjék fel és használják a színek nevét	
2.	5.	GMA	Ismerkedés a logikai készlettel Csoportosítás színek szerint A kapott csoportok szín szerinti megnevezése Színezés – a ceruza helyes fogása	pirosak, kékek, sárgák, zöldek <i>közös tulajdonság megfogalmazása</i>	Válogassák ki és csoportosítsák a lapocskákat. Ismerkedjenek meg az íróeszközök helyes fogásával	
	6.	GMA	Személyek, tárgyak térbeli helyzetének megfigyelése, megnevezése IIII vonalelemek írása	előtt, elé, mögött, mögé, után, mellett, mellé	Ismerjék fel a térbeli helyzeteket, értsék meg a viszonyszavakat	
	7.	GMA	Vizuális és akusztikus figyelem fejlesztése Utasítás alapján térbeli helyzetek előállítás (Egy utasításon belül több cselekvés megfogalmazva) //// ferde egyenes írása	térbeli helyzetek létrehozása	Emlékezetből egymás után több cselekvést is hajtsanak végre Finommotorika fejlődése során füzetbe végezzen írásbeli tevékenységet balról jobbra haladva	
	8.	GM SzA	Tárgyak összehasonlítása nagyság szerint Több tulajdonságban eltérő két tárgy összehasonlítása nagyság szerint Határozatlan halmazok létrehozása cselekvéssel folytonos mennyiségekkel és tárgyakkal	kisebb – nagyobb, sok – kevés <i>összemérés</i> <i>manipuláció tárgyakkal</i>	Értelmezze helyesen a kisebb, nagyobb kifejezéseket Cselekvéssel bizonyítsa a sok – kevés fogalmának helyes megértését	
3.	9.	GMA	A logikai készlet elemeinek csoportosítása nagyság szerint A kapott csoportok megnevezése — — — vonalelem	nagyok, kicsik <i>csoportosítás</i> jelkártya használata	Tudjon az egyéb tulajdonságoktól elvonatkoztatni. Négyzetrácsos füzetben tájékozódjon, balról jobbra haladjon, egy négyzetet hagyjon ki	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
3.	10.	GM ÖFS	Megnevezés alapján nagyobb, illetve kisebb tárgyak kiemelése Három, illetve több tárgy összehasonlítása nagyság szerint Ismerkedés a színes rudakkal	kisebb, nagyobb, ugyanakkora <i>összehasonlítás</i>	Tudjon az egyéb tulajdonságoktól elvonatkoztatni Négyzetrácsos füzetben tájékozódjon, balról jobbra haladjon	
	11.	GM SZA	Színben és nagyságban eltérő tárgyak rendezése (Montessori). Legkisebb, legnagyobb felismerése / — / — vonalelemek írása	legkisebb, legnagyobb <i>rendezés</i>	Elemeket nagyság szerint rendezzen	
	12.	GM SZA	Térbeli helyzetek megfigyelése, felismerése, megnevezése Határozatlan halmazok mennyiségi összehasonlítása (azonos tárgyak)	rajta, rá, bele, benne több – kevesebb <i>összehasonlítás</i>	A viszonyszavak megértését cselekvéssel bizonyítsa	
4.	13.	SZA ÖRS	Személyek, tárgyak összehasonlítása, a különbség felismerése, megfogalmazása Határozatlan halmazok létrehozása, mennyiségi viszonyok meghatározása (észrevehető különbség esetén) Relációs jel megismertetése	magasabb-alacsonyabb, ugyanolyan magas, több-kevesebb, ugyanannyi	Nagyságbeli viszonyokat személyeken is ismerje fel	
	14.	GM	Hosszúságukban eltérő két tárgy összehasonlítása, összemérése. A különbség és azonosság észrevétele, megfogalmazása. Méregetés alkalmi egységgel Helyes ceruzafogás – színezés	hosszabb-rövidebb, ugyanolyan hosszú <i>mérés</i>	Használja rendeltetésszerűen az eszközöket	
	15.	GM	Két, illetve több tulajdonságban eltérő két tárgy összehasonlítása, különbségek és azonosságok megfogalmazása Ceruzahasználat = =	hosszabb-rövidebb, ugyanolyan hosszú	Írásbeli munkánál a sorkihagyást vegye figyelembe	
	16.	GMA	Egyéb tulajdonságok megfigyelése, lyukas-sima A logikai készlet elemeinek csoportosítása lyukasság szerint Csoportok elnevezése	lyukasok, nem lyukasok, simák <i>csoportosítás</i> <i>közös tulajdonság megfogalmazása</i>	A kapott csoportokról segítséggel mondjon állítást	
5.	17.	SZA	Határozatlan halmazok létrehozása cselekvéssel Mennyiségi viszonyítások, több, kevesebb értelmezése Jelölés > jelkártyával Akusztikus figyelem fejlesztése, 2-3 elemű szekvenciák	sok-kevés, több-kevesebb <i>összehasonlítás</i>	Jelentésének megfelelően használja a jelkártyát	
	18.	SZA	Határozatlan halmazok létrehozása cselekvéssel, mennyiségi viszonyítások Három halmaz összehasonlítása Relációs jelek írása < >	több-kevesebb, legtöbb-legkevesebb <i>összehasonlítás</i>	Mennyiségi relációkat segítséggel vagy önállóan fogalmazzon meg	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
5.	19.	GM ÖFS	Gömbölyű, szögletes tárgyak gyűjtése, megfigyelése Formák elnevezése a szögek száma szerint, formák egyeztetése Mennyiségek összehasonlítása, relációs jel írása	sarkos, szögletes, gömbölyű	Ismerje fel a szögletes és a gömbölyű tárgyakat, tegye azokat csoportba Gyurmából formázzon szögletes és gömbölyű tárgyakat	
	20.	GM GMA	Kerek, szögletes → háromszög, négyszög kör fogalma Formák egyeztetése, felismerésük a logikai készlet elemein. Előállításuk A logikai készlet elemeinek csoportosítása formák szerint A 2-es számjegy első elemének írása „ferde görbebot”	kerek, szögletes → háromszög, négyszög kör <i>egyeztetés</i>	Tudjon formákat egyeztetni, esetleg megnevezni, pálcikák segítségével előállítani	
6.	21.	SZA	Mennyiségi viszonyok megváltoztatása hozzátevéssel, elvétellel Üres halmaz létrehozása teljes elvétellel Sok, kevés, semmi megnevezés alapján halmazok létrehozása	<i>halmazok bővítése, szűkítése</i> üres – semmi – elfogyott sok – kevés – semmi	Tapasztalat útján értse meg a „semmi” kifejezést	
	22.	SZA	Határozott halmazok mennyiségi összehasonlítása számlálás nélkül, összehasonlítással Relációs jel használata, írása	több – kevesebb <i>összehasonlítás</i>	Párosítással döntse el, melyik halmaznak van több eleme (kis különbség esetén is)	
	23.	SZA	Határozott halmazok létrehozása azonos tárgyakkal. (Egy, kettő, három elemű halmazok) Leszámlálás, mennyiségi viszonyítások Számjegyelem ~	egy, kettő, három <i>számlálás</i>	Számlálás és a kézmozgás ritmusa azonos legyen ujjak használata	
	24.	SZA	Határozott halmazok létrehozása tárgyakkal és rajzban . (Egy, kettő, három elem) Mennyiségi viszonyítások, relációs jel önálló beírása	<i>összehasonlítások, jelölésük önállóan</i>	Önállóan hozzon létre egy, két vagy három elemű halmazt megnevezésre	
7.	25.	SZA	Egy, kettő, három elemű halmazok létrehozása azonos tárgyakkal és rajzban Viszonyítások során az ugyanannyi fogalmának elmélyítése Egyenlőségjel ismertetése, = írása	több, kevesebb, ugyanannyi, egyenlő	Párosítással bizonyosodjon meg az elemek egyenlő számáról	
	26.	ÖFS	Egymástól színben eltérő, majd egymástól színben és formában eltérő egy, két, három elemű halmazok összeállítása		Egyre önállóbban fogalmazza meg a mennyiségi relációkat	
	27.	ÖFS	Különböző elemekből álló egy, kettő, három elemű halmazok összehasonlítása	több kevesebb	Egyre önállóbban fogalmazza meg a mennyiségi relációkat	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
7.	28.	SZA	Mennyiségfogalom megerősítése akusztikus, taktilis, vizuális úton. Az 1, 2, 3 felismerése tárgyakon, hallás útján, képeken, rajzban (globálisan vagy megszámlálva)	számlálási <i>globális mennyiségfelismerés</i>	A kapott utasítást adekvát módon valósítsa meg	
8.	29.	SZA	Mennyiségek leképezése. 1, 2, 3 elemi halmaz tárgyait koronggal jelöljük, rajzban ponttal jelöljük. (Ugyanannyi korongot, pontot teszünk ahány elemből áll a halmaz.)	<i>mennyiségek leképezése</i>	Törekedjen a pontosságra, egy ritmusra történjen a beszéd és a mozgás	
	30.	SZA GM	Számkép kialakítása korongokkal és rajzban egy kettő három Globális felismerés Hosszúság mérése alkalmi egységekkel	számkép <i>globális mennyiségfelismerés</i> hosszú – rövid, hosszabb – rövidebb	Azonos formációkon képezze mindig a számképet Pálcikákkal tevékenykedjen a megmérés során	
	31.	SZA	Számjegyek bemutatása 1, 2, 3, egyeztetés a mennyiséggel Számjegyírás: 1	 1 2 3 egy kettő három	Számjegyírás során balról jobbra haladjon, ügyeljen a kihagyásokra	
	32.	SZA	Mennyiségek egyeztetése hármasszámkörben Mennyiség egyeztetése mennyiséggel Mennyiség egyeztetése számnévvél Mennyiség egyeztetése számképpel Mennyiség egyeztetése számjeggyel	<i>egyeztetések, egymáshoz rendelés ujjak használata</i>	Az egyeztetéseket egyre kevesebb segítséggel végezze el	
9.	33.	SZA GM	Az óra anyaga megegyezik a 32. óráéval Számjegyírás: 2 Tárgyak tömegének összehasonlítása	<i>összehasonlítás</i> nehéz – könnyű		
	34.	SZA	Színes rudak: nagyság és szín összekapcsolása (1 fehér, 2 rózsaszín, 3 világoskék) Mérés a fehér rudacskákkal Számjegyírás: 3	egy egység: fehér rúd <i>mérés</i>	Értse meg és használja a fehér rudacskát egységként	
	35.	GM SZA	Testek építése Mennyiségek és számosságuk egymáshoz rendelése Számok olvasása, írása, gyakorlás	<i>konstruálás</i>	Ismerje fel a tanult számjegyeket	
	36.	SZA	Üres halmaz létrehozása – folytonos mennyiségekkel – tárgyakkal Nulla jele, 0 írása	 nulla	A semmi fogalmát kapcsolja össze a jelével	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
10.	37.	SZA	Tájékozódás a tanulók tudásáról: mennyiségek megszámlálása mennyiségek létrehozása Mennyiségek egyeztetése, számképek, számjegyek felismerése, egyeztetése	<i>egyeztetés</i>	Törekedjen önállóságra, a jó eredmény elérésére	
	38.	GM	Térbeli helyzetek felismerése, megfogalmazása, létrehozása megnevezés alapján Számok írása diktálás után	előtte, utána, mellette, között	Vegyen részt a cselekvésben, játékban	
	39.	SZA	Mennyiségi relációk jelölése hármaskörben mennyiség és mennyiség között $\text{☆☆☆} > \text{☆☆}$ számkép és számkép között $\text{::} > \text{.}$ számjegy és számjegy között $3 > 1$ Relációk lejegyzése a füzetbe	<i>összehasonlítás</i>	Írásbeli munkájára legyen igényes	
	40.	SZA	Mennyiségek, számképek, számjegyek növekvő sorba rendezése. Számok helye a számsorban, számegyenes Számszomszédok	kisebb szomszéd, nagyobb szomszéd <i>sorbarendezés</i>	Alkalmazza eddigi ismereteit a sorbarendezés során	
11.	41.	SZA	Páros – páratlan fogalom kialakítása valóságosan párban használt tárgyak segítségével Mennyiségi összehasonlítások, relációs jel önálló használata, leírása	van párja – páros, nincs párja – páratlan több, kevesebb fogalom elmélyítése <i>összehasonlítás</i>	Keresse meg adott tárgyak párját, vegye észre az összetartozást	
	42.	SZA GM	4 elemű halmaz kialakítása hozzáadással és elvétellel (adott mennyiségek 4-re alakítása tárgyakkal, mozgatható képekkel) Számlálás ritmusának kialakítása Folyadék mérése áttöltéssel	négy <i>halmazok bővítése, szűkítése, számlálás</i> belefeér, nem fér bele	Helyes ritmusban végezze a számlálást	
	43.	GM SZA	Síkidomok előállítás, kirakás Egy, kettő, három, négy elemű halmazok felismerése tárgyakon, képeken. Mennyiség és számnév egyeztetése Mennyiségfogalom megerősítése akusztikus, taktilis és vizuális úton	<i>konstruálás</i>		
	44.	GMA GM	Relációk mennyiségek között: tárgyak, mozgatható képek, rajzok. Leolvasás mindkét irányban Folyadékok mérése alkalmi egységekkel (Nagyobb edénybe hány kicsi edény tartalma fér bele?)	<i>összefüggések leolvasása</i> becslés előkészítése	Vegye észre az edény mérete és a folyadék mennyisége közötti összefüggést	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
12.	45.	SZA GM	Mennyiségek leképezése: tárgy → ugyanannyi korong (1, 2, 3, 4) rajz → ugyanannyi pont Tárgyak tömegének összehasonlítása	<i>egyeztetés, leképezés</i> nehéz – könnyű, nehezebb – könnyebb, legnehezebb – legkönnyebb	Használja a szituációnak megfelelően a nehéz, könnyű stb. kifejezéseket	
	46.	SZA ÖFS	Számkép kialakítása korongokkal, rajzban Ritmikus sor folytatása cselekvéssel – kerítés építése pálcikából és korongokból	négy számképe <i>szabály felismerése, kiegészítés</i>	Vegye észre az állandó ismétlődést a ritmikus sor képzése során	
	47.	SZA ÖFS	Számjegy bemutatása, egyeztetése mennyiséggel, számnévvel, számképpel 4 írása Szekvenciális figyelem fejlesztése akusztikus és vizuális úton (gyümölcsök)	4 <i>egyeztetés</i>	Tudatosan törekedjen minél több szóra emlékezni	
	48.	SZA	Mennyiség, számnév, számkép, számjegy egyeztetése 4-es körben Mennyiségek, számképek, számjegyek sorbarendezése, 4 helye a számsorban	0, 1, 2, 3, 4 <i>sorbarendezés</i>	Tájékozódjon a számegyenesen	
13.	49.	GM	Térbeli helyzetek: irányok felismerése, megnevezése, cselekvés megnevezés után. Bal, jobb felismerése saját testen Síkban elhelyezés: padon játékokkal → rajzosan színezés	mellett, előtt, után bal, jobb, balra, jobbra	Megnevezésre azonosítsa bal és jobb kezét, lábát	
	50.	SZA	5 elemű halmaz kialakítása hozzáadással és elvétellel, tárgyak, mozgatható képek segítségével Egy, kettő, három, négy, öt elemű halmazok felismerése tárgyakon, képeken, rajzon. Mennyiség és számnév egyeztetése 0, 1, 2, 3, 4 írása	öt <i>számlálás egyeztetés</i>	Számlálás egyenletes ritmusban történjen	
	51.	SZA	Relációk mennyiségek között tárgyak, mozgatható képek, rajzok alkalmazásával. Leolvasás két irányba	<i>összehasonlítás</i> : több, kevesebb több mint..., kevesebb mint...	A mennyiségi relációkat kevés segítséggel két irányba fogalmazza meg	
	52.	SZA	Mennyiségek leképezése Ötös számkép kialakítása koronggal, rajzosan 	öt számképe <i>leképezés</i>	Különböző elhelyezésekben is ismerje fel az 5-öt	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
14.	53.	SZA	Számjegy bemutatása, egyeztetése Számjegy írása: 5 Mennyiség, számnév, számkép, számjegy egyeztetése 5-ig	5 <i>egyeztetés</i>	Különböző elhelyezésekben is ismerje fel az 5-öt	
	54.	SZA	Mennyiségek, számképek, számjegyek sorbarendezése, helye a számsorban. Számegyenes, számszomszédok Páros – páratlan fogalmának kiterjesztése mennyiségekre és számokra (tárgyak, képek segítségével). Páros – páratlan számok	<i>sorbarendezés</i> páros szám, páratlan szám	A számképeket, számjegyeket önállóan állítsa sorba	
	55.	SZA	Színes rudak: a piros (4) és sárga (5) rúd lemérése, egyeztetése a számnévvel. Lépcső kialakítása, leolvasás színekkel és számnévvel. Páros – páratlan számok		A színes rudakat ismerje, segítséggel állítsa fel a lépcsőt	
	56.	SZA	A pénz fogalma. Ismerkedés az 1, 2, 5 forintossal Vásárlásos játék váltás nélkül	pénz, forint, ár	Ismerje fel az 1, 2, 5 forintost	
15.	57.	SZA	Tárgyak összemérése, összehasonlítása Lépegetés a számegyenesen. Hiányos számsorok kiegészítése	<i>összemérés</i> , vékony – széles, vékonyabb – szélesebb, legvékonyabb – legszélesebb, ugyanolyan széles	Vegye észre a hiányzó számot, helyezze el a számsorban	
	58.	SZA	Testek építése építőközből Pénzkezelés. 2 és 5 forint kifizetése egyesekkel Pénzváltás értelmezése. Vásárlásos játék	<i>konstruálás</i> több kisebb egység egy nagyobb egységgel egyenlő	Egyesekkel tudjon kifizetéseket végezni 5 forintig	
	59.	SZA	Tájékozódás a tanulók tudása felől 5-ös körben: mennyiségek megszámlálása, létrehozása, számképek, számjegyek felismerése, írása, mennyiségek és számok összehasonlítása, számok helye a számegyenesen		Törekedjen önállóan a jó munkavégzésre	
	60.	SZA GM	Egyéni hiányosságok pótlása a fentiek alapján Testek tulajdonságainak megfigyelése		Ismereteinek hiányosságait tudatosan igyekezzon pótolni	
16.	61.	GM SZA	Személyek, tárgyak térbeli helyzetének megfigyelése, megnevezése, létrehozása megnevezés után Mennyiségfelismerés globálisan 3-as, 5-ös körben. Számképfelismerés, egyeztetés a mennyiséggel	alatt, alá, fölött, fölé, fönt, lent	Ismerje fel számlálás nélkül vagy számlálással a mennyiségeket	
	62.	SZA	Számfogalom megerősítése bontással. 3 elemű halmaz bontása tárgyakkal, mozgatható képekkel, korongokkal, színézéssel. Bontások lejegyzése számmal	bontás <i>manipuláció tárgyakkal, matematikai eszközökkel</i>	Társaival együtt haladva tudjon cselekvéssel bontásokat előállítani	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
16.	63.	SZA	4 elemű halmaz bontása Bontás lejegyzése összeg alakban Megjelenítés színes rúddal – piros rúd kirakása két másik rúddal. Leolvasás színnel, számmal	bontás <i>manipuláció matematikai eszközökkel</i>	Értse meg, hogy az adott mennyiség nem változik	
	64.	SZA GM	Testek építése színes rudakból 5 elemű halmaz bontása a fentiekkel azonos módon	bontás		
17.	65.	SZA	Bontások gyakorlása. Bontás megjelenítése a színes rúddal, szőnyegezés		Eszközként tudja használni a színes rudakat	
	66.	SZA	Bontások gyakorlása. Rajzos ábrázolás leolvasása, lejegyzés összeg alakban. Sorszámnevek értelmezése, írásmódja	első, második, harmadik, negyedik, ötödik, 1., 2., 3., 4., 5.	Ismerje meg a sorszámneveket, tudja alkalmazni őket	
	67.	GM	Tárgyak tulajdonságainak megfigyelése. Összehasonlítások hosszúság alapján. A megismert kifejezések használata Hosszúság mérése alkalmi egységekkel	<i>mérés</i> ; hosszú – rövid hosszabb – rövidebb, leghosszabb – legrövidebb, ugyanolyan hosszú	Összemérések során önálló tapasztalatokat szerezzen. Használja a megismert viszonyszavakat	
	68.	SZA ÖRS	Műveletfogalom kialakítása Mennyiségek változtatása: manipuláció személyekkel, tárgyakkal, mérhető anyagokkal A cselekvés következményének megfigyelése, értelmezése Számok írása diktálás után. Sorbarendezés	összerakjuk egy tálba, öntünk hozzá, rakunk bele, teszünk bele, jönnek még kiöntjük, megesszük, elmennek, fogyott belőle	Vegyen részt aktívan a szituációkban	
18.	69.	SZA	Mennyiségek változtatása: bővítés, szűkítés Egyszerű szöveg értelmezése, cselekvéssel végrehajtása, eredmény megfigyelése, megfogalmazása Hiányos számsorok kiegészítése	mindet összerakjuk, hozzátesszük → több lesz elveszünk belőle → kevesebb lesz <i>kiegészítés</i>	Mondataiban tükröződjön a cselekvések megértése	
	70.	SZA	Összeadás 5-ös számkörben Halmazok egyesítése cselekedtetéssel. A keletkezett halmaz megfigyelése, megfogalmazás Műveleti jel: +	két alma meg egy alma az három alma; <i>mennyiségi változás megfogalmazása</i>	Ismerje meg az összeadás műveleti jelét	
	71.	SZA	Halmazok egyesítése cselekedtetéssel 3-as számkörben, a keletkezett halmaz megfigyelése, megfogalmazás szóban Műveletek lejegyzése, az egyenlőség jelének használata	$2 + 1 = 3$	Írásbeli munkájánál törekedjen a pontosságára	
	72.	SZA	Halmazok egyesítése 4-es körben. Cselekvés, szóbeli megfogalmazás, leírás művelettel. Megjelenítés két színű koronggal. Művelet írása a füzetbe	● ○ ● ○		

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
19.	73.	SZA	Halmazok egyesítése 5-ös körben. Cselekedtetés, szóbeli megfogalmazás, leírás művelettel. Lejegyzés a füzetbe	<i>halmazok egyesítése</i>	Közös megbeszélés alapján jegyezze le a műveleteket	
	74.	SZA GM	Kivonás értelmezése a halmazok egyesítésének megfordításaként. Különbség (Összeadás művelet elvégzése alapján a kivonás megvalósítása és értelmezése) Síkdomok előállítás hajtogatással		Figyelje meg és értse meg a cselekvéseket, melynek során két halmaz elemeit egyesítjük, majd a kapott halmazból létrehozuk a kiindulási helyzetet bontással	
	75.	SZA	Kivonás értelmezése a halmazok egyesítésének megfordításaként. Különbség Az összeadás és a kivonás lejegyzése a füzetbe	<i>műveletek lejegyzése</i>		
	76.	SZA	Halmazok egyesítése. A tagok felcserélhetősége pl. 3 kifli meg 2 kifli = 2 kifli meg 3 kifli $3 + 2 = 5$; $2 + 3 = 5$. Lejegyzés a füzetbe	<i>mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazás, feljegyzésük</i>		
20.	77.	SZA	Összeadás értelmezése, szöveg megfogalmazása, cselekvés végrehajtása adott művelet alapján. Pl. $3 + 1 =$ A művelet megjelenítése színes rudak segítségével		Két rúd hosszának lemérését egy harmadik rúddal valósítsa meg	
	78.	SZA	Összeadás hozzátevésével: halmazok bővítése 3-as körben Egyszerű történet segítségével a hozzátevés értelmezése: az adott halmaz elemeinek száma növekszik Cselekvéses megvalósítás tárgyak, személyek segítségével + jel használata	jött még, kapott még, teszünk hozzá → több lett <i>halmazok bővítése, mennyiségi változás megfogalmazása, feljegyzése</i>	Érzékelje a cselekvés és a mennyiségek változásának összefüggését	
	79.	SZA	Összeadás hozzátevésével: halmazok bővítése 4-es körben Cselekedtetés, megfogalmazás, lejegyzés művelettel Megjelenítés piros, kék korongokkal is	összeadás	A tárgyaktól elvonatkoztatva a korongok segítségével is tudjon dolgozni	
	80.	SZA	Összeadás hozzátevésével: halmazok bővítése 5-ös körben		Adott rúd mellé egy másikat teszünk még, a kettő hosszát harmadik rúddal lemérjük	
21.	81.	SZA	Kivonás: Halmazok szűkítése 3-as körben Kivonás elvétellel. Egyszerű történet feldolgozásával az elvétel cselekvéses megvalósítása. Keletkezett halmaz megfigyelése, – jel ismertetése	elveszett, leesett, elvettük, megettük → kevesebb lett – ból jel <i>halmazok szűkítése</i>	Kevés irányítással a szöveg alapján vegyen részt a cselekvésben (közös munka)	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
21.	82.	SZA	Kivonás: Halmazok szűkítése 4-es körben Valóságos elvétel során a kapott halmaz megfigyelése Műveleti jel $-$, alkalmazása jelkártyával	$-$ ból jel <i>mennyiségi változás megfogalmazása, lejegyzése</i>	Saját eszközeivel hajtsa végre a szöveg által megkívánt cselekvéseket	
	83.	SZA ÖFS	Kivonás: Halmazok szűkítése Cselekedtetés, megfogalmazás, kivonás lejegyzése a füzetbe Ritmikus sor gyöngyök felfűzésével	kivonás	Ismerje fel a kivonás jelét	
	84.	SZA	Kivonás: Halmazok szűkítése 5-ös körben Cselekedtetés, megfogalmazás, lejegyzés a füzetbe	kivonás	Segítséggel jegyezze le a kivonás műveletét a megfogalmazás alapján	
22.	85.	SZA	Kivonás értelmezése szöveg alapján, megjelenítés rajzban Lejegyzés művelettel Pénzhasználat, vásárlásos játék	olcsó – drága <i>situációs játékok</i>	A valóságos tárgyaktól elszakadva az elvontabb szemléltetést értse meg: korong	
	86.	SZA GMA	Kivonás értelmezése szöveg alapján, megjelenítés rajzban Lejegyzés művelettel Logikai készlet – jelkártyák alapján tulajdonságok felismerése	jelkártya		
	87.	SZA GM	Összeadás, kivonás gyakorlása Síkídomok előállítás tépéssel, vágással		Saját tempó szerint végezzen el cselekvéses, rajzos vagy számfeladatos összeadásokat	
	88.	SZA	Tájékozódás a tanulók tudása felől: Összeadások 5-ös körben a) rajzos feladatok b) számfeladatok (eszközzel)	<i>műveletek megjelenítése matematikai eszközökkel</i>	Kevés segítséggel oldja meg a képességei szerint számára kijelölt feladatot	
23.	89.	GMA GM SZA	Személyek és tárgyak tulajdonságainak megfigyelése Összehasonlítás hosszúság alapján. A tanult kifejezések használata. Mérés alkalmi egységekkel Kivonások gyakorlása	magas – alacsony hosszú – rövid, hosszabb – rövidebb <i>mérés</i>	Megfigyeléseit önállóan fogalmazza is meg	
	90–91.	SZA	Egyszerű szöveg alapján az összeadás és kivonás megkülönböztetése (cselekedtetéssel). Műveletek lejegyzése, kiszámítás a szemléltetés vagy elvontabb eszköz segítségével. Kombinatorikus feladat: toronyépítés 3 szín felhasználásával (6 x 3 elemből)	összeadás, kivonás <i>szöveges feladatok megjelenítése</i>	Adott szöveg alapján hajtsa végre a cselekvést, válassza ki a lejegyzés módját A három szereplő színből minél több variációt hozzon létre	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
23.	92.	GM GMA SZA	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése Csoportosítás egy tulajdonság, lukasság szerint (logikai készlet) Összeadás, kivonás gyakorlása	lyukasok – simák	Egyéb tulajdonságokból tudjon elvonatkoztatni	
24.	93.	SZA	Összeadás, kivonás gyakorlása 5-ös számkörben a pénz használatának segítségével. Vásárlásos játék	olcsó – drága	Ismerje a pénz fogalmát. Vegyen részt a szituációs játékban	
	94.	SZA GM	Összeadás, kivonás gyakorlása 5-ös számkörben, egyre kevesebb eszköz használatával Tárgyak tömegének megfigyelése, összehasonlítása	<i>műveletek megjelenítése matematikai eszközökkel; könnyű – nehéz, könnyebb – nehezebb</i> <i>becslés</i>	Kevés segítséget igényelve oldja meg a feladatokat Ismerje fel hibáit, törekedjen javítani azokat	
	95.	ÖFS SZA	Nagyságbeli viszonyítások. Elnevezések használata tárgyak megfigyelése és összehasonlítása során Összeadás, kivonás gyakorlása	<i>összehasonlítás; vastag – vékony, vastagabb – vékonyabb, legvastagabb, ugyanolyan vastag</i>	Megfigyeléseinek eredményét tudja megfogalmazni	
	96.	SZA	Tájékozódás a tanulók tudásáról: összeadás, kivonás 5-ös számkörben		A műveleteket eszközzel vagy anélkül egyre nagyobb önállósággal oldja meg	
25.	97.	GMA	Hibajavítás, pótlási lehetőség a tudáspróba tapasztalatai alapján Csoportosítás a logikai készlettel jelkártyák alapján	jelkártya	Hibáit felismerve törekedjen azok javítására	
	98.	SZA	6, 7, 8, 9, 10 elemből álló halmazok leképezése, megfeleltetése. Relációk megállapítása számosság megnevezése nélkül Kombinatorika – 3 szín használata	<i>számlálás</i> <i>viszonyítás</i>	A leképezés során ügyeljen a pontosságra	
	99.	SZA	6 elemű halmaz létrehozása hozzáadással és elvétellel. 1, 2, 3, 4, 5, 6 elemű halmaz felismerése tárgyakon, képeken Mennyiség és számnév egyeztetése	hat <i>egyeztetés</i>	Használja helyesen az ismert számneveket	
	100.	SZA	Relációk mennyiségek között: tárgy → kép → rajz (leolvasás) Mennyiség leképezése: tárgy – korong; rajz – pont 6-os számkép kialakítása koronggal, rajzban	<i>összehasonlítás</i> hat számképe 	A számkép formátuma állandó, globális felismerés céljából	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
26.	101.	SZA	6-os számjegy bemutatása, írása. Mennyiség, számnév, számkép, számjegy egyeztetése. Mennyiségek, számnevek, számképek, számjegyek sorbarendezése	növekvő sor <i>sorbarendezés</i>	Tudja a mennyiségeket, számképeket eggyel növekvő sorba állítani	
	102.	SZA	6 helye a számsorban, a számegyenesen. Páros – páratlan szám fogalmának kiterjesztése a 6-ra. Lila (6) rúd lemérése, megnevezése	<i>mérés</i>	Ismerje fel a 6-os rudat (értelmezze a nagyságát és elnevezését)	
	103.	SZA	6 bontása tárgyakkal, rajzos formában, színezéssel. Lejegyzés összeg alakban. Felcserélhetőség. Szőnyegezés – lila rúd kirakása két másikkal	bontás mennyiség állandóság	Vegye észre, hogy az adott mennyiség nem változik a bontás során	
	104.	SZA	7 elemű halmaz létrehozása hozzáadással, elvétellel Mennyiség és számnév egyeztetése Relációk mennyiségek között: tárgy → kép → rajz. Leolvasás mindkét irányba	hét <i>számlálás, egyeztetés összaszonlítás</i>		
27.	105.	SZA	Mennyiségek leképezése: tárgy → korong rajz → pont 7-es számkép kialakítása koronggal, rajzban 7-es számjegy bemutatása, írása	ugyanannyi fogalmának elmélyítése ●●● ●○○ ●●●● ●○○○○ ● ● ● ○	Számlálás és rajzolás azonos ritmusban történjen	
	106.	SZA	Mennyiség, számnév, számkép, számjegy egyeztetése Mennyiségek, számképek, számjegyek sorbarendezése 7 helye a számegyenesen. Fekete (7) rúd lemérése, megnevezése	<i>egyeztetés sorbarendezés mérés</i>	Tudja a számkártyákat sorbarendezni	
	107.	SZA	7 bontása tárgyakkal, rajzos formában, színezéssel. Lejegyzés összeg alakban. Felcserélhetőség. Színes rúd: számlépcső építése, fekete rúd szőnyegezése (7)	bontás manipuláció matematikai eszközökkel	Végezze el önállóan a cselekvéseket, mindig térjen vissza az eredeti mennyiséghez	
	108.	SZA	8 elemű halmaz létrehozása hozzáadással, elvétellel Mennyiség és számnév egyeztetése Relációk mennyiségek között: tárgy → kép → rajz. Leolvasás mindkét irányba	nyolc <i>egyeztetés összehasonlítás</i>	A relációkat önállóan állapítsa meg, kevés segítséggel fogalmazza meg szóban	
28.	109.	SZA	Mennyiségek leképezése: tárgy → korong rajz → pont 8-as számkép kialakítása koronggal, rajzban 8-as számjegy bemutatása, írása	nyolc számképe, 8-as szám ●●● ●○○ ●●●● ●●○○○ ● ● ● ○	A számképet globálisan ismerje fel az ismert elrendezésben	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
28.	110.	SZA	Mennyiség, számnév, számkép, számjegy egyeztetése Mennyiségek, számképek, számjegyek sorbarendezése 8 helye a számegyenesen. Bordó (8) rúd lemérése Szekvenciális figyelem fejlesztése akusztikus úton	növekvő sor <i>egyeztetés, sorbarendezés, mérés</i>	A növekvő sorba rendezést helyesen értelmezze és alkalmazza	
	111.	SZA	8 bontása tárgyakkal, rajzos formában, színezéssel. Lejegyzés összeg alakban. Kombinatorika – 3 szín használatával minél több lehetőség előállítása	bontás	Vegye észre a többféle lehetőséget a bontások során	
	112.	SZA	Számok írása, olvasása, összehasonlítása. Számegyenes, számszomszédok. 7, 8 esetében a páros, páratlan meghatározása 5-ös számkörben összeadás, kivonás gyakorlása	páros – páratlan szám fogalmának elmélyítése <i>összehasonlítás</i>	A megismert számoknál eszköz segítségével tudja eldönteni páros vagy páratlan	
29.	113.	SZA	9 elemű halmaz létrehozása hozzáadással, elvétellel Mennyiség és számnév egyeztetése Relációk mennyiségek között: tárgy → kép → rajz. Leolvasás mindkét irányba Testek építése, tulajdonságaik megfigyelése	kilenc <i>számlálás, halmazok bővítése, egyeztetés összehasonlítás</i>	Relációkat önállóan állapítsa meg, tudja megfogalmazni	
	114.	SZA	Mennyiségek leképezése 9-es számkép kialakítása koronggal, rajzban 9-es számjegy bemutatása Mennyiségek, számképek, számjegyek sorbarendezése 9 helye a számsorban. Sötétkék (9) rúd leképezése 9 írása	kilenc számképe ●●● ●○● ●●●●● ●●●○ ● ● ● ● <i>egyeztetés</i> 9-es szám <i>sorbarendezés</i>		
	115.	SZA	9 bontása tárgyakkal, rajzos formában, színezéssel. Lejegyzés összeg alakban. Szőnyegezés – leolvasás	<i>manipuláció matematikai eszközökkel</i>	Ismerje és használja a színes rudakat	
	116.	SZA	10 elemű halmaz létrehozása. Mennyiség egyeztetése a számnévvvel. Számkép kialakítása 10-es számjegy bemutatása, írása. Kétjegyű szám Narancssárga rúd lemérése	tíz ●●● ●●●●●●●● ●●●●● 10 ● ● ● ● egyjegyű szám, kétjegyű szám <i>egyeztetés</i>	Adott szempont alapján tudja a számokat halmazokba sorolni	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
30.	117.	SZA ÖFS	Számok írása, olvasása, összehasonlítása Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. 8, 9, 10 esetében a páros, páratlan szám meghatározása Pénzkezelés: 6, 7, 8, 9, 10 forint kifizetése az ismert érmékkel Ritmikus sor alkotása 3 szín használatával	páros – páratlan fogalmának elmélyítése <i>átváltás, beváltás</i>	Adott szempont alapján tudja a számokat halmazokba sorolni Ismerje és használja a pénzérmeket 10-es számkörben	
	118.	SZA	10 bontása tárgyakkal, rajzos formában, színezéssel. Lejegyzés összeg alakban Műveletfogalom elmélyítése 5-ös körben, összeadás, kivonás gyakorlása	<i>műveletek megjelenítése tárgyakkal, matematikai eszközökkel</i>	Önállóan hozzon létre bontási eseteket, fogalmazza meg és írja le azokat	
	119.	SZA GM	Bontások gyakorlása Tárgyak tömegének összehasonlítása. Méregetés saját készítésű kétkarú mérleggel	könnyű – nehéz, könnyebb – nehezebb, legkönnyebb – legnehezebb, ugyanolyan könnyű, ugyanolyan nehéz	A színes rudakat eszközként használja a bontások során	
	120.	SZA	Tájékozódás a tanulók tudásáról: számfogalom 10-es számkörben			
31.	121.	GMA GM	Személyek és tárgyak tulajdonságainak egyeztetése Összehasonlítás hosszúság alapján, az ismert kifejezések használata. Mérés alkalmi egységekkel	magas – alacsony, hosszú – rövid, hosszabb – rövidebb, leghosszabb – legrövidebb, ugyanolyan hosszú	Az összehasonlítás eredményét tudja megfogalmazni, használja helyesen a viszonyszavakat	
	122.	GM SZA	Hosszúságmérés: méter ismertetése. Méregetés Műveletek gyakorlása 5-ös számkörben	méter; m <i>becslés, mérés</i>		
	123.	SZA	Tömegmérés; kilogramm ismertetése Mérés kilogrammallyal	<i>becslés, mérés</i> kilogramm; kg		
	124.	GM	Összeadás és kivonás fogalmának elmélyítése, kiterjesztése a 10-es számkörre Halmazok egyesítése, bővítése: összeadás. Halmazok különbsége, szűkítése: kivonás 6-os számkörben cselekvés, szóbeli megfogalmazás, lejegyzés műveletekkel	összeadás kivonás <i>műveletek halmazokkal</i>	Tárgyak, képek segítségével, cselekvéssel megjelenítés	
32.	125.	SZA	Halmazok egyesítése, bővítése: összeadás. Halmazok különbsége, szűkítése: kivonás – 7-es számkörben	<i>műveletek halmazokkal</i>	Eszközők használatával megjelenítés	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
32.	126.	SZA	Halmazok egyesítése, bővítése: összeadás. Halmazok különbsége, szűkítése: kivonás – 8-as számkörben	<i>műveletek halmazokkal</i>		
	127.	ÖFS	Műveletfogalom elmélyítése szabályjáték segítségével Csoportosítás a logikai készlettel, jelkártyák alapján	szabályjáték <i>szabály alkalmazása</i>	A szabályjáték megismerése	
	128.	SZA	Halmazok egyesítése, bővítése: összeadás. Halmazok különbsége, szűkítése: kivonás – 9-es számkörben	<i>műveletek halmazokkal</i>	Eszközként rajzot, színezést, korongot használjon	
33.	129.	SZA	Összeadás, kivonás gyakorlása 10-es számkörben Barkochbázás a logikai készlettel	<i>műveletek halmazokkal</i>	Törekedjen a játék szabályait betartani	
	130.	SZA GM	Összeadás, kivonás gyakorlása 10-es számkörben Különböző formák, sokszögek építése minta után	háromszög, négyszög	Egyre kevesebb eszközzel, illetve eszköz nélkül próbálkozzon a számításokat elvégezni	
	131.	SZA ÖFS	Háromtagú összeadások, kivonások – egy feladaton belül többszöri növelés vagy szűkítés, illetve növelés és szűkítés Barkochbázás – cselekvéses játék a logikai készlettel		Legyen képes adott halmaz elemeinek számát többszörösen változtatni	
	132.	SZA	Műveletfogalom elmélyítése. Összeadások és kivonások vásárlásos (pénzkezeléses) feladatok segítségével	ár, áruk összege <i>árak árának kifizetése</i>	Vegyen részt a valóságot utánozó szituációkban	
34.	133.	SZA	Két halmaz elemei számának különbsége. Tárgyakkal, cselekvéssel a különbség meghatározása	mennyivel több? mennyivel kevesebb?	Összemérések során törekedjen a pontosságra	
	134.	SZA	Síkidomok előállítás, tulajdonságai Rokonfeladatok: összeadások a tagok felcserélésével Összeadás és kivonás kapcsolata	<i>vágás, tépés, hajtogatás, kirakás</i>		
	135.	GM SZA	Folyékony anyagok tulajdonságainak megfigyelése. Áttöltögetés, szétöntés. Méregetés alkalmi mértékegységekkel Összeadás, kivonás gyakorlása	folyékony, folyik, folyadék <i>becslés, mérés</i>	Ismerje fel az anyagokat halmazállapotuk szerint	
	136.	GM	Úrtartalom meghatározása, folyadék mérése. Liter megismerése. Folyadékok mérése literrel	liter; l <i>becslés, mérés</i>	Ismerkedjen meg a literrel mint mértékegységgel	

hét	óraszám	témakör	Tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Elvárható teljesítmény	Megjegyzés
34.	137.	GM SZA	Mit mivel mérünk? Hosszúságmérés méterrel Hosszúságméréssel kapcsolatos egyszerű szöveges feladatok megoldása. Összeadás, kivonás során a mértékegység használata	mértékegység <i>becslés, mérés</i>	mérőeszközöket ismerje fel, a mérendő anyagokhoz tudja társítani	
35.	138.	SZA	Kitekintés a nagyobb számok felé – számolás, lépegetés a számegyenesen Számok írása 20-ig	számok neve <i>számlálás</i>	Ismerje fel, hogy a megismert 10-es számkörön túl is léphetünk	
	139– 140.	SZA ÖFS	Ismétlő időszak Számköri ismeretek – tájékozódás a 10-es számkörben: mennyiségek – számkép – számegyenes számok helye a számegyenesen számszomszédok, páros és páratlan számok, összehasonlítások	<i>számlálás egyeztetés összehasonlítás</i>	Írja, olvassa a számokat, keresse meg helyüket a számegyenesen. Relációkat önállóan végezzen	
36.	141– 142.	SZA	Műveletek 10-es számkörben	<i>műveletek értelmezése, megjelenítése, lejegyzése</i>	Eszközzel vagy eszköz nélkül önállóan végezze el a feladatokat	
	143.	SZA	Szövegértelmezés. Egyszerű szöveges feladatok	<i>szituációs játékok</i>	A szöveg jelentését értelmezze, a megértést bizonyítsa megfelelő cselekvéssel, színezéssel	
	144.	GMA	Térbeli helyzetek Csoportosítások egy tulajdonság alapján Játék a logikai készlettel	<i>csoportosítás, közös tulajdonság megállapítása</i>	Használja helyesen az önmagára és környezetére vonatkozó tanult kifejezéseket	
37.	145.	GM	Mérések: mit mivel mérünk?	<i>becslés, mérés</i>	A megismert eszközöket helyesen válassza ki; rendelje a mérendő anyaghoz. Ismerje a tanult mértékegységek nevét	
	146– 147.		Év végi tájékozódás a tanulók tudásáról			
	148.		Értékelés Éves munka értékelése		Értékelje saját éves tevékenységét	

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Készítette: Tölgyszéky Papp Gyuláné

A tantárgy heti óraszám: 2
Éves óraszám: 74

A tantárgy főbb témakörei:

Technika
– Anyagok és alakításuk
– Építés
Közlekedési ismeretek
Életvitel

A témakörökre szánt idő:

50%
20%
30%

Órakeret – 68 óra – az ismeretek feldolgozására
– 6 óra – szabadon felhasználható gyakorlásra, ünnepekre, aktuális eseményekre

Tantárgyi koncentráció

Matematika: a mennyiség, a síklapok felismerése, megnevezése, a testek felismerése, megnevezése, téri helyzetek, sorbarendezés nagyság szerint, csoportosítások adott szempont szerint
Anyanyelv: szóincsbővítés, mondatalkotás, a tudásterület nyelvi rendszerének alapozása, kapcsolatfelvétel kortársakkal, felnőttekkel, önkifejezés, a segítségkérés nyelvi megfogalmazása

Művészetek: anyagok vizsgálata, szín és forma észlelés, megnevezés, képlékeny anyagok formázása, a papírral végzett tevékenységek, esztétikai élmények értékelése, elmélyítése – épített környezetünk alapjai, az építés öröme

Ember és természet:

környezetünk élővilága – vizsgálódás, természetes anyagok gyűjtése, megnevezése, rész – egész viszonya, értelmezése, élő és élettelen fogalom alapozása – csoportosítások természetes anyagokkal, a természetes anyag munkálhatósága, a test egészségének megőr-

zése, tisztálkodás, öltözködés tevékenységei, elvárásai

Beépített közös követelmények

Tanulás: az életkori sajátosságoknak, a kisiskolásoknak megfelelő tanulási és munkaszokások – tanszerek, felszerelések, munkaasztal, tanulóasztal rendje – testtartás munkaközben, az eszközök, a felszerelés helye, óvása, rendeltetésszerű használata – az önellátás tanulása

Testi és lelki egészség: az életkornak megfelelő testi higiéné elsajátítása, a ruházatuk megóvásának fontossága, a környezet, a felszerelés tisztasága

Szükséges taneszközök

Tankönyvrendelés a mindenkori nevelőtestületi határozat szerint

Javasolt tankönyv

Alkalmazzuk a technikát – 1. (Nemzeti Tankönyvkiadó)
Pete Lászlóné: Rajz és kézművesség 1–2. (Nemzeti Tankönyvkiadó)

Módszertani megjegyzések az éves tanmenet összeállításához

1. Az első évfolyamon, a tartalmak között a sajátossága és terápiás célja miatt megkülönböztetett figyelmet kell fordítani az önellátás, környezetellátás témakörére. A tananyag feldolgozásához, a tevékenységek pontos végrehajtásához olyan pedagógiai környezetet szükséges létrehozni, amelyben a feladatok pontosan és tartósan végrehajthatók. A szokásrend (felszerelés, teremrend, kapcsolattartás, kiszolgálási, felelősi rend) csak ugyanabban a környezetben, helyzetben és körülmények között alakul ki és válik a magatartás, a viselkedés meghatározó elemévé. A szokásrend, az elvárások sora nem építhető ki a pedagógusok

következetes együttműködése nélkül. Ebben az együttműködésben meghatározó szerep jut az osztályfőnöknek, a napközivezetőnek. Az osztályfőnök irányításával születnek meg az osztály rendjére, a tanulók felszerelésére, tanszereik tárolására vonatkozó elvárások. Ez folytatódik a napköziben, de valamennyi tanórán közös megegyezés szerint kell alkalmazni. Ebben az együttműködésben fontos szerephez jut az Életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy, a célja, a feladata, a tartalma kapcsán.

2. A közös- vagy keresztntantervi követelmények beépítése, pontos megjelenítése a tanmenetben, és feldolgozásuk a tanórán, ugyancsak közös tervezéssel, a követelményszintek pontosításával oldható meg. Különös tekintettel kell kezelni a tanulást, a tanulási és munkaszokások kialakítását. Ezen túlmenően kulcsszerep jut még az egészség megóvásának, a környezetvédelemnek, a kommunikációnak. Az említett területek az első osztályosok szempontjából alapozó szerepet játszanak.

3. A tananyag tartalmából adódóan a tanulói tevékenységek jelentős része az iskolán kívül szerveződik, mint a természetes anyagok gyűjtése, a közlekedési ismeretek feldolgozása, a közvetlen környezet szolgáltatásainak megismerése. Az előzetes tervezés, a megfigyelések, tapasztalatgyűjtések színhelyének, szervezeti kereteinek átgondolása és az előzetes terepszemle része a tanári felkészülésnek.

A tevékenységek szervezése, a tanulók differenciált foglalkoztatása a pedagógiai segítő jelenlétét, munkáját is igényli.

4. A követelmények megvalósítása szükségessé teszi, hogy a tanév első napjaiban tájékoztassuk a szülőket, hogy milyen tartalmakkal, tevékenységekkel dolgozunk. A szülő a legfontosabb partner az önállóságra, az egészség megóvásra, a biztonságos közlekedésre nevelésben. A tanult ismeretek gyakorlása, alkalmazása a jó együttműködésen is múlik.

Megjegyzés: a tantárgy óraszám, részletes fogalom és tevékenységköre arra utal, hogy integrációja megoldást kínál a rajz és kézművesség tantárggyal. Az integrált tantárgyi megoldásban heti 3 órát lehet felhasználni. A témakörök, tartalmak összevonását a megjegyzés rovatban jeleztük.

Az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy értékelésének szempontjai

	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Tevékenységhez való affinitás										
Megfigyelés, vizsgálódás										
A tapasztalatok megfogalmazása										
Összehasonlítás										
Csoportosítás										
Műveletek, gyakorlati tevékenységek, problémák megoldása										
Szerszám- és eszközhasználat										
A munkavégzés esztétikuma, tisztaság, anyagtakarékosság										
Az elsajátított ismeretek, magatartási formák, szabályok alkalmazása										
Együttműködés, segítségnyújtás										
Értékelés, önértékelés, önkorrekció										
Összesen										

Értékelés az ötfokú skálán. Az 1., a 2. és a 3. évfolyamon félévig az ötfokú skála helyett pontozást alkalmazunk. A 3. évfolyam második felétől már érdemjegyet.

A szöveges indoklás a 3 évfolyam félévéig:

Megfelel: ha a szempontokra kapott pontok a maximálisan adható pontok 50%-át érik el. A megfelelt minősítés a továbblépés feltétele.

Jó: ha a szempontokra kapott pontok a maximális pontszám 70%-át teszik ki.

Kiváló: ha a tanuló 80% felett teljesít.

Amennyiben a megadott szempontok alapján bizonyos területen tartósan kiváló teljesítményt mutat a tanuló, részére külön írásos dicséret vagy könyvjutalom adható, esetleg a produktum kiállítása a nyilvánosság előtt, írásos dicséret mellékelésével. Az első évfolyamon az értékelési füzetbe matrica ragasztása (akár havonként, és egyéb értékelési formák) is javasolt.

hét	óraszám	Témakör – tartalom	Fogalmak	Tevékenységek – követelmények	Megjegyzés
1.	1. 2.	Életvitel Iskolás lettem	iskola, osztályterem, tanulópad, tanóra, tantárgy, jó közérzet az iskolában	A beszélgetés és a közvetlen tapasztalatgyűjtés alapján érzékelje az óvoda és az iskola közötti különbséget	integráció: rajz 1 óra
2.	3. 4.	A tanszereink	tanszer, iskolatáska, füzetborító, füzetlap, a lap széle, közepe, sarka, a sor, a sor eleje, vége, ceruza, színes ceruza, zsírkréta	A tanszer felismerése, megnevezése. A technikai jellegű felszerelés megkülönböztetése, megnevezése. Elemi tájékozódás a síklapon, a füzetlapon. Ismeretek az íróeszközök, a radír használatáról. Ceruzafogás (differenciált), helyes testtartás ismerete. Elemi tudás a tolltartó kezeléséről, a tanszerek elhelyezéséről, a táska és a felszerelés rendjéről	integráció: rajz 1 óra
3.	5. 6.	A saját felszerelés	saját holmi, saját iskolai felszerelés, tisztasági csomag, tornazsák, torna felszerelés, úszóruha, saját tárolóhely, fogas, váltócipő, papucs	A saját felszerelés jellemzőinek, megkülönböztető jegyeinek elmondása (szavak – tómondatok szintjén differenciáltan), felismerés, válogatás, csoportosítás a megadott szempontok szerint, a tárolás helyének, módjának ismerete – elemi tudás, a tisztasági csomag eszközeinek használatáról, önálló tárolás a kijelölt helyen. Részvétel a játékos pakolásban, egymás felszerelésének elkülönítésében, dramatikus és mimetikus játékban	
4.	7. 8.	Miben járnak az emberek? Öltözékünk	ruhafélék, felsőruha, alsóruha, lábbeli, csoportba (halmazba) rendezés	A saját ruházat felismerése, megnevezése. A társak ruházatának megnevezése. A ruhanemű csoportosítása a főbb szempontok szerint. Az egyes ruhanemű korosztályhoz, nemhez rendelése segítséssel – a megnevezésben, a műveletvégzésben differenciáltan vesznek részt. Részvétel a közös játékban – mimetikus játékban, versenyekben pl. ruhák közül a saját ruha kiválasztása időre, csoportosítás, halmazképzés ruhából, lábbeliből, felsőruha felvétele időre, pakolás, elhelyezés megadott időre	
5.	9. 10.	Technika. Anyagok és alakításuk Képlékeny anyagok Ismerkedés a képlékeny anyaggal, a megmunkálás eszközeivel	képlékeny anyag, gyurma, sóliszt gyurma, alátét, mintázó eszköz, hurkapálca	Ráismerés, megnevezés szintjén ismerjék a képlékeny anyagokat – differenciált módon, és lehetőség szerint az agyagot is. Munkálkodjanak spontán az agyaggal, gyakorolják az alátét használatát, a munka utáni kéz- és környezettisztítást	integráció: rajz 9—12. óra
6.	11. 12.	A képlékeny anyag tépése, formázása gömbölyítéssel, mélyítéssel – figura alakítása (maci, csiga)	tépés, gömbölyítés, gömbölyű, kisebb, nagyobb, közepes méret, illesztés	A tépés, a gömbölyítés műveletének elvégzése minta után és önállóan is. Egyszerű illesztési műveletek utánzással. Egyszerű figura elkészítése utánzással, majd differenciáltan képesség szerinti műveletvégzés és formázás Feladat: a pedagógus kisebb lépésekben, mozdulatokban mutat be, alkalmat adva a pontos utánzásra, korrigálásra, a sorrend követésére	u. a.

hét	óraszám	Témakör – tartalom	Fogalmak	Tevékenységek – követelmények	Megjegyzés
7.	13. 14.	A képlékeny anyag formázása sodrással – figura alakítása	henger alakú, hengerlés, (sodrás), darabolás, illesztés, hosszabb, rövidebb, egyforma méretű, vastag, keskeny	Hengerítés műveletének elvégzése mintakövetéssel és önállóan. Törekvés az egyenletes vastagság betartására. Darabolás utánzással, minta alapján – az illesztés műveletének elvégzése irányítással. Tudjon együttműködni, egyre hosszabb ideig (10-15 perc) a munkavégzésre koncentrálni, segítséget kérni	
8.	15. 16.	A lapítás műveletének megismerése, nyomatok – figurák, formák létrehozása (kagyló, csiga, keménylombú levél, formaszaggatóval díszítés...)	lapítás, nyomás, nyomat, díszítés, mintázás	A lapítás műveletének elvégzése kézzel – utánzás. Differenciáltan sodrófa alkalmazása. Az egyenletes vastagság megítélése, törekvés a megvalósításra. Ismeret a nyomatkészítésről, végrehajtás differenciáltan. Növekvő munkatempó, a társak munkaritmusának követése	integráció: rajz 23—26. óra
9.	17. 18.	A tanult munkamozdulatok, megmunkálási formák gyakorlása – figurák készítése szabadon		Differenciált segítségnyújtás mellett a tanult megmunkálási formák, munkamozdulatok elvégzése. Önálló figurakészítés – az illesztés sorrendjének betartása	u. a.
10.	19. 20.	Természetes anyagok gyűjtése, rendezése	természetes anyag, növény, növényi rész, levél, termés, mag, ág, kavics, kő, kéreg, rész – egész	Vegyen részt a természet megfigyelésében, a természetes anyagok gyűjtésében. Együttműködés a válogatásban, csoportosításban. Részvétel a komponálásban, az ötletek megvalósításában. Elemi ismeretek a gyűjtött anyag tárolásáról	u. a.
11.	21. 22.	Egyszerű formák, kompozíciók létrehozása a természetes anyagokkal	állatfigura, emberi alak, ragasztás	Elgondolások, figurák kirakása önállóan. Kompozíció készítése csoportban, differenciáltan. A ragasztó használatának, a ragasztás műveletének elsajátítása differenciáltan. Különböző illesztési formák utánzással, segítségnyújtással – képességek szerint	
12.	23. 24.	Közlekedés Séta, megfigyelések, tapasztalatok gyűjtése a gyalogos közlekedésről – modellezés	közlekedés, gyalogos, jármű, járda, úttest	Tudjon korának, fejlettségének megfelelően részt venni a sétán. Végezzen célirányos megfigyelést társaival közösen a felnőtt irányításával. Tudja a gyalogos, a jármű, az úttest, a járda fogalmak jelentését. Vegyen részt a látottak modellezésében	
13.	25. 26.	Séta, megfigyelés a gyalogosokról, a járdán történekről – felnőttek, gyerekek közlekedése együtt és egyedül. Modellezés, játék – falusi, városi környezet	a járda széle, közepe, belső oldala, falu – város, gyalogút, útpadka	Tudjon megfigyeléseiről szavakban, mondatokban beszámolni. Nevezze meg a járda részeit, legyen ismerete arról, hogy a gyerekek hol közlekedhetnek gyalogosan. Vegyen részt aktívan a szituációs játékban, modellezésben	
14.	27. 28.	Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok a gyalogos közlekedés modellezésére			

hét	óraszám	Témakör – tartalom	Fogalmak	Tevékenységek – követelmények	Megjegyzés
15.	29. 30.	Viselkedés a gyalogosok között Egyedül közlekedő gyerekek	közlekedési szabály, baleset	Legyen ismerete a balesetmegelőző gyalogos közlekedésről. Tudjon példát mondani, vagy játékosan bemutatni a helyes és a helytelen viselkedést. Értse meg a közlekedési szabály, a baleset jelentését	
16.	31. 32.	Technika Építés Egy építkezés megtekintése – épületek. Spontán építés különféle építő játékokkal	építkezés, épület, építőjáték – fakocka, műanyagkocka, kocka forma, téglá forma, henger forma, hasáb, kicsi és nagy változatban	Ismerje az építőjátékkal való tevékenykedést, vegyen részt az építésben. Tudja, hogy az épületeket is építőanyagból készítik. Ismerje az építődoboz funkcióját, tudja az építőelemeket a rajzolat szerint elhelyezni a dobozban segítséggel vagy önállóan. Nevezzen meg négy elemet, a többit ráismeréssel rendezze, csoportosítsa. Végezzen csoportosítást nagyság szerint	integráció: rajz 16—18. óra
17.	33. 34.	Ismerkedés az építődobozzal, az építő elemekkel	az építőelem helye az építődobozban, a rajzolata, azonos és különböző formák, rész, egész	Tudjon tetszőlegesen valamilyen építményt létrehozni, törekedjen az építmény biztos alapokra helyezésére. Ismerje a síkban építés technikáját, tudjon minta után építeni	u. a.
18.	35. 36.	Gyakorlatok az építődoboz elemeivel – csoportosítás, az elem helye Spontán építés síkban – térben		Feladat: a spontán építéssel az építőkedvet kibontakoztatjuk. A pedagógus is részt vesz a tanulók játékában, építésével mintát ad a statikus építményre, magyarázattal, bemutatással segíti a tanulók sikeres építkezését Az építőelemek elrakása némely tanulónál hosszabb időt vesz igénybe. A rajzolat felismerésével segítsük a tevékenységet. A síkra építésben először a pedagógus adjon mintát, majd csoportosan, végül egyenként próbálkozzanak a tanulók Az építőelemek pontos megnevezésére tudatosan törekedjünk. A valóság és az építés kapcsolatára, felismerésére hívjuk fel a figyelmet	u. a.
19.	37. 38.	Életvitel Testünk tisztántartása. Tisztálkodási eszközeink	testrészek, kötelező kézmosás, fürdés, mosakodás, szappan, folyékony tisztítószer, testápoló, körömkéfe, fogkefe, fogmosó pohár, tisztasági csomag, egyéni felszerelés, fertőzés	Tartsa be a tanult higiénés szokásokat – étkezés előtt, WC után kézmosás, étkezés után fogmosás. Tudjon egyedül szappannal kezet mosni, arcot mosni. Tudja használni a körömkéfé, fogmosáshoz a fogkefét. Tartsa elkülönítve tisztasági felszerelését, ismerje fel – és a sajátját használja	
20.	39. 40.	A helyes napirend. Az étkezés rendje. Étkezés és higiénés szokások	evőeszközök, a szalvéta és használata, terítés, ötszöri étkezés, a kenyér elfogyasztásának módjai	Legyen ismerete az ötszöri étkezésről, a kulturált ételfogyasztásról. Működjön együtt a kés, a villa használatának elsajátításában. Használja célszerűen a szalvétát. Tudja letisztítani étkezés után az asztalát, elpakolni az étkezéshez használt eszközöket (mosogatóba, gyűjtőbe stb.)	

hét	óraszám	Témakör – tartalom	Fogalmak	Tevékenységek – követelmények	Megjegyzés
21.	41. 42.	Felelősi munka az osztályban Közösen végzett feladatok, munkarend, munkaterület tisztántartása, étkezések után, tisztálkodás után	felelősség, felelős, feladat, munkarend	Tudja mit jelent a felelősi rendszer. Végezze segítséggel az egyszerű felelősi megbízatást – virágfelelős, tisztasági felelős, játékfelelős stb.	
22.	43. 44.	Hol laknak az emberek? Lakásunk, a lakás berendezési tárgyai, a lakás rendje	a lakás, a berendezés, bútorok, a bútor funkciója	Tudja megnevezni a lakás részeit, ismerje föl, nevezze meg a legáltalánosabb berendezési tárgyakat (bútorokat)	
23.	45. 46.	Szabadon felhasználható órák			
24.	47. 48.	Technika Anyagok és alakításuk A papír. Ismeretek a papírfélékről, alakíthatóságukról – tépés, gyűrés, gömbölyítés, sodrás. Különböző anyagú (lágypapír) papírok tépése, ragasztása	tépés, gyűrés, gömbölyítés, sodrás, ragasztó, ragasztás, rögzítés, szárítás, papírfélék érzékszervi megfigyelése	Legyen tapasztalata (érezkességi) a papírfélékről, azok alakíthatóságáról. Tudjon önállóan vagy segítséggel, irányítás mellett egyszerű műveleteket végezni papírral, mint tépés, gyűrés, gömbölyítés, sodrás, hajtogatás	
25.	49. 50.	Négyzet alakú hajtogatólap hajtogatása – felezőhajtogatás, átló- és szöglet hajtogatás. Téglalap alakú lap hajtogatása – egyszerű állatfigura létrehozása	négyzet alakú lap, téglalap alakú lap, felező-, átló- és szöglet hajtogatás	Tudjon mintát követni, segítséget kérni. Legyen ismerete a folyamatáról, az algoritmizált munkalépésekről. Tudjon 3-4 munkafázisból álló folyamatot beazonosítani az általa végzett munkamozdulattal. A papír alakítása közben javuljon észrevehetően a kézmozgás, az ideg – izom koordináció	
26.	51. 52.	Az olló használata. Nyírás egyenes vonal mentén, nyírás előre megrajzolt alaklemez mentén (fejlettség szerint differenciáltan)	olló, nyírás, egyenes vonal, alaklemez	Legyen ismerete az olló használatáról. Ollóval történő nyírás egyenes mentén. Fejlettség szerint nyírjon papírt. Segítséggel, irányítással használja a ragasztót (mennyiség, elosztás, rögzítés). Alakuljon feladattudata, terhelhetősége, együttműködése, munkatempója	
27.	53. 54.	Figurák, játéktárgyak készítése papírból a tanult hajtogatási módok felhasználásával – ábrások leolvasásával (irányítással) Egyszerű előrajzolt formák utáni nyírás, ragasztás fejlettség szerint		Feladat: A papírral végezhető műveletek minden egyes mozzanatát be kell mutatni pontos kivitelezéssel. Hasonlóan fontos a ragasztó, az olló használatának bemutatása, elemzése. Minden tanulónál meg kell győződni az olló fogásának helyességéről. Az alaklemez előrajzolását a tanulók előtt kell végezni, a hibalehetőségekre felhívni a figyelmet. A műveletek végzésében nagy egyéni eltérések vannak, a differenciált foglalkoztatásra készülni kell	

hét	óraszám	Témakör – tartalom	Fogalmak	Tevékenységek – követelmények	Megjegyzés
28.	55. 56.	Zsineg, fonal, textil, csomó- és csokorkötés	zsineg, fonal, textil, csomó, csokor	Zsineg, fonalfélék, textiltélék érzékszervi vizsgálata – tapasztalatok kifejezése szóban, tőmondatokban. Differenciálásuk az előzetes tapasztalatok alapján. Ismeretek szerzése a felhasználhatóságról. Előzetes ismeretek, tapasztalatok bekapcsolása irányítással, konkrét segítséggel. Egy-egy köznapi példa önálló megfogalmazása. Legyen képes csomót kötni, segítséggel, irányítással gyakorolja a csokorkötést. Törekedjen az önkorrekcóra, javításra	a fűzéshez, a csokorkötéshez felhasználhatók a „fűzőcske”, nevű játékok is
29.	57. 58.	Tárgykészítés fonal felhasználásával – pl. könyvjelző csomókötéssel Egyszerű textilkép fonalragasztással kiscsoportban – differenciáltan		Tudjon közreműködni egyszerű tárgykészítésben fejlettségének megfelelően Feladat: Valamennyi előzetes ismeret bekapcsolására kell törekedni, mivel a tanulók gazdag tapasztalatokkal rendelkeznek. A fogalom, a fogalom megnevezése nehezen rögzül, mert a tanuló a funkcióra asszociál („ruha” megnevezést használ). A folyamatos, pontos javítás, rögzítés szükséges. Az ujjak merevsége miatt a csokorkötés folyamatos gyakorlást igényel. A textillel, a fonallal végzett tevékenység nagyon differenciált foglalkoztatást kíván – az ügyesebb tanulók a fonalakat ollóval darabolhatják, ragasztását végezhetik mintakövetéssel, irányítással	integráció: rajz 30–31. óra
30.	59. 60.	Építés térben Modell és valóság. A környezet építményei. A lakótér részei. Épület, lakószoba modellezése	épület, építmény, lakószoba, gyermekszoba kint, bent, fönt, lent, mellette, között, középen, alul, felül, mögötte, előtte, közelebb, távolabb	Gyűjtsön tapasztalatokat a környező épületekről. Nevezze meg a lakótér belső helyiségeit a valóságban és a modellen. Értse, minként tudja a valóság térformáit modell alapján megépíteni. Használjon néhány téri viszonyfogalmat, értse a tanult viszonyfogalmak jelentését. Vegyen részt aktívan a közös építésben	
31.	61. 62.	Építés térben – nagyobb méretű dobozok felhasználásával. Építés térben egyéni elképzelés szerint, különböző építőjátékok és az építődoboz felhasználásával	az építmény biztos alapokra helyezése (statikus építmény)	Építsen tetszőleges modelleket önállóan vagy segítséggel. Nevezze meg építményét és annak részeit	
32.	63. 64.	Közlekedés Tömegközlekedés Járművek a közúton. A tömegközlekedés járművei	jármű, személyautó, teherautó, motorkerékpár, autóbusz	Gyűjtsön tapasztalatot a közúti közlekedésről. Tudja csoportosítani, megnevezni a legismertebb járműveket	
33.	65. 66.	Tapasztalatok gyűjtése a helyi közlekedésről – a közúton	úttest, az út széle, a jármű eleje, hátulja, közeledik, távolodik, helyi járat	Ismerje fel a közeledő járművet az elejéről, a távolodót a hátuljáról. Ismerje fel a járművek közül a helyi járatot és tudja a funkcióját	
34.	67. 68.	Szabadon felhasználható órák	pályaudvar, vasút, vonat	Legyen elemi ismerete a pályaudvarról, a vonattal történő utazásról. Tudjon fegyelmetten viselkedni a sétákon, legyen irányítható, értse a felnőtt tiltásait a veszélyhelyzetekben	
35–37.	69–74.	Szabadon felhasználható órák			

Környezetismeret

Készítette: Papházy Éva

A tantárgy heti óraszám: 2
Éves óraszám: 74

A tantárgy főbb témakörei:

Megismerési módszerek
(minden témakörben megjelenik)

Az élettelen természet vizsgálata, évszakok, időjárás	14 óra
Tájékozódási alapismeretek	14 óra
Az élő természet vizsgálata	28 óra
Testünk és egészségünk	18 óra

Tantárgyi koncentráció

Matematika: téri helyzetek, rendezés, csoportosítás adott szempont szerint

Anyanyelv: szókincs bővítés, mondatalkotás, a tudásterület nyelvi rendszernek alapozása, kommunikáció kortársakkal, felnőttekkel, önkifejezés

Művészetek: szín- és formaérzékelés, esztétikai élmények értékelése, elmélyítése

Életvitel és gyakorlati ismeretek:

természetes anyagok gyűjtése, válogatása, napirend, felelősi tevékenységek, tisztálkodás, a környezet megismerése, lakás, otthon, tanterem, iskola

Beépített közös követelmények

Tanulás: az életkori sajátosságoknak, a kisiskoláskornak megfelelő tanulási szokások tanulása, a tanszerek, a felszerelések, a tanulóasztal rendje, helyes testtartás

Környezeti nevelés: a közvetlen környezet iránti pozitív érdeklődés, érzékenység felkeltése, fejlesztése, környezetvédő magatartás kialakítása

Kommunikációs kultúra: az emberi érintkezés, kapcsolattartás, együttműködés, a socializáció fejlesztése

Testi és lelki egészség: az egészséges életmódra nevelés, testi-lelki szociális fejlődés, szokások kialakítása, magatartás, pozitív beállítódás fejlesztése

Megvalósítandó célok a tantárgy tanítása során

Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetről. A figyelem, az érdeklődés, a kíváncsiság felkeltése a környezet élőlényei, a környezet tárgyai, jelenségei, történései iránt. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A természet mozgalmas világának felfedezése. Az elemi téri, időbeli tájékozódás fejlesztése. Az iskolai társ kapcsolat kialakítása, az együttműködés alapozása. Saját testén való tájékozódás alapozása. Szerepjátékon keresztül önmaga és társai tulajdonságainak megismerése. Játékos megfigyelés az időjárásról, napszakok történéseiről, családi kötelekekről, munkamegosztásról. Az egészséges életmód alapozása. A munkaeszközei, felszerelése használatának megismerése és óvása.

A tanulók fejlesztendő készségei, képességei, attitűdök

Spontán és irányított megfigyelések, érdeklődés felkeltése. A vizsgálódás, a megfigyelőképesség, a sorbarendezés, a szóbeli kifejezőképesség, a kommunikációs változások észrevételének képessége. Téri időbeli tájékozódás képessége. Saját testkép leírása, higiénés szokásokhoz kapcsolódó motoros készség, percepciósi készség, felismerő, ráismerő készség grafomotoros készség, elemzési készség, összehasonlítások, becslések, egyszerű mérések, mérőeszközök használata.

Tanulók tevékenységei

Megfigyelések, vizsgálódások, tapasztalatszerzés segítségével (séta, kirándulás). Tapasztalatok megfogalmazása szóban, kifejezésük rajzban alkotásban. Termésekből, levelekből, virágokból gyűjtemények készítése; becslések, összehasonlítások. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. Képi információk értelmezése segítséggel. Egyszerű következtetések megfogalmazása. Gyakorlatok az öltözködésre, a test tisztántartására.

Javasolt taneszközök

Környezetismeret 1. osztályosoknak
(Szép Andrea, Konsept-H Könyvkiadó, 2001)
Képességfejlesztő játékok
Képkirakó játékok
Gyermekfolyóiratok
Képsorozatok növényekről, állatokról, emberről
Diasorozatok
Falitűkör (nagy méretű)

Módszertani megjegyzések az éves tanmenet összeállításához

Az első osztályos tanulóinknak általában nehézséget okoz az iskolás létbe való beilleszkedés. A spontán szerzett ismereteik hiányosak, szegényesek, pontatlanok.

A tantárgy tanítása során elsődleges feladat az érdeklődés felkeltése, a közvetlen környezetük, a társak és önmaguk iránt.

A tantárgy megszerettetése az életkori sajátosságokhoz igazodó játékokon keresztül lehetséges. Az érzékelési, észlelési játékok, tréningek különös fontossággal bírnak az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeknél. Tanítsuk meg tanulóinkat együtt játszani spontán ráhangolódva, kellemes oldott hangulatban, szorongásmentesen, felszabadultan.

A pontos érzékelés, az észlelés, az aktív figyelem és az emlékezet fejlesztését szolgálják a játékok. A játékos feladatok közé kisebb pihenő időket is iktassunk be.

A közvetlen környezet megfigyelését, a közvetlen tapasztalatszerzést kövesse annak képi megjelenítése (rajz, fotó), illetve maketten, terepasztalon történő ábrázolása. Ezek jó alkalmak a játékos gyakorlásra, szóbeli megerősítésre.

A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése kapjon hangsúlyt ezeken az órákon.

Tanulóink differenciáltan, képességeiknek megfelelően kapják a feladatokat, hagyjunk elég időt a megoldásokra. A tanulási szokások, a szokásrend, az elvárások kialakítása együtt történjen az osztályfőnővel, a napközivezetővel és az osztályban tanítókkal. A közös vagy kereszttantervi követelmények beépítése, a tanmenetben való megjelenítése, feldolgozása a tanórán a követelményszintek pontosításával oldható meg. Kiemelten kezeljük a közös követelmények közül a tanulást, a kör-

nyezeti nevelést, a kommunikációs kultúrát, illetve a testi-lelki egészséget. A tanár felkészülésében, az előzetes tervezésben kapjon hangsúlyt az iskolán kívüli tapasztalatszerzések, megfigyelések lehetőségeinek előzetes terepszemléje. A szülők szívesen működnek együtt az iskolával, ha partnernek tekintjük őket, ezért már a tanév első napjaiban tájékoztatni kell őket arról, milyen tartalmakkal, követelményekkel, elvárásokkal dolgozunk.

Az első osztályos tanulók esetében a követelmények orientáló jelleget öltenek. Visszajelzések a pedagógusoknak, szülőknek a tanulás haladási üteméről. Nem jelenti a tanuló tovább haladásának feltételét, mivel képesség fejlesztésére és az ismeretanyag elsajátítására 2 évfolyamot szánunk. A konkrét követelmény a 2. évfolyam végén jelenik meg.

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Követelmények	Megjegyzés
1.	1.	Tájékoztató alapismeretek	Iskolások lettünk	Ismerkedés osztálytársainkkal, tanárokkal. Bemutatkozás, a bemutatkozás, kézfogás szabályai. Szituációs gyakorlatok, vezetéknev, keresztnév		Tankönyv 3–4. o.
	2.		Iskolai környezetünk A tanterem	Megfigyelések végzése, tapasztalatgyűjtés. Tanterem berendezése, felszerelése, rendje, megnevezések, padok, szekrények, tanári, tanulói asztalok, játékszékény, saját ruha, tornafelszerelések helye, tisztasági csomag, cipő, papucs helye, tárgyak funkciója, rendjének folyamatos megtartása		Tankönyv 5. o.
2.	3–4.		Iskolai környezetünk Iskola egyéb helyiségei	Ismerkedés az iskola épületével, zsbongó, ebédlő, mosdók, tornaterem, udvar, iskolák Balesetmentes használatának kialakítása lgény kialakítása a rendre és a tisztaságra		Tankönyv 6–7. o.
3.	5–6.		Iskolai környezetünk Kommunikációs szokások	Iskolai szokások, szabályok illemtani viselkedési formák játékos feldolgozása Szituációs játékok. Szabályok elsajátítása, megszólítás, köszönés, kérés, testtartás		
4.	7–8.		Tárgyak összehasonlítása környezetünkben	Megfigyelések, összehasonlítások végzése kicsi-nagy alacsony-magas rövid-hosszú anyagfélék: papír, fa, fém		Tankönyv 8–9–10. o.
5.	9.		Feladatok az osztályban	Ismerjék meg feladataikat, gyakorlás felelősök, virágöntözés, táblatörlés, hetes, szekrény, játék, cipőfelelős, tanszerek rendje		
	10.		Én vagyok	Bemutatkozás, saját adatok ismerete, elmondásának gyakorlása név, lakcím, szülő, testrészek neve	Ismerje fel a tanterem tárgyait, felszereléseit, eszközeit, saját felszerelését, ruházatát. sajátítsa el az együttműködés elemi módját. Vegyen rész a közös feladatokban.	

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Követelmények	Megjegyzés
6.	11–12.	Az élettelen természet Évszakok, időjárás	A napszakok	A napszakok változásainak, megfigyelése, tevékenységek rendelése. Napirend összeállítása. Köszönés napszakoknak megfelelően Reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka Reggeli, ebéd, vacsora, tízórai, uzsonna	Legyen képes 5-6 percig egy dolgra, jelenségre figyelni, tapasztalatait ábrázolni, szituációs játékban résztvenni.	Tankönyv 12–13. o.
7.	13.		Ősz van. Az időjárás megfigyelése Tanulmányi séta	Az időjárás megfigyelése, rögzítése naptáron, rajzban Süt a nap, esik az eső, hűvös van, fúj a szél		Tankönyv 16–17. o.
	14.		Öltözködés ősszel	Megfigyelések, játékos beköltöztetések, esőkabát, gumicsizma, téli cipő, esernyő, melegebb pulóver, nadrág, sapka, sál		Tankönyv 24. o.
8.	15.	Az élő természet vizsgálata	Ősz van. Növények élete ősszel Tanulmányi séta	Megfigyelések végzése, levelek, termések gyűjtése, levelek préselése, rajzok készítése		Tankönyv 11. o. Tankönyv 15. o.
	16.		Az állatok élete ősszel	Megfigyelések végzése Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzban. Képek rendezése. Költözés melegebb vidékre, élelemgyűjtés, téli álmom		Tankönyv 18. o.
9.	17.		Tanulmányi séta Ősszel a piacon, a gyümölcsöskertben	A gyümölcsök felismerése, megnevezése. Gyümölcsfák megfigyelése, szüretelés alma, szilva, dió, körte, szőlő	Legyen képes irányítás mellett egyszerű megfigyeléseket végezni. Gyűjtsön tapasztalatokat a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról.	Tankönyv 21–22. o.
10.	18–19.		Az őszi virágok	Virágok megfigyelése, összehasonlítások végzése szín, illat, méret Részeinek megnevezésével ismerkedés Lepréselt levelekből, virágokból képek készítése		
11.	20–21.	Testünk és egészségünk	Az ember fő testtájai Testrészek megnevezése	Megfigyelések végzése saját és társai testén Megnevezések, összehasonlítások Tükörgyakorlatok végzése. Hiányos rajzok kiegészítése, baba összerakás, öltöztetés fej, nyak, törzs, láb		Tankönyv 25–26. o.
12.	22–23.		Végtagok	tenyér, lábfej, lenyomatok készítése, játékos mondókák kar, kéz, láb, lábfej, hüvelykujj, mutatóujj, gyűrűsujj, középsőujj, kisujj		

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Követelmények	Megjegyzés
12–15.	24–30.		Érzékszerveink	Felismerés, megnevezés, játékos gyakorlatok érzékelő játékokkal szem, látás, fül, hallás, orr, szaglás, illatok, nyelv, ízlelés, ízek, bőr, tapintás, hőérzékelés, szemüveg, hallókészülék	Óvja érzékszerveit. igyekezzon megóvni szemüvegét, hallókészülékét.	Tankönyv 27–33. o.
16.	31–32.		Testem tisztasága	Tisztálkodási szokások elsajátítása, betartása, tisztálkodási szerek fésű, olló, hajkefe, hajszárító, szappan, törülköző, fogkefe, fogkrém, sampon, kád, tus, papírzsebkendő, WC papír, fürdés, hajmosás, fogmosás, kézmosás, mosakodás		Tankönyv 34–35. o.
17–18.	33–35.		Óvjuk egészségünket	Saját és társai testi épségére vigyázat, időjárásnak megfelelő öltözködés Az egészséges és beteg állapot megkülönböztetése Betegséggel kapcsolatos egészségügyi szabályok, teendők betartása Egészséges ételünk. Túlzott édességfogyasztás veszélyei	Legyen képes tájékozódni saját testén. ismerje és nevezze meg testrészeit. Tudja elmondani azok funkcióját életkorának, fejlettségének megfelelően. Legyen képes vigyázni saját és társai testi épségére. Vigyázzon saját és környezete tisztaságára.	Tankönyv 36–38. o.
	36.		Környezetünk tisztasága	Életkorának megfelelő tevékenységek végzése Igény kialakítása a tisztaságra, rendre szemét, szeméttartó, portörítés, rendrakás, fölsöprés		
19.	37–38.	Az élettelen természet vizsgálata	A tél	Tanulmányi séta. Megfigyelések végzése Téli időjárás, naptár vezetése Csapadék formák hó, zúzmara, jég, hideg, fagy		Tankönyv 39–41. o.
20.	39.		Alszik a természet	Megfigyelések végzése, összehasonlítás az őszi tájjal. Képek, fotók rendezése, csoportosítása téli álom, madáretetés, vadetetés, természetvédelem Részvétel madáretetésben Megfigyelésekről beszámoló szóban, rajzban		Tankönyv 42. o. Tankönyv 45. o.
	40.		A tél ünnepei	Karácsony, farsang szokásai ajándék, jelmez készítés	Legyen képes megfigyeléseket végezni közvetlen környezetéről. az időjárásról, növényekről, állatokról. Ismerje fel a változásokat.	Tankönyv 46–47. o.
21.	41.		A tél örömei	Szánkózás, korcsolyázás, kirándulás, séta		

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Követelmények	Megjegyzés
21.	42.		Öltözködés télen	Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása Babák öltöztetése Összehasonlítások az őszi ruhatárral Téli ruhadarabok megnevezése	Legyen képes megadott szempontok szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat, összehasonlításokat végezni.	Tankönyv 48. o.
22.	43.	Tájékoztató alap- ismeretek	A család	Család tagjainak megnevezése, kapcsolatok értése Családtagok nevei, szülők, nagyszülők, testvérek Szülők foglalkozása		
23.	44–45.		A családtagok munkája otthon	főzés, mosás, mosogatás, takarítás, bevásárlás, varrás, vasalás A tanuló tevékenységei otthon. Beszámolás rajzban, szóban	Sajátítsa el az együttműködés elemi módját. Vegyen részt a közös feladatokban a családban és az iskolában.	
24.	46–47.		Egy napom otthon és az iskolában	A napszakokhoz kapcsolódó történetek elmondása képpel egyeztetése. Csoportosítások		
	48.		Egyszerű téri relációk gyakorlása	Gyakorlások végzése		
25.	49.	Az élő természet vizsgálata	Tavaszi időjárás	Megfigyelések végzése, időjárásnaptár vezetése Összehasonlítások végzése az őszi, a téli időjárással napsütés, eső, záporosó rajzok készítése		Tankönyv 49–51. o.
	50.		Ébred a természet	Tanulmányi séta Megfigyelések végzése Tapasztalatok gyűjtése növények, állatok életének megfigyelése, rajzok készítése Hóvirág, rügy, gólyák, fecskék hazatérése Magok ültetése cserépbbe		Tankönyv 52. o.
26.	51.		Séta a piacon, konyhakertben	Tavaszi zöldségfélék felismerése, megnevezése, kóstolása, lerajzolása, újhagyma, retek, saláta		Tankönyv 53. o.
	52.		Tavaszi munkák a konyhakertben	Megfigyelések végzése egyszerű munkaeszközök megnevezése ásás, kapálás, ültetés, öntözés, permetezés ásó, kapa, gereblye, mag, fa		Tankönyv 54–55. o.

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Követelmények	Megjegyzés
27.	53.		Öltözködés tavasszal	Időjárásnak megfelelő ruhák csoportosítása Baba öltöztetés Ruhák megnevezése		Tankönyv 57. o.
	54.		A tavasz virágai	Megfigyelések végzése, összehasonlítás szín, illat, méret alapján A virágos növény részeinek felismerése, megnevezése rész-egész viszonya A virágos növény fejlődésének megfigyelése – évszakok kerti változása – tapasztalatszerzés hóvirág, ibolya, nárcisz	Legyen képes irányítás mellett rövid ideig megfigyeléseket végezni növényekről, állatokról, a tavaszi időjárásról. Legyen képes adott szempontok szerint csoportosítani, összehasonlítani. Ismerje fel segítséggel a növények és állatok életében bekövetkező ciklikus változásokat.	Tankönyv 56. o.
28.	55.		A tavaszi ünnepek	Húsvét, Anyáknapja, ajándékkészítés, verstanulás		Tankönyv 58. o.
	56.	Tájékozódási alapismeretek	Téri relációk	Gyakorlás		Tankönyv 59–62. o.
29.	57.		Közlekedés, közlekedési szabályok	Közlekedési szabályok elsajátítása, betartása, helyes magatartási formák kialakítása Saját településen, közlekedés eszközei	Legyen képes szabályosan közlekedni az otthontól az iskoláig.	Tankönyv 63–66. o.
	58.	Az élő természet vizsgálata	Közvetlen környezetünk növényei	Megfigyelések, csoportosítások, összehasonlítások végzése fű, fa, bokor, virágos növény, szobanövény		
30.	59–60.		A fa, a fa részei	Megfigyelések végzése. Tapasztalatok rögzítése szóban, rajzban. A fa részeinek megnevezése, hiányos rajzok pótlása. Ciklikus változások felismerése a fa életében gyökér, törzs lombkorona, ág, levél, virág, termés		Tankönyv 67. o.
31.	61.		A növények élete különböző évszakokban	Elemi tapasztalatszerzés, növekedés, fejlődés, hervadás, száradás		

hét	óraszám	Témakör	Tananyag	Fogalmak – tevékenységek	Követelmények	Megjegyzés
32–34.	62–67.		Közvetlen környezetünk állatai	<p>Tapasztalatszerzés Megfigyelések végzése Összehasonlítások végzése az állatok kültakarója, mozgása, testfelépítése, táplálkozása, hangja alapján. Felismerések, hozzárendelések végzése Az ember és az állat kapcsolatának megismerése Állatetés, gondozás Életkorának megfelelően részvétel a munkákban. Kutya, macska, veréb, cinke, fecske, galamb, háziállatok</p>	Legyen képes közvetlen környezetének növényeit, állatait megfigyelni, életjelenségeit csoportosítani. Ismerje fel a ciklikus változókat az évszakok hatását – segítséggel. Aktívan vegyen részt a közös munkában. Segítsen a növények gondozásában, állatok etetésében.	Tankönyv 69–70. o.
	68.		Madarak és Fák napja	Részvétel és megfigyelések adott szempontok alapján		
35.	69.	Az élettelen természet vizsgálata	A nyári időjárás megfigyelése	Megfigyelések rögzítése időjárás naptár, csapadékformák Összehasonlítása a négy évszakkal		Tankönyv 71–73. o.
	70.		Nyáron termő gyümölcsök zöldségfélék	Gyümölcsök felismerése, megnevezése		Tankönyv 74. o.
36.	71.		Öltözködés nyáron	Nyári ruhák felismerése, megnevezése A négy évszak munkáinak összehasonlítása, csoportosítása Öltöztetőbaba öltöztetése	Legyen képes megadott szempontok szerint csoportosítani, összehasonlítani, szituációs játékokban részt venni, környezetére figyelni, saját testének és környezete tisztaságának megővését folyamatosan megtartani.	
36–37.	72–74.		Ismétlés, rendszerezés			

Testnevelés – mozgásnevelés

Készítette: Póth Éva

A tantárgy heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 111 óra

A tantárgy főbb

témakörei:

Rendgyakorlatok

Gimnasztika

Természetes gyakorlatok

Talajtorna

Labdás gyakorlatok

Ismétlő és szintfelmérő órák

A témakörökre

szánt idő:

Folyamatos oktatást igénylő anyag

Folyamatos oktatást igénylő anyag

45 óra

16 óra

32 óra

6 óra

Tantárgyi koncentráció

Környezetismeret:

- iskolai környezettel kapcsolatos ismeretek
- az emberi test és testrészek megismerése

Matematika:– alak és formaészlelés, valamint felismerés

- sorbarendezés
- relációk alakítása

Anyanyelv: – szókincsbővítés

- nyelvtani szerkezetek elsajátításának segítése a mozgás és a megfelelő verbális közlések összekapcsolásával

Ének-zene: az egyenletes löktetés megérzése, elsajátítása az ütemezett mozgáskivitelezéssel keresztül

Vizuális kultúra:

- alak- és formaészlelés a különböző térbeli alakzatok bejárása, kialakítása során
- finommotorika fejlesztése a kéziszergyakorlatokon keresztül

Minimum követelmények

- Az egyéni adottságok figyelembe vételével minden gyermek jó közérzettel és hangulatban (érzelmileg motiváltan) vegyen részt a mozgásos feladatokban, játéktevékenységekben. Ismerjék meg alapszinten testrészeiket. Legyenek képesek verbális utasításra a megfelelő testrész megjelölésére, valamint testrész megnevezésére. Játékos és utánzó gyakorlatok végzésével alakuljon ki az életkoruknak meg-

felelő biztonságos mozgás. Erősödjenek fizikailag, mozgásuk váljon harmonikusabbá, összerendezettebbé.

- Sajátítsák el a játékos formában végrehajtott mozgáselemek során a testnevelési feladatok megoldásához szükséges alapvető rendgyakorlati formákat. Értsék meg az egyszerűbb rendgyakorlati utasításokat, és azokat minél gyorsabb, pontosabb, fegyelmezettebb magatartással kivitelezik.
- Ismerjék meg és tudják reprodukálni az alapvető testhelyzeteket, kiindulólhelyzeteket és kartartásokat. Tanári bemutatás alapján legyenek képesek egyszerű gimnasztikai alapmozgások végrehajtására.
- Érzékeljék a járás és futás, a le- és felugrás közötti különbséget.
- Szerezzenek mozgásos tapasztalatokat néhány kéziszer, tornaszer használatáról. Legyenek képesek a legegyszerűbb labdafogási és dobási módokat elvégezni.
- Mutassanak koruknak megfelelő együttműködést a páros gyakorlatok, labdás feladatok és testnevelési játékok során.
- Csökkenjenek szélsőséges megnyilvánulásai, növekedjen önállóságuk.
- A különféle testi deformitásokkal, fejlődési rendellenességekkel rendelkező tanulók minden olyan mozgásos feladatban aktívan vegyenek részt, amely nem kontraindikált számukra, illetve hozzájárul a fennálló rendellenesség csökkentéséhez, megszüntetéséhez.

Szükséges taneszközök

Általános tornaszerek:

- tornapad
- bordásfal
- zsámoly
- talajszőnyeg, polifoam szivacs szőnyeg

Kéziszer:

- különböző méretű és anyagminőségű labdák (szivacs, műanyag, gumi stb.), golyók
- tornabot (gömbvégű bot)
- karika
- szalag
- kendő
- buzogány
- babzsák, homokzsák

Egyéb segédeszközök:

- jelzőszalag
- mérőszalag
- szabadtéri mászóállványok, játékszerek

Nevelői eszközök, segédletek:

- síp
- stopperóra
- magnetofon és kazetta (lassú és gyors ütemű zenei anyaggal)
- játék- és gyakorlatgyűjtemények, módszertani kiadványok, folyóiratok

Javasolt taneszközök

Ugrókötél, 1 kg-os medicinlabda, személymérleg és testmagasságmérő, a lehetőségeknek megfelelően nagyobb méretű tükör (kb. 4-6 m²), metronóm.

Ma már a termékgyártók és -forgalmazók széles kínálatából választhatunk olyan kiegészítő eszközöket, amelyek segítik az általános iskolás kisgyermek mozgásfejlesztését. Nagyon jól használhatók a WESCO, „EDUC’GYM”, GYMNOVA termékcsaládok, amelyek könnyen egymásba illeszthető és egymással jól kombinálható elemekből állnak. Anyaguk nagyrészt műanyag (különböző hosszúságú rudak, rúdtartó panelek, KRESZ-táblák, eltérő méretű karikák, vegyes színű és mintájú kislabdák stb.) amelyet a színes, műbőr bevonatú, nagyméretű és változatos (téglalap, ék, henger, kör, kapu, négyzet alapú oszlop stb.) szivacs elemek és színes kötelek egészítenek ki. Rendkívül sokféle kombinációt, akár egy teljes akadálypályát alakíthatunk ki az elemek segítségével.

Módszertani ajánlások

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermekek igen eltérő motorikus képességekkel és különböző előzetes ismeretekkel kerülnek az első osztályba. Teljesítményeik mind az értelmi, mind a fizikai képességek terén nagy szórást mutatnak. Mozgásos fejlettségük sok esetben nem felel meg életkoruknak; mozgásuk gyakran darabos, összerendezetlen, motorikus ügyességük elmarad a kortársakétól. Az első osztályba lépő kisgyermek oktatásának megkezdése előtt tehát a legfontosabb feladatunk, hogy pontos pedagógiai diagnosztizálással feltérképezzük a tanév elején tanu-

lóink mozgásállapotát, valamint kiszűrjük a sérült tartási és mozgásfunkciókat.

Az egyéni adottságok és képességek közötti eltérések és az első osztályos testnevelés tanterv előírásai alapján a „Természetes gyakorlatok” témakörének gyakorlatanyaga mintegy 50%-ban, a „Labdás gyakorlatok” 30%-ban, a „Talajtorna” tananyaga 20%-ban kerülnek feldolgozásra jelen tanmenetünkben. A „Rendgyakorlatok” és a „Gimnasztika” mozgásanyaga állandó jellegű, folyamatos gyakorlást igényel.

A testnevelési mozgásanyagot tanmenetünkben kettes és hármas összevont órákban jelöltük, amely lehetővé teszi, hogy a gyerekek valódi (meglévő) mozgásállapotához igazítsuk a feldolgozandó mozgásanyag mennyiségét.

A természetes gyakorlatok mozgásanyagának magas óraszámú és minimális eszközigénye lehetővé teszi a testnevelést tanítók számára, hogy a mozgásnevelő tevékenységet a tornatermen kívül, a szabadban szervezzék meg. Törekedjünk arra, hogy minél több időt töltsünk az őszi és tavaszi időszakban tanulóinkkal a friss levegőn. Használjuk ki a kisgyermekek által már jól ismert, és életkoruknak legjobban megfelelő, aktív mozgástevékenységüket elősegítő játszótéri mászókat, állványokat adta széleskörű lehetőségeket.

A gimnasztikai gyakorlatok mozgásanyagának elsajátításánál fokozott figyelmet fordítsunk a különböző testhelyzetek

minél pontosabb végrehajtására. Az első osztálytól folyamatosan szoktassuk hozzá a kisgyermekeket a zenére végzett mozgáskivitelezéshez, biztosítva ezzel a megfelelő hangulatot, a zene és a mozgás harmóniájának örömét. A tanmenetben megjelölt kéziszerek használata előtt a gyermekeknek mindig ismertessük az adott szer minőségi tulajdonságait, mutassuk be a használat módjait. Engedjük, hogy egyéni tapasztalatokat szerezzenek, ezzel megelőzhetjük, hogy félelem alakuljon ki bennük a felhasználásra kerülő torna- és kéziszerekkel szemben.

Amennyiben lehetőségünk van rá, alkalmazzunk „tükörkontrollt” a kivitelezett testhelyzetek, alapmozgások ellenőrzésére. Törekedjünk a már ismert gimnasztikai gyakorlatok vezetése során a változatos ütemezésre (pl. számolásra, tapsra, sípra, a mozgás irányának megjelölésére végrehajtott mozgáskivitelezésre). A gyakorlatokat a gyerekekkel szemben, jól látható helyen, tükörképben mutassuk be.

A talajtorna mozgásanyagát lehetőleg puha (textil vagy műbőr bevonatú) tornaszőnyegen gyakoroltassuk. Az előkészítő és rávezető mozgásokat egymásra helyezett tornaszőnyegen kezdjük oktatni, tompítva ezzel az esetleges rosszul kivitelezett átfordulások okozta gerinctájéki ütődést, és megelőzve a félelemmel végrehajtott gurulóátfordulást. A labdás gyakorlatok tanítását a különböző anyagminőségű, súlyú és méretű labdák (lufi, pingpong, nagy- és kisméretű gumilabdák, szivacsabdák, medicinabdák stb.) bemu-

tatásával kezdjük. Adjunk lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy megismerjék és a későbbiekben szívesen, félelem nélkül alkalmazzák játéktevékenységükben a rendelkezésre álló kéziszereket. Fokozottan ügyeljünk arra, hogy a kéziszerezrel végzett mozgáskivitelezést mindkét oldal irányában elvégezzük, először az ügyesebb oldali végtaggal végrehajtva a gyakorlatokat.

Megjegyzés:

Amennyiben az úszás lehetőségei adottak, és az oktatáshoz szükséges személyi feltételek biztosítottak, már az első osztálytól törekedni kell a folyamatos úszásoktatás megkezdésére. Az úszásoktatásnak ezen az osztályfokon a játékos vízhezszoktatás a legfontosabb feladata. Jelen tanmenetünkben az oktatás anyagát nem dolgoztuk ki, erre vonatkozóan Varga Zoltánné gyógyypedagógusnak „Az úszás oktatása és a vízhez szoktatás formái, módjai az alsó tagozaton” című szakmai anyagában leírt módszertani ajánlásokat tekintjük irányadónak. (Megjelent az „Így is lehet... – Válogatás a Bárczi Gusztáv Gyógyypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolája szakmai műhelymunkáiból” című kiadványban, Nemzeti Tankönyvkiadó 1994. Szerkesztő: Tölgyszék Papp Gyuláné.)

Tanmenetünkben az egyes tanórák által feldolgozásra kerülő témaköröket az óra fő részénél kövér betűvel emeltük ki.

hét	óraszám	Bevezető rész	Gimnasztika	Fő rész	Játék
1–2.	1–2.	Ismerkedés a gyerekekkel. A testnevelés óra rendje, helyszíne. a vetkőzés és öltözködés helyes rendjének kialakítása. Nagyság szerinti sorakozás segédvonal mögött. Ki a szomszéd? Ki a legmagasabb – legalacsonyabb?			„Sorakozó verseny” adott jelre ki áll a helyére leggyorsabban
	3–4.	Vigyázz állás – pihenj állás. Járás vonalon egyenes irányban. Sorakozások segédvonalak mentén.	Játékos utánzó mozgások: hajladozó fák, óriás és törpe járások, repülő madarak, biciklizés lábbal, malomkörzés, kaszálás, vonatkozás, katonajárás	Alapszintű labdakezelési gyakorlatokkal a labdakészség szintjének felmérése. A labda megfelelő fogása	Futóversenyek rövid távon (10–15 m-en)
	5–6.	Sorakozások segédvonalak mentén kézfogással egysoros vonalban.	Utánzó mozgások, állatjárások támaszhelyzetekben, segédvonalon (pók-, rák-, kutya-, golyajárás, nyuszi-, és békaugrás stb.)	Talajtorna – gurulóátfordulások: kísérlete előre segítséggel, tornaszőnyegen (szintfelmérés)	Vonatozás
3–4.	7–8.	Szabadon futkározásból jelre (síp, taps, dob) gyors sorakozások nagyság szerint	Alapállásban egyszerű kétütemű gyakorlatok végrehajtása: magas-, mély és oldalsó középtartás, törzsdöntések és hajlítások előre, hátra, oldalra, láblendítések előre, hátra, oldalra	Dobásgyakorlatok: babzsák, gumilabda fogása, távolba dobása (szintfelmérés)	„Gyertek haza libuskáim”
	9–10.	Sorakozások vállfogással segédvonalak mögött, egysoros vonalban	Alapállásban egyszerű kétütemű gyakorlatok. Alapállásból guggolások, terpeszbe ugrások	Egyensúlygyakorlatok: állásban (lábujjon, sarkon, féllábon végrehajtva stb.)	Egyszerű fogójáték
	11–12.	Sorakozások kétsoros vonalban kéz- és vállfogással.	Alapállásban végrehajtott utánzó mozgások ütemezésre, hangszer hangjára	Labdagyakorlatok: egyszerű testhelyzetek felvétele labdával a kézben, különböző kartartásokkal. A labda földre ejtése és a visszapattanó labda elkapása	Repülőgépek
5–6.	13–14.	Helyben járások, futások és szökdelések	Terpeszállásban végrehajtott két- és négyütemű gyakorlatok: – fejkörzések, döntések, hajlítások – a tanult kartartások felvétele, karkörzések – törzsgyakorlatok – lábgyakorlatok terpeszállásból	Ugrásgyakorlatok: páros lábbal ugrások vízszintes és függőleges irányban, akadályok felett is (szintfelmérés)	„Féltek-e a medvétől?”
	15–16.	Járás vonalon különböző irányokban – előre, hátra, oldalazva (mindkét irányban)	Alapállásban végrehajtott két- és négyütemű gyakorlatok, utánzó mozgások. Alapállásból guggolás, oldalsó és harántterpesz felvétele ütemezésre	Egyensúlygyakorlatok: ismerkedés a tornapaddal. Egyensúlygyakorlatok, járásfeladatok tornapad ülőlapján	Futóversenyek rövid távon (10–15 m-en)

hét	óraszám	Bevezető rész	Gimnasztika	Fő rész	Játék
	17–18.	Sorakozások a tanult formai elemekkel egy- és kétsoros vonalban, segédvonalak mentén, kéz- és vállfogással	Nyújtott- és töröklésben végzett két- és négyütemű gyakorlatok kéziszerrel (labda, buzogány, babzsák, kendő stb.)	Páros labdagyakorlatok: állásban és nyújtott ülésben. Labda gurítása és guruló labda elfogása, kétkezes labdaátadások társnak	Egyszerű fogójáték
7–8.	19–20.	Járás különböző irányokban, akadályok kerülésével	Alapállásban végrehajtott utánzó mozgások ütemezésre – kéziszerrel	Természetes gyakorlatok: futás eltérő irányokban, irányváltoztatásokkal, hirtelen megállással és gyors elindulással, akadályok feletti átugrással és kerüléssel	Labdagyűjtőgető
	21–22.	Köralakítás egysoros vonalból kézfogással, járásgyakorlatok körvonalon	Hanyatt- és hasonfekvésben végzett két- és négyütemű gyakorlatok kéziszerrel	Talajtorna: gurulások a test hossz tengelye körül (guruló farönkök), mindkét irányban végrehajtva. Gurulások előre, próbálkozás az önálló kivitelezéssel	Labdacica
	23–24.	Járásgyakorlatok vonalon, eltérő lépésmóddal (lábújjon, sarkon, külső-belső talpélen, magas térd- és sarokemelésekkel stb.)	Alap- és terpeszállásból, nyújtott- és törökülésből, hanyatt- és hasonfekvésből indított gimnasztikai formájú két- és négyütemű gyakorlatok ütemezése	Természetes gyakorlatok: a tanult állatjárások egyéni és sorversenyek	Rendőrbácsi
9–10.	25–26.	Köralakítás gyakorlása egysoros vonalból. A létrehozott köralakzat tágitása, szűkítése a köralakzat megtartásával.	Térdelésben, mellső és hátsó térdelő támaszban végzett két- és négyütemű gyakorlatok – hintázások, egyensúlyátadások a támaszfelület megváltoztatásával	Dobásgyakorlatok: a dobó mozdulat gyakorlása állásból. Egyéni dobóversenyek távolba dobással	Futóversenyek rövid távon (10–15 m-en)
	27–28.	Ütemtartással menetelés gyakorlása. Menetelés indítása és megállítása	Ismerkedés a karikával. A tanult kiindulási helyzetekből egyszerű két- és négyütemű gyakorlatok karikával	Támasz- és egyensúlygyakorlatok: tornapad ülőlapján és merevítőjén (csúszások, mászások, állatjárások, járásgyakorlatok)	Cica és az egerek
	29–30.	Járásgyakorlatok a tanult formai elemekkel (lábújjon, sarkon, külső és belső talpélen, térd- és sarokemeléssel, láblendítéssel, a lépéshossz megváltoztatásával, illetve ezek kombinációjával)	Két- és négyütemű gimnasztikai gyakorlatok – kislabdával	Labdagyakorlatok: labda földre ejtése és a visszapattanó labda elkapása. Labdapattogtatás kísérlete helyben állásban – különböző típusú labdával. Párban végzett gurító és dobó gyakorlatok	Egyszerű fogójáték
11–12.	31–32.	Sorakozások egy- és kétsoros vonalban kéz- és vállfogással	A tanult testhelyzetekből (alap- és terpeszállásból, térdelésből, nyújtott- és törökülésből, hanyatt- és hasonfekvésből) indított két- és négyütemű gyakorlatok – buzogánnyal	Talajtorna: gurulások a test hossz tengelye körül (mindkét irányban). Gurulóátfordulások előre – kísérlet az önálló végrehajtásra	Méhecskék

hét	óraszám	Bevezető rész	Gimnasztika	Fő rész	Játék
	33–34.	Futás közben feladatok végrehajtása (pl. sípjelre hirtelen megállás, különböző testhelyzet felvétele, iram- és irányváltások stb.)	Zenés gimnasztika bevezetése: a tanult szabadgyakorlati elemek végrehajtása kísérő zenére, utánzás alapján	Ugrásgyakorlatok: ugrások páros lábbal, vízszintes és függőleges irányba, akadályok felett. Szökdelőiskola	Békák a tóban
	35–36.	Menetelés gyakorlása ütemtartással. Menet indítása és megállítása	Utánzás alapján folyamatos bemelegítés tornabottal	Akadályversenyek, sorversenyek: természetes mozgásokkal (kúszó, mászó, csúszó és ugró feladatokkal)	Labdás testnevelési játékok ismétlése
13–14.	37–38.	Átmenet egysoros vonalból egysoros oszlopba és vissza, játékos testfordulatokkal	Két- és négyütemű gimnasztikai alapformájú gyakorlatok tornapad felhasználásával	Páros labdagyakorlatok: labda gurítása különböző testhelyzetekből (terpeszállásból, nyújtott és törökülésből), kétkézes labdaátadás és elkapás, labda rúgása állásban, pókjárásban hason a labdával társ megkerülése, boka vagy térd közé szorított labdával szökdelés stb.	Bombázó
	39–40.	Köralakítás oszlopból és vissza. Menetgyakorlatok körvonalon az alakzat megtartásával	A megismert testhelyzetekből végzett két- és négyütemű gimnasztikai gyakorlatok – zenére	Természetes gyakorlatok: egyensúly- és ugrásgyakorlatok tornapad ülőlapján és merevítőjén; leugrások fokozatosan emelt magasságú ugróhelyekről	Futóversenyek rövid távon (10–15 m-en)
	41–42.	Helyben állásból menet indítása, ütemezett menetelés, menetelésből megállás. Helyben végzett testfordulatok különböző irányokba	Utánzás alapján két- és négyütemű gyakorlatok zsámoly felhasználásával (pl. fel- és lelépések a zsámolyról különböző irányokban, leülések és felállások, ülésben végzett kargyakorlatok – lábemelések és nyújtások, hasonfekvés a zsámolyon stb.)	Dobógyakorlatok célzó feladatokkal: felakasztott csengőre, földre tett karikába, megfordított zsámolyba, zsámolyra helyezett buzogányra stb. Egyéni és csapatversenyek célzó feladatokkal	Tűz – víz - repülő
15–16.	43–44.	Egysoros oszlopból kétsoros oszlop alakítása és vissza	Szalaggal végzett két- és négyütemű kar-, törzs- és lábgyakorlatok végrehajtása – különböző kiindulási helyzetekből indítva a mozgást	Csoportalakítással sorversenyek: a megismert természetes gyakorlatok (futó, ugró, kúszó, mászó, csúszó mozgás és a támaszfelület változtatásával egyensúlygyakorlatok), gurulóátfordulások, valamint labdás gyakorlatok (dobó, célzó és gurító feladatok) kombinálásával	Egyszerű fogójáték
	45–46.	Futás feladatok végrehajtásával (pl. jelre hirtelen megállás, iram- és irányváltás adott testhelyzet felvétele stb.)	A tanult szabadgyakorlati elemek végrehajtása kísérő zenére, utánzás alapján	Természetes gyakorlatok: függésyakorlatok bordásfalon (haladás fel-, le- és oldalirányban). Iramfutások 100–200 m-en	Szoboralkotás

hét	óraszám	Bevezető rész	Gimnasztika	Fő rész	Játék
	47–48.	Átmenetek gyakorlása a tanult alakzatok között.	Két- és négyütemű gimnasztikai gyakorlatok végrehajtása kendővel – zenére, utánzás alapján	Talajtorna: gurulások a test hossz tengelye körül (mindkét irányban). Gurulóátfordulások előre – kísérlet az önálló végrehajtásra, törekvés a szép gyakorlatkezdésre és – befejezésre. Gurulóátfordulás kísérlete hátra, guggolásból guggolásba érkezéssel	Félperces fogó
17–18.	49–50.	Menetelés gyakorlása ütemtartással. Menet indítása és megállítása	Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok bordásfal felhasználásával	Egyéni labdagyakorlatok és labdaiskola falnál. Ügyességi feladatok a labdakezelési készség fejlesztésére: állásban a labda feldobása és elkapása, a labda földre ejtése és elkapása, a labda földre ejtése és elkapása, a labdapattogatás (kísérlet mindkét kézzel), labdaátadások egyik kézről a másikba (test előtt és mögött, hajlított térd – lendített láb alatt stb.) falra dobott labda elkapásának kísérlete	Futóversenyek rövid távon (10–15 m-en)
	51–52.	Nehezített járás akadályok kerülésével, átlépésével	Zenés gimnasztika kéziszerrel. Törekvés a mozdulat minél pontosabb kivitelezésére és az ütemtartásra	Akadályversenyek, sorversenyek: természetes mozgásokkal (kúszó, mászó, csúszó és ugró feladatokkal)	Szabadulj a labdától!
	53–54.	Kör alakzat felvétele a tanult formákban (egysoros vonalból, egysoros oszlopból). Kőr alakzat szűkítése, tágítása. Játékos testfordulatokkal a körben állás és menetelés irányának megváltoztatása	A tanult kiindulási helyzetekből egyszerű két- és négyütemű gyakorlatok karikával	Egyensúlygyakorlatok: tornapad ülőlapján és merevítőjén tornaszerrel a kézben (pl. gömbvégű tornabottal). Az ismert járásgyakorlatok, lépésváltozatok, kúszó-, mászó-, csúszógyakorlatok végrehajtása a talajra festett vonalon, tornapad ülőlapján és merevítőjén	Házatlan mokus
19–20.	55–56.	Járáss- és futásgyakorlatok nehezített körülmények között, akadályok kerülésével, átlépésével, iram- és irányváltásokkal, eltérő lépésmóddal stb.	Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok buzogánnyal	Egyéni- és sorversenyek dobó, célzó és gurító feladatokkal: eltérő méretű és anyagminőségű tornaszerekkel (kislabda, gumilabda, pinponglabda, babzsák stb.)	Egyszerű fogójáték
	57–58.	Ütemtartásos menetelés gyakorlása különböző ütemezési módokra végrehajtva a gyakorlást	Két- és négyütemű gimnasztikai gyakorlatok zenére, labdával	Talajtorna: gurulóátfordulás előre és hátra, próbálkozás az önálló végrehajtással. Ügyesebb gyerekeknek páros gurulások és gurulások tornaeszközökkel a kézben (pl. labdával). Gyertyaállítás kartámasszal	Labdahajszta

hét	óraszám	Bevezető rész	Gimnasztika	Fő rész	Játék
	59–60.	Nyitódás – záródás egysoros vonalból kéz- és vállfogással	Utánzás alapján folyamatos bemelegítés tornabottal	Természetes gyakorlatok: függésgyakorlatok bordásfalon (haladás fel-, le- és oldalirányban) Iramfutások 100–200 méteren	Egyszerű kidobó
21–22.	61–62.	ütemezett menetelés vonalon és átlóban, egy és kétsoros oszlopban	Két- és négyütemű gimnasztikai alapformájú gyakorlatok tornapad felhasználásával	Csoportalakítással sorversenyek: a megismert természetes gyakorlatok (futó, ugró, kúszó, mászó, csúszó mozgás és a támaszfelület változtatásával egyensúlygyakorlatok), gurulóátfordulások, valamint labdás gyakorlatok (dobó, célzó és gurító feladatok) kombinálásával	Versenyfutások 10–15 méteren
	63–64.	Átmenetek gyakorlása a tanult alakzatok között	Zenés gimnasztika két- és négyütemű gyakorlatok végrehajtásával, utánzás és ütemezés alapján	Egyensúlygyakorlatok: a már megismert feladatok végrehajtása segédvonalon, tornapad ülőlapján és merevítőjén. Egyensúlygyakorlatok nehezített körülmények között – becsukott szemmel (állásban, térdelésben, térdelőtámaszban)	Elefántfogó
	65–66.	Köralakítás vonal- és oszlopalakzatokból, majd vissza, segédvonalak mentén	Zsámoly felhasználásával végzett két- és négyütemű gyakorlatok utánzás alapján (pl. fel- és lelépések a zsámolyról különböző irányokban, leülések és felállások, ülésben végzett kargyakorlatok, hasonfekvés a zsámolyon stb.)	Támaszgyakorlatok: kúszások, mászások, csúszások, átbújások akadályok leküzdésével – egyéni és sorversenyek formájában	A megismert fogójátékok ismétlése (egyszerű fogó, félperces fogó, elefántfogó stb.)
23–24.	67–68.	Menetgyakorlatok zenére. Menet indítása és megállítása	Gimnasztikai alapformájú gyakorlatokkal elsősorban a lábizomzat bemelegítését célzó gyakorlatok végrehajtása	Ugrásgyakorlatok: vízszintes és függőleges irányban, akadályok felett; leugrások fokozatosan emelt magasságú ugróhelyekről, páros lábbal felugrások tornaszerekre	Labdaadogató körben
	69–70.	Futásgyakorlatok különböző alakzatokban, tárgyak kerülésével	Ütemezésre az ismert két- és négyütemű kar-, törzs- és lábgyakorlatok végrehajtása szalaggal, különböző kiindulópályákból indítva a mozgást	Akadályversenyek, sorversenyek: természetes mozgásokkal (kúszó, mászó, csúszó és ugró feladatokkal)	Egyszerű fogójáték
	71–72.	Járásgyakorlatok feladatokkal, nehezített körülmények között	Zenés gimnasztika két- és négyütemű gyakorlatok végrehajtásával, utánzás és ütemezés alapján	Futásgyakorlatok: versengések állórajttal, akadályfutások 3–5 természetes akadály közbeiktatásával	Kidobó

hét	óraszám	Bevezető rész	Gimnasztika	Fő rész	Játék
25–26.	73–74.	Nyitódás – záródás ismétlése, a feladat gyors és fegyelmezett végrehajtásával	Egyszerű két- és négyütemű gyakorlatok a váll és a kar izomzatának erősítésére, lazítására	Dobásgyakorlatok: eltérő méretű labdákkal. Egyéni és sorversenyek dobó, célzó, valamint gurító feladatokkal	Páros fogó
	75–76.	Ütemtartásos menetelés gyakorlása különböző ütemezési módokra végrehajtva a gyakorlást	Két- és négyütemű gimnasztikai gyakorlatok végrehajtása kendővel	Talajtorna: gurulóátfordulás előre és hátra, próbálkozás az önálló végrehajtással. Ügyesebb gyerekeknek páros gurulások és gurulások tornaeszközökkel a kézben (pl. labdával). Gyertyaállás kartámasszal	Versenyfutások 10–15 méteren
	77–78.	Futásgyakorlatok feladatokkal (irány- és iramváltásokkal, alakzatban futások, hirtelen elindulások és megállások eltérő testhelyzetekből stb.)	A tanult szabadgyakorlati elemek végrehajtása kísérő zenére, utánpótlás alapján	Támaszgyakorlatok: a bordásfalon – egyszerű függeszkedések. Haladás fe-, le- és oldalirányban. Játékos versengések támasz- és függéshelyzetek felvételével	Labdás testnevelési játékok ismétlése
27–28.	79–80.	A tanult állatjáráások, lépésmódok ismétlése vonalon és különböző alakzatokban	Két- és négyütemű gimnasztikai gyakorlatok az atlétikai jellegű mozgások előkészítésére	Fel-, le- és átugrások gyakorlása és felmérése: magasugrás előkészítő és rávezető gyakorlatai, merőleges nekifutás és átugrás 30–40 cm-es magasság felett	Jégfogó
	81–82.	Alakzatok közötti átmenetek gyors és pontos végrehajtása. Nyitódások, záródások ismétlése	Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok bordásfal felhasználásával	Páros labdagyakorlatok: állásban és nyújtott ülésben: labdagurítás és guruló labda elfogása, kétkezes labdaátadások, társkerülések labdával stb.	Csere-bere verseny
	83–84.	Ütemezett menetelés vonalon, átlóban és körben. Egy- és kétsoros oszlopban	Zenés gimnasztika kéziszerrel	Csoportalakítással sorversenyek: a megismert természetes gyakorlatok (futó, ugró, kúszó, mászó, csúszó mozgás és a támaszfelület változtatásával egyensúlygyakorlatok), gurulóátfordulások, valamint labdás gyakorlatok (dobó, célzó és gurító feladatok) kombinálásával	Kidobó körben
29–30.	85–86.	Futásgyakorlatok akadályok feletti átfutással, kerüléssel. Futások egy- és kétsoros oszlopban tér- és távköz tartásával	Egyszerű két- és négyütemű gyakorlatok karikával	Talajtorna gyakorlatok: gurulások a test hossz tengelye körül (mindkét irányban). Gurulások előre és hátra, gyertyaállás kartámasszal – gyakorlás	Játékos ugróiskola

hét	óraszám	Bevezető rész	Gimnasztika	Fő rész	Játék
	87–88.	Köralakítás vonal- és oszlopalakzatokból, majd vissza, segédvonalak mentén	Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok buzogánnyal	Egyensúlygyakorlatok: rézsútós (számolyra helyezett vagy bordásfalba akasztott) padon: a tanult járásmódok, kúszások, mászások, csúszások ismétlése különböző alátámasztási felületeken végrehajtva (segédvonalon, tornapad ülőlapján és merevítőjén stb.)	Szalagfogó
31–32.	89–90.	Menetelések akadályok kerülésével a tanult alakzatokban (vonalon, körben, átlóban, szlalomozás számolyok vagy buzogányok között)	Labdával végzett két- és négyütemű gimnasztikai gyakorlatok zenére	Egyéni és páros labdagyakorlatok: egyéni labdakezelési gyakorlatok (labda feldobása, elkapása, pattogatása, labdaiskola falnál) és párban a labda gurítása, adogatása eltérő testhelyzetekben	Egyszerű fogójáték
	91–92.	Játékos testfordulatokkal átmenet egy- és kétsoros vonalból oszlopba és vissza (ismétlés)	Utánzás alapján folyamatos bemelegítés torna-bottal	Akadályversenyek, sorversenyek: természetes mozgásokkal (kúszó, mászó, csúszó és ugró feladatokkal)	Célabdobó versenyek felfordított számolyba
	93–94.	Egysoros vonalból és oszlopból a gimnasztikai gyakorlatokhoz felállás gyakorlása	Két- és négyütemű gimnasztikai alapformájú gyakorlatok tornapad felhasználásával	Támaszgyakorlatok: függésgyakorlatok a bordásfalon. Haladás fel-, le- és oldalirányban. Játékos versengések támasz- és függéshelyzetek felvételével	Versenyfutások 10–15 méteren
	95–96.	Futásgyakorlatok feladatokkal (iram- és irányváltásokkal, alakzatban futások, hirtelen elindulások és megállások eltérő testhelyzetekből stb.)	Zenés gimnasztika két- és négyütemű gyakorlatok végrehajtásával, utánzás és ütemezés alapján	Talajtorna gyakorlatok: gurulások a test hossz tengelye körül (mindkét irányban). Gurulások előre és hátra, próbálkozás az önálló végrehajtással. Ügyesebb gyerekeknek páros gurulások és gurulások tornaeszközökkel a kézben (pl. labdával). Gyertyaállás kartámaszszal – gyakorlás és szintfelmérés	Fogyasztó csapatban
33–34.	97–98.	Menetgyakorlatok eltérő ütemezésmódokra (számolásra, tapsra, hangszerek hangjára, zenére stb.)	Zsámoly felhasználásával végzett két- és négyütemű gyakorlatok utánzás alapján – az atlétikai jellegű mozgások előkészítésére	Távolugrás előkészítő és rávezető gyakorlatok: tetszőleges lábról elrugaszkodással, a nekifutás távolságának fokozatos növelésével	Halászfogó
	99–100.	Nyitódások – záródások ismétlése, a feladat gyors és fegyelmezett végrehajtásával	Ütemezésre az ismert két- és négyütemű kar-, törzs- és lábgyakorlatok végrehajtása szalaggal, különböző kiindulóhelyzetekből indítva a mozgást	Csoportalakítással sorversenyek: a megismert természetes gyakorlatok (futó, ugró, kúszó, mászó, csúszó mozgás), gurulóátfordulások, valamint labdás gyakorlatok (dobó, célzó és gurító feladatok) kombinálásával	Kidobó

hét	óraszám	Bevezető rész	Gimnasztika	Fő rész	Játék
	101–102.	A tanult állatjárások és lépésmódok ismétlése vonalon és különböző alakzatokban	Egyszerű két- és négyütemű gyakorlatok a váll és a kar izomzatának erősítésére, lazítására	Kislabdahajítás helyből távolba: a kidobó terpesz (haránt terpesz) felvétele, és az erőteljes hajító mozdulat gyakorlása kislabdával. Egyéni dobóversenyek távolba	Pókfogó
35–36.	103–104.	Egysoros vonalból és oszlopból a gimnasztikai gyakorlatokhoz felállás gyakorlása	Állásban, ülésben, fekvésben és támaszhelyzetekben végzett két- és négyütemű gyakorlatok kéziszerrel	Futásgyakorlatok: versengések állórajttal, akadályfutások 3–5 természetes akadály közbeiktatásával	Kuglidöntögető
	105–106.	Futásgyakorlatok feladatokkal (iram- és irányváltásokkal, helyben és tovahaladással, magas térd- és sarokemeléssel, eltérő térbeli alakzatokban)	Zenés gimnasztika két- és négyütemű gyakorlatok végrehajtásával, utánzás alapján	Labdagyakorlatok: egyénileg, párban, körben és csapatban (labdaadogatások fej fölött, láb között, labdahordások és gurítások, labda patogatása, a labda dobás és elkapása, labdavezetés lábbal stb.)	Színfogó
	107–108.	Vonalon járásban feladatok végrehajtása (pl. jelre hirtelen megállás, új testhelyzet felvétele, gyors indulás, irányváltások, a tanult járásmódok, állatjárások ismétlése)	Lassú járásban végzett egyszerű gimnasztikai szabadgyakorlatok	Akadályversenyek, sorversenyek: természetes mozgásokkal (kúszó, mászó, csúszó és ugró feladatokkal)	A tanult futó és fogó játékok ismétlése
37.	109–111.	A testnevelési óra rendjét biztosító – helyben és helyváltással végzett – alaki és gimnasztikai rendgyakorlati elemek ismétlése	Egyszerű két- négyütemű szabadgyakorlatok. Gimnasztika különböző testhelyzetekben, lassú járásban, eszközhasználattal, zenére	Versenyfutások és rajtversenyek: rövid távon (10–15 méteren), iramfutások (100–200 méteren) – szintfelmérés	Dobó és célzó játékok ismétlése, versenyek

Ének-zene

Készítette: Kaibinger Pál

A tantárgy heti óraszám: 1 óra/hét

Éves óraszám: 37 óra

A tantárgy főbb témakörei:

	A témakörökre szánt idő:	
Gyermekdalok	10 óra	27%
Ritmusfejlesztés	9 óra	24%
Dalok az állatokról	6 óra	16%
Ünnepi dalok)	5 óra	14%
Gyermekjátékdalok, körjátékok	4 óra	11%
Ritmus	3 óra	8%

Tantárgyi koncentráció

Vizuális kultúra: Az énekórák zenei élményeinek kifejezése, a tanult dalok megjelenítése rajzban, festéssel és más, rajzórán tanult technikákkal. A ritmusképzés rajzos formáinak gyakorlása, olvasása, írása.

Anyanyelv: a térbeli viszonyok ábrázolása a vonalrendszerben, a háromvonalas kottán és a ritmusosorokban való tájékozódás, a dallamvonalak olvasása segíti az olvasás tanulását. A dalok szövegei, a kifejezések értelmezése, a szómagyarázat, tartalom és hangulat megbeszélése a dalok tanulása, memorizálása fejleszti a szókinccset, erősíti a figyelmet és a memória fejlődését. A ritmusok, ritmusosorok, kották írása, színes kották jelzése, a különböző zenei jelek használata segíti az írás tanítását. A dalok tanulása, közös éneklése fejleszti a hallást, segíti a pontos artikulációt és kiejtés fejlesztését.

Matematika: a ritmusok képzése, a ritmusosorok megszólaltatása, az ütemek alakítása és jelzése, a dalok pontos ritmusban történő megszólaltatása, a

különböző logikai feladatok megoldása segítik az elvont matematikai gondolkodás fejlődését.

Testnevelés: a ritmikus mozgások, az egyenletes mérőritmus gyakorlása, a dalokhoz kapcsolt mozgásformák, lépések, körjátékok tanulása, gyakorlása, fejlesztő hatású az egyensúly, a térérzékelés, a helyes testtartás, az egyszerű és összetett mozgások különböző formáira. A szabályjátékok tanulása és gyakorlása fejleszti a szabálytudat kialakulását és erősíti a csoporthoz való alkalmazkodást, a társakkal történő együttműködés érzését.

Népszokások, ünnepi szertatások: a mondókák, köszöntők, ünnepekhez kapcsolódó népdalok tanulása segíti kultúránk, hagyományaink, értékeink bemutatását, ismertetését.

Követelmények

Alakuljanak ki az énekórái munka keretei, formái. Szívesen és örömmel vegyenek részt a közös munkában, ritmikai és dallami játékokban, a közös éneklésekben. Érezzék meg az ének, a zene által hordozott értékek és érzelmek erejét. Ismerjék fel a tanult szolmizációs hangokat, kézjeleket, ritmikai elemeket, törekedjenek az írásbeli feladatok pontos kivitelezésére. Törekedjenek a pontos, tiszta éneklésre, az aktív részvételre az órákon. Fejlődjön éneklési készségük, zenei hallásuk. Szerezzenek ismereteket a hang jellemzőiről (magasság, időtartam, hangerő, hangszín), az ütemek jelöléséről, az ütemvonal és a záróvonal használatáról. Ismerkedjenek meg a háromvonalas kottával és a színes kotta jelölésével.

Javasolt taneszközök

Tankönyv: Kaibinger Pál: Ének-zene az általános iskola

1—2. osztálya számára (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2001.)

Egyszerű ritmushangszerek: dob, cintányér, fadob, ütőfa, fémháromszög, saját készítésű hangszerek

A dalok kíséretéhez: zongora (pianinó), szintetizátor, gitár

A játékokhoz, feladatokhoz: metallofon, furulya

A zenei hallás fejlesztéséhez: magnó és kazetták

Módszertani megjegyzések

A tantárgy részterületeinek feladatai valamennyi órán jelentkeznek. Az év elején a ritmikai fejlesztés kerül előtérbe (ritmusok jelölése, olvasása, megszólaltatása, versek, mondókák ritmusa, hangszerek használata), a második félév a dallami elemek tanításának is az ideje. A második félév a hosszabb, nehezebb és mozgásokhoz kapcsolt dalok, körjátékok tanításának az ideje. Fontos cél az egész év folyamán a közös éneklés kultúráltságának és a zenei élmények befo gadásának kialakítása. Mindezek megvalósítása oldott, játékos légkörben történik.

Értékelés

Csak szóban történik, folyamatos megfigyelés alapján. Törekedjünk a pozitívumok kiemelésére, az önmagához mért fejlődés értékelésére. Az év végén írásban is jelezzük az egész évben végzett munka minőségét, érdemjeggyel. Szempontjai lehetnek: a tiszta éneklésre való törekvés; a pontos szövegmondás; az órai aktivitás és fegyelem; a tanult szabályok betartása; a tanult ismeretek felidézése, alkalmazása.

A rövidítések értelmezése a tanmenetben

R: ritmikai elemek tanítása, gyakorlása

D: dallami elemek tanítása, gyakorlása

É: éneklés, daltanulás

ZH: zenehallgatás

hét	óraszám	Témakör, tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Követelmény	Megjegyzés
1—2.	1.	A ritmus Ismerkedés, bemutatkozás. Hangszerek hangja. Tk. 5/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.	Hangszerek neve, hangja. Egymás hangjának felismerése.	Vegyen részt a közösség munkájában, ismerje meg a hangszerek nevét, hangját.	
	2.	Hangszerek hangja, játékok, Tapsold el a nevedet! Tk. 6/1, 2, 3, 4, 5. Óvodai dalok közös éneklése, Tk. 6/5, 6.	Hangszerek neve, hangja. Óvodai dalok közös éneklése, hangszerek képének színezése.	Ismerje fel a hangszerek hangját, gyakorolja nevüket. Vegyen részt a közös éneklésben.	
3—4.	3.	Egyenletes lüktetés, menetelés versek ritmusára. Játék: Búzavirág koszorú, Tk. 7/1, 2, 3, 4.	Menetelés versek egyenletes ritmusára, hangszerek használata. Közös játék.	Törekedjen az egyenletes ritmusra lépni, haladni. Törekedjen a hangszerek helyes használatára.	
	4.	Menetelés versek egyenletes ritmusára, Tk. 8/1, 2, 3, 4, 5. és 9/1, 2, 3, 4. A mérőütés. Közös játék és éneklés.	Menetelés mérőütésre, különböző térformákban is. Közös éneklés. Tükör-játék.	Ismerkedjen meg a mérőütés fogalmával. Törekedjen az egyenletes ritmusra lépni. Törekedjen a játék szabályainak betartására.	
5—6.	5.	Versek ritmusa, Tk. 10/1, 2. és 11/1, 2, 3, 4, 5. Ritmusok olvasása képek alapján, Tk. 12/2. (nagy-kicsi).	Versek ritmusának tapsolása, hangszeres megszólaltatása. Ritmusok jelölése és olvasása.	Tegyen különbséget a ritmusok között, ismerje fel a nagy-kicsi ritmusképeket. Vegyen részt a ritmusok megszólaltatásában.	
	6.	Versek ritmusa, Tk. 12/1. Ritmusok neve: Tá és titi. Közös éneklés és játék, Tk. 11/2, 3, 4, 5.	Ritmusok jelölése tá és titi jelekkel. Éneklés különböző módon, menetelés dob hangjára.	Ismerje meg a ritmusok jeleit és próbálja meg leolvasni, megszólaltatni azokat.	
7—8.	7.	Versek ritmusa, ritmusérték gyakorlása, Tk. 13/1, 2. Tapsolás képek alapján, Tk. 13/3. és 14/2.	Mérőütés, versek ritmusa, ritmusérték jelölése.	Gyakorolja a ritmusok olvasását, versek ritmusának megszólaltatását, hangszerekkel is.	
	8.	Versek ritmusa, Tk. 14/1. Közös játék, Tk. 15/1, 2.			
9—10	9.	Versek ritmusa, Tk. 16/1, 2. és 17/1, 2, 3, 4. Ritmusok képek alapján, Tk. 16/3. Ritmusok jelölése, írása, Tk. 16/4, 5. és 17/5.	Ritmusok jelölése pálcikákkal, írása írólapra és előrajzolt mintára.		
	10.	Ritmus és dallam R: versek ritmusa, ütőhangszerek használata É: Zsipp-zsupp, Hinta-palinta, Tk. 18/1, 2, 3. D: A szó és a mi hang, Tk. 18. old. Közös játék: Tk. 18/4.	Daltanulás, szolmizációs hangok: a szó és a mi tanulása. Kézjelek használata. Háromvonalas kotta. Érj vissza a helyedre!	Jelölje kezének mozdulatával a hangok magasságát, a dallam vonalát. Törekedjen a kézjelek helyes használatára. Vegyen részt a közös játékban.	

hét	óraszám	Témakör, tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Követelmény	Megjegyzés
11—12.	11.	D: kézjelek gyakorlása, Tk. 19/1., 20/1. R: versek ritmusa, Tk. 20/2, 3, 4, 5. Ritmusok írása, Tk. 19/3. Az ütemvonal, Tk. 21/1, 2. É: új An, tan, ditijom... Tk. 19/2, 3. Dalok az állatokról Új: Ha én cica..., Tekeredik a kígyó... Tk. 23/1, 2, 3.	Kézjelek felismerése, azonosítása, éneklés kézjelekről. Versek ritmusának megszólaltatása. Az ütemvonal fogalma, szerepe jelölése. Mozdgásos játék tanulása. Daltanulás és játék. Színezés.	Gyakorolja a kézjelek felismerését. Szerezzen ismereteket az ütemvonal szerepéről. Vegyen részt aktívan a mozgásos játék és a dalok tanulásában.	
	12.	R: az ütemvonal gyakorlása, Tk. 21/3, 4. és 22/1, 2. A kettes ütem, záróvonal, Tk. 22/1. É: új: Lepke... Csiga-biga... Tk. 24/1, 2, 3, 4. D: a lá hang, Tk. 24/5, 6, 7.	Ütemvonalak és záróvonal jelölése, a kettes ütem fogalma. Közös dal-tanulás és játék. Háromvonalas kotta. A lá hang tanulása: kézjele, helye a többi hanghoz képest.	Gyakorolja az ütemvonalak és a záróvonal jelölését, a kettes ütem kialakítását. Ismerje meg a háromvonalas kotta képét, szerezzen ismereteket a lá hangról.	
13—14.	13.	R: a kettes ütem írása, Tk. 22/2, 3. D: kézjelek olvasása, Tk. 25/1. É: új: Ég a gyertya, játék is. Tk. 25/3.	Ütemvonalak jelzése, ritmusok csoportosítása kettes ütemben. Kézjelek használata. Közös dal-tanulás és játék. Keresd a párját!	Próbáljon tájékozódni a háromvonalas kottán (lejjebb-feljebb, első vonal, második vonal stb.). Gyakorolja a tanult hangok kézjeleit.	
	14.	Téli ünnepek É: új: Télapó dalok tanulása, Itt kopog, Télapó itt van... Tk. 26/1, 2, 3, 4, 5.	Éneklés mérőütéssel. Éneklés változó hangerővel. Dalok kísérete: taps és kopogás.	Vegyen részt a dalok ritmuskíséretes és változó hangerős éneklésében.	
15—16.	15.	R: versek ritmusa É: új: Kiskarácsony... Tk. 27/1, 2, 3, 4.	Éneklés mérőütéssel, váltott éneklés, hangszer-kíséretes éneklés.	Vegyen részt a dalok ritmuskíséretes és változó hangerős éneklésében.	
	16.	R: játékok É: új: A kis Jézus... Tk. 27/5, 6. Közös játék, Tk. 27/7. Színezés T. 27/8.	Éneklés változó hangerővel, hangszerkísérettel. Karácsonyi kép színezése.	Vegyen részt a dalok ritmuskíséretes és változó hangerős éneklésben.	
17—18.	17.	R: ismétlés, Tk. 28/1, 2, 3, 4, Közös játék, Tk. 28/7.	Taps és kopogás, vers ritmusa, hangszerek használata. Cica-játék.	Erősítse ismereteit a ritmusokról, ritmusértékekről.	
	18.	R: gyakorlás, Tk. 29/3. D: ismétlés, Tk. 29/1, 2, 4. Hosszabb gyermekdalok tanulása mozgással É: új: Megy a kocsi... Tk. 31/2, 3, 4, 5.	Halk-hangos dobolás. Háromvonalas kotta, kézjelek, ritmuskotta. Éneklés mérőütéssel, hangszerekkel, váltott éneklés.	Erősítse ismereteit a kottákkal kapcsolatban. Vegyen részt a dal különféle előadásában. Törekedjen a tiszta éneklésre.	
19—20.	19.	R: vers ritmusa, Tk. 31/7, 8. D: dalfelismerés kottáról, Tk. 30/1. É: új: Tik csak esztek... Tk. 33/1, 2. Színezés 31/9.	Vers tapsolása ritmusnévvel is. Kották és dalcímek összekötése. Váltott éneklés, kísérettel is.	Fejlődjön ritmusérzéke, gyakorolja a ritmusok megszólaltatását. Erősítse ismereteit a kották olvasása terén.	

hét	óraszám	Témakör, tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Követelmény	Megjegyzés
	20.	R: gyakorlás, Tk. 32/1, 2, 3. É: dalisméltés, Tk. 32/4. Közös játék, Tk. 32/5. Új: Fut, szalad a pejko... Tk. 34/1, 2.	Ütemvonalak és záróvonal pótlása, ritmusmásolás, versritmus. Menetelés a dob ritmusára. Váltott éneklés.	Gyakorolja a ritmusok írását, olvasását. Vegyen részt figyelemmel a közös játékban, éneklésben.	
21—22.	21.	R: gyakorlás, Tk. 33/3, 4, 5. és 34/3, 4. Közös játék, Tk. 34/5. É: új: Koszorú, koszorú... Tk. 35/1, 2, 3.	Ütemvonalak pótlása, ritmusvisszhang, taps és kopogás. Vers ritmusa. Kövesd az utamat! Játék. Háromvonalas kotta, szó-mi hangok jelölése színekkel is.	Erősítse ismereteit a ritmusok terén. Gyakorolja a háromvonalas kotta olvasását, jelölje színekkel is a hangokat.	
	22.	R: ritmusírás, Tk. 35/4. D: kézjelek ismétlése, Tk. 36/1. É: új: Aki nem lép... Éliás, Tóbiás... Tk. 36/2, 3, 4, 5. A dó hang, Tk. 37/1.	Ritmusírás másolással. Kézjelek ismétlése, olvasása. Daléneklés mérővel, hangszerrel, tapsolással. A dó hang helye, neve, kézjele.	Gyakorolja a ritmusok írását. Idézz fel a kézjelekről tanultakat. Szerezzen ismereteket a dó hangról.	
23—24.	23.	D: a dó gyakorlása, Tk. 37/2, 3, 4, 5. R: tavaszváró mondókák, Tk. 38/1, 2, 3. D: Színes kotta írása, Tk. 38/6.	Éneklés kézjelekről, keresd a párját, dalfelismerés kották alapján. Versek ritmusa, taps és kopogás. Színes kotta írása a vonalrendszerben.	Erősítse ismereteit a kézjelek használatában. Gyakorolja a dó hang jelölését. Szerezzen ismereteket a színes kotta írásáról.	
	24.	R: ismétlés, Tk. 38/4, 5. D: éneklés kézjelekről, Tk. 38/7. Tavaszi dalok É: új: Katalinka szállj el... Tk. 39/1. Színezés Tk. 39/3.	Ritmusok írása, olvasása. Kézjelekről éneklés. A dó gyakorlása.	Fejlődjön ritmusérzéke, zenei hallása. Törekedjen a pontos, tiszta éneklésre.	
25—26.	25.	R: ritmusírás, Tk. 39/2. D: kézjelek. É: új: Fecskét látok... Tk. 40/1, 2, 3. A ré hang tanulása, Tk. 40/4, 5. Közös játék, Tk. 40/6.	Ritmusok írása, olvasása. Kézjelekről éneklés. A ré hang helye, neve, kézjele. Dalkitaláló játék.	Szerezzen ismereteket a dó hangról. Vegyen részt a közös játékban.	
	26.	D: a ré gyakorlása, Tk. 41/1. R: vers ritmusa, Tk. 41/2. É: új: Béka, béka... és Én kis kertet, Tk. 41/3, 4. és Tk. 42/3, 4, 5. színezés, Tk. 45/6.	Éneklés háromvonalas kottáról és kézjelekről. Vers megszólaltatása ritmusnévvel is. Ének és játék.	Erősítse ismereteit a zenei írás-olvasás terén. Törekedjen a tiszta éneklésre, a játék szabályainak betartására.	
27—28.	27.	D: színes kotta, Tk. 41/5. É: új: Bújj, bújj zöld ág... Tk. 42/1, 2. Zh: Környezetünk hangjai.	Színes kotta írása a vonalrendszerben. Közös ének és játék. Beszédhangok, állatok hangjai.	Vegyen részt figyelemmel a kotta írásában, és a közös játékban. Ismerje fel a többször hallott hangokat.	

hét	óraszám	Témakör, tananyag	Fogalmak, tevékenységek	Követelmény	Megjegyzés
	28.	R: a szünet, Tk. 43/1, 2. É: új: Guvadj, guvadj furulya... Tk. 44/1, 2. D: színes kotta írása, Tk. 44/3. Zh: környezetünk hangjai	A szünet értéke, jelölése Sipkésztő dal. Éneklés szolmizálva is. Színes kotta a vonalrendszerben.	Szerezzen ismereteket a szünet jeléről, értékéről. Törekedjen a pontos szolmizáló éneklésre. Gyakorolja a színes kotta írását.	
29—30.	29.	R: szünet gyakorlása, Tk. 43/3., 44/4., 45/1, 2, 3. É: új: Iglice szívem... Tk. 46/1, 2, 3, 4. Közös játék, Tk. 46/5.	Dallam éneklése kézjelekről. Ütemek kiegészítése. Közös ének és játék.	Törekedjen a tiszta éneklésre, a játék szabályainak betartására.	
	30.	D: kézjelek, Tk. 47/3. R: gyakorlás, Tk. 47/2. É: új: Lánc, lánc játék is, Tk. 47/1. Zh: környezetünk hangjai	Dallam éneklése kézjelekről. Ütemek kiegészítése. Közös ének és játék.	Törekedjen a tiszta éneklésre, a játék szabályainak betartására.	
31—32.	31.	D: gyakorlás, Tk. 48/3. Anyák napja É: új: Orgona ága, Tk. 48/1, 2.	Dalfelismerés kottáról, kösd össze a párjával! Éneklés osztatott ritmussal.	Erősítse ismereteit a kották olvasása terén. Szerezzen ismereteket az osztatott dalkíséretéről.	
	32.	R: versritmus, Tk. 49/1, 2. É: új: Jöttem karikán... Tk. 49/3, 4, 5. Színezés, Tk. 49/6.	Köszöntővers ritmusa, ütemvonalak pótlása. Éneklés ritmusnévvel, ritmusmásolás.	Vegyen részt figyelemmel a gyakorlásban. Törekedjen a kifejező, tiszta éneklésre.	
33—34.	33.	R: versritmus, Tk. 50/3. D: dallam írása hozzá, Tk. 50/1, 2. É: új: Ess eső, ess... Tk. 50/4. D: gyakorlás, Tk. 50/5.	Ütemvonalak pótlása, dallamimprovizáció adott szöveghez. Taps és kopogás. Dalfelismerés kottáról.	Fejlődjön ritmusérzéke, kreativitása. Törekedjen a tiszta éneklés megvalósítására.	
	34.	R: gyakorlás, Tk. 51/4, 5. É: új: Esik az eső... Tk. 51/1, 2, 3. Zh: Környezetünk hangjai	Ritmuskörbeadása, ritmusok kiegészítése. Váltott éneklés, éneklés mérőütéssel és osztatottal.	Vegyen részt képességei szerint a különböző ritmusjátékban, dalkíséretben.	
35—36.	35.	R: vers ritmusa, Tk. 52/5. Nyári dalok É: új: Zöldell az erdő... Tk. 52/1, 2, 3, 4.	Nyári vers ritmusának írása, megszólaltatása. Éneklés ritmusnévvel és szolmizálva is.	Vegyen részt képességei szerint a különböző játékokban, feladatok megoldásában.	
	36.	R: ismétlés, Tk. 54/1, 2, 3, 4, 5, 6. É: új: Békamama... Tk. 53/1, 2, 3, 4. Színezés 54/5.	Taps és kopogás, ritmusírás, ritmuskiegészítés, ismert dal ritmusa. Váltott éneklés, osztatott éneklés.	Törekedjen a ritmusok differenciált megszólaltatására, a tiszta éneklésre.	
37.	37.	R: ismétlés, Tk. 55/1. D: ismétlés, Tk. 55/2, 3, 4, 5, 6. É: dalismétlés, Tk. 55/7.	Ritmuskiegészítése. Színes kotta, háromvonalas kotta, dalfelismerés kotta alapján.	Foglalja össze ismereteit a ritmusról és a kottáról tanultak terén.	

Rajz és kézművesség

Készítette: Roth Pál Géza

A tantárgy heti óraszám: 1
Éves óraszám: 37

A tantárgy főbb témakörei

Vizuális nyelv
Kifejezés és képzőművészet
Tárgy- és környezetkultúra
Vizuális kommunikáció
Technika

Tantárgyi koncentráció

Matematika
Ének
Életvitel és gyakorlati ismeretek

Követelmények

A tanulók ismerjék, és tudják használni a különböző nyomhagyó eszközöket. Tudjanak különböző irányú, és hosszúságú egyeneseket, ívelt vonalakat és zárt görbéket képezni. Szerezzenek tapasztalatot a képlékeny anyagokról. Tudjanak felismerhető gömbölyített és hengeres, valamint szögletes formákat mintázni. Környezetükben és az általuk épített játékokban kezdjék meg a téri relációk megismerését. Segítséggel tudjanak foltképzéssel, nyomtatással ritmikus díszítéseket létrehozni. Fejlődjön kifejezési képességük: szabad alkotás legyen spontán, tükrözze érzelmi álla-

potukat. Saját készítésű bábokkal tudjanak dramatikus játékot rögtönözni, az énekórán tanult dalokat, gyermekjátékokat előadni.

Javasolt taneszközök

grafit- és színesceruzák,
zsírkréta,
radírgumi,
festékek,
színes papírok,
gyurma,
agyag,
szivacs,
textilek,
kavicsok,
termések,
csuhé,
építőkockák,
képek, reprodukciók

Módszertani megjegyzések

A tanmenet több tanórát átívelő feladatsorai egy-egy domináns tematikus vagy fejlesztési területhez kapcsoltnak, komplexen tartalmazzák a tanterv különböző témaköreihez tartozó tartalmakat. A tanórák és feladatsorok egymásba fűzése alkalmas arra, hogy a téma centrális tartalmának és a spon-

tán felmerülő aktuális problémák rugalmas, párhuzamos kezelésére.

Értékelés

Az értékelés legyen eszköze az énkép megerősítésének, támogassa a gyermekek önkifejezését, önmegjelenítését. Az értékelésen keresztül alakuljon a tanulók ízlése. Az értékelés azonnali, segítő, bátorító hatású legyen. Terjedjen ki a pedagógus által megadott feladatok teljesítésére és az egyéni spontán munkára egyaránt. A pedagógus egyszerű, érthető szóbeli értékelést adjon, az osztályzást ne alkalmazza.

A rajz és kézművesség valamint az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy közeli, illetve egymást átfedő, erősítő tananyag, fogalom és tevékenységrendszerrel dolgoznak. Ez lehetővé teszi, hogy integrált tantárgyként kezelhessük és heti 3 órában valósítsuk meg a kerettantervben leírt követelményeket. A tanmenetben a könnyebb áttekinthetőség érdekében külön jelenik meg a jelzett két tantárgy, de az óraszám az integrációs lehetőségekre utal. A megjegyzés rovatban az összevonás lehetőségeit tüntettük fel.

Javasolt tankönyv:

Pete Lászlóné: Rajz és kézművesség az általános iskola 1–2. osztálya számára (Nemzeti Tankönyvkiadó)

hét	óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységek	Technika, eszköz	Megjegyzés
1.	1.	Ismerkedés a rajzteremmel		helyismeret, orientálódás, szoktatás		integráció: életvitel 1—6. óra
2.	2.	Mozgások utánzása. Szabad rajzolás		utánzás, mozgáskoordináció, fantázia, kifejezése mozgással, gyermekjátékkal	színes ceruzák	
3.	3.	Ritmikus mozgások utánzása. Szabad rajzolás		utánzás, mozgáskoordináció, fantázia, kifejezés	színes ceruzák	
4.	4.	Mozgások utánzása, ritmikus mozgások rögzítése. Ismerkedés nyomhagyó eszközökkel	ceruza, kréta, ecset, szivacs	utánzás, fantázia, kifejezés, manipulatív kísérletezés különféle, de választott eszközzel	ceruza, kréta, szivacs, ecset	
5.	5.	Mozgásrögtönzés ritmikus zenére. Nyomhagyás nagy síkfelületen – foltképzés	folt	utánzás, mozgáskoordináció, fantázia, kifejezés, manipulatív kísérletezés foltképzéssel	tábla, csomagolópapír, szivacs	
6.	6.	Spontán mozgásos foltképzés síkon, asszociációs gyakorlatok	hasonló	szabad gesztusképzés, mozgáskoordináció	festék, nyeles szivacs	
7.	7.	Illeszkedő foltok képzése. Asszociációs gyakorlatok	„mellett”		festés, tépés-applikáció	
8.	8.	Foltképzés szögletes testek felületén		többsikú taktilis tapasztalás és látvány koordinációja	dobozok, festék, szivacs	
9.	9.	Nyomhagyás kézzel agyaglapon, spontán mozgások lenyomatai	agyag	spontán manipulatív ismeretszerzés	agyag, rajztábla	integráció: életvitel 9—18. óra
10.	10.	Nyomkodás, árkolás ívelt, egyenes mozdulatok mentén		mozgások, műveletek utánzása	agyag, rajztábla	
11.	11.	Vonalrendszerek kaparással, karcolással		mozgások, műveletek utánzása	agyag, rajztábla	
12.	12.	Nyomhagyás agyagon pálcikával, fésűvel	kaparás, karcolás	mozgások, műveletek utánzása, karcolás, kaparás végrehajtása eszközzel	agyag, rajztábla, pálcika, fésű	
13.	13.	Mikulás ábrázolások nézegetése		verbális kifejezés, élmények, benyomások megfogalmazása	reprodukció	
14.	14.	Mézeskalács díszítése: karcolás cukormázba	mézeskalács, karácsonyfadísz		mézeskalács, friss cukormáz	

hét	óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységek	Technika, eszköz	Megjegyzés
15.	15.	Karácsonyi képek, betlehemek nézegetése	karácsony, betlehem	figyelem, verbális kifejezése a megélt benyomásoknak	reprodukció	
16.	16.	Ismerkedés gömbölyded és szögletes testek látható és tapintható tulajdonságaival	gömbölyded, szögletes	látvány és tapintási élmény szinkronitás és azonosítás kifejezése szóban	kavicsok, termések, építőkockák	integráció: életvitel 16—18. óra
17.	17.	Játék építőkockákkal, termésekkel, tapasztalatgyűjtés illeszthetőségükről		mozgáskoordináció, szem – kéz koordináció – építés, illesztés, egyszerű kompozíció	kavicsok, termések, építőkockák	
18.	18.	Építgetés; egyensúly, állékonyosság		utánzás, megfigyelés, próba – szerencse tanulás, törekvés az egyensúlyra	kavicsok, termések, építőkockák	u. a.
19.	19.	Gömbölyded testek utánzása mintázással		utánzás, gyurmából gömbölyítés, mintázás	gyurma	u. a.
20.	20.	Gömbölyítő-hengerítő manuális technikák finomítása	gömbölyítés, hengerítés	utánzás, gömbölyítés, hengerítés, egyszerű figura létrehozása	gyurma	
21.	21.	Szögletes formák utánzása mintázással	ütögetés	utánzás, szögletes forma alakítása, mintázása	gyurma	
22.	22.	Szögletes formák képzésének finomítása			gyurma	
23.	23.	Tárgylenyomatok agyagtömbökbe	hasonlóság	megfigyelés, utánzás, spontán próbálkozás tárgylenyomatok készítése	agyag, lapos tárgyak	integráció: életvitel 15—22. óra
24.	24.	Levéllenymatok agyaglapokba		utánzás, spontán próbálkozás, a levéllenymat létrehozása	agyaglap, levelek	
25.	25.	Levélnyomat, pecsételés papírra	nyomatás, pecsételés	megfigyelés, utánzás, spontán próbálkozás	levél, festék, papír	
26.	26.	Formaritmus nyomtatása	szabály	formaritmusok létrehozása tetszés szerint	levél, festék, papír	
27.	27.	Applikáció színes formákkal	színek neve	önálló képalakítás applikációval saját ötlet megvalósítása	kartonformák	
28.	28.	Színritmus nyomtatása. Színek nevei	színek neve		krumpliformák, festék	
29.	29.	Applikáció redukált színes formákból, egyéni elképzelés szerint		önálló képalakítás, asszociáció, színes formák alkalmazása	kartonformák	

hét	óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységek	Technika, eszköz	Megjegyzés
30.	30.	Ruhadísz készítése rátéttel	rátét, ragasztó	differentiált foglalkozás	textil, ragasztó	integráció: életvitel 56—58. óra
31.	31.	Ruhadíszek kapcsolása fűzéssel	fűzés, bujtatás, áthúzás	a fűzés, a bujtatás műveleteinek gyakorlása	textil, szalag	
32.	32.	Játékkészítés természetes anyagokból kötözéssel	kötözés	a megismert természetes anyagok formálása kötözéssel, mintkövetéssel, segítséggel	ágak, csutka, dísztők, csuhé	
33.	33.	Egyszerű terménybáb csuhéból	csuhébaba	fantázia/utánzás	csuhé	
34.	34.	Emberábrázolások, azok gesztusainak nézegetése, megbeszélése		benyomások, vélemények megfogalmazása		
35.	35.	Aszfaltrajzolás		ábrázolás páros, kiscsoportos formában	kréta	
36.	36.	Papírsárkány díszítése rajzolással, rátéttel			sárkány, színes papír, zsírkréta	
37.	37.	Az év legszebb munkáinak kiválogatása				

Tartalomjegyzék

Magyar nyelv és irodalom	3
Matematika	37
Életvitel és gyakorlati ismeretek	57
Környezetismeret	65
Testnevelés – mozgásnevelés	75
Ének-zene	87
Vizuális kultúra és rajz	93